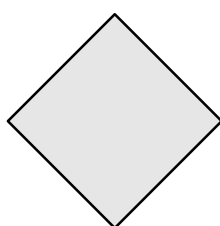

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اولین‌های قرآنی

پژوهش درباره‌ی اولین‌های قرآنی و روایی

اسماعیل خدمت‌لو

اولین های قرآنی، پژوهش درباره‌ی اولین های قرآنی و روایی
اسماعیل خدمت‌لو، قم:

۱۳۹۱ ص:

۲۳۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-5553-76-5

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. قرآن کریم، ۲. اولین ها. الف. عنوان

۲۹۷/۹۵

BP۳۶/ه۲۳ز۹ ۱۳۹۱

۱۸۸۲۵۱۲

اولین های قرآنی

پژوهش درباره‌ی اولین های قرآنی و روایی

مؤلف: اسماعیل خدمت‌لو

ویراستار: مریم شوقی

ناشر: فراگفت

ناشر همکار: آفرینه، قلم‌نگار

ناظر چاپ: فاطمه بیگدلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰-۵۵۵۳-۷۶-۵

حق چاپ محفوظ است

قیمت: ۲۳۰۰۰ ریال

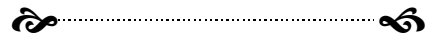
فهرست

- بخش اول: اولین‌ها در مورد قرآن کریم..... ۱۱
- فصل اول: شرح مختصری از قرآن کریم، مواردی در مورد قرآن کریم..... ۱۳
- آداب تلاوت قرآن و اهمیت قرائت قرآن..... ۲۳
- قرآن در قرآن..... ۲۵
- اهمیت و منزلت قرآن از دیدگاه معصومین(ع)..... ۲۸
- اثرات اعجازی قرآن در زندگی انسان‌ها..... ۳۱
- آثار و فواید خواندن قرآن کریم..... ۳۴
- نیایش امام سجاده(ع) پس از ختم قرآن..... ۳۵
- قرآن از نظر دانشمندان غیرمسلمان..... ۳۶
- فصل دوم: اولین‌ها در قرآن و عترت رسول الله..... ۴۱
- بخش دوم: اولین‌ها در مورد عترت رسول الله(ص)..... ۷۷
- فصل اول: عترت..... ۷۹
- عترت و مترادفات آن..... ۷۹

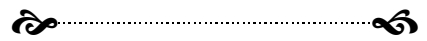
- ۸۱ عترت چه کسانی هستند؟
- ۸۲ جایگاه عترت رسول الله در قرآن کریم.
- ۸۵ پیروان عترت رسول الله چه کسانی بودند؟
- ۸۹ ○ فصل دوم: اولین‌ها در عترت رسول الله (ص).
- ۸۹ اولین‌ها در مورد پیامبر اسلام (ص) و عترت آن حضرت
- ۱۱۲ عبرت از گذشتگان و اطاعت از قرآن و عترت رسول الله (ص).
- ۱۱۵ ○ نتیجه‌گیری و پیشنهاد.
- ۱۱۶ در حال نماز است.
- ۱۱۹ ○ منابع و مأخذ (کتاب‌شناسی).

تقدیم به

روح بزرگ رسول خدا(ص)، عترت
آن حضرت و تمام شهدای تاریخ
اسلام، که با خون خود درخت
اسلام را آبیاری کردند، و تمام
کسانی که قرآن را قرائت می‌کنند
و به دستورات آن عمل می‌نمایند
و روح پدر و مادرم که مرا با دین
اسلام آشنا ساختند و معلمانی که
راه‌های مبارزه با جهل و
بیسوادی را به من آموختند.

حمد و سپاس خدای را که انسان را آفرید و برای او نعمت‌های فراوانی خلق نمود؛ برای راهنمایی و هدایت او، انبیا را با آیین و دستورات الهی فرستاد؛ از میان انبیای الهی، ختم رسولان محمد بن عبدالله (ص) را با قرآن جاودانش مبعوث کرد و برای وی جانشین بر حقی چون علی مرتضی (ع) را برگزید؛ و پس از علی (ع) امامان دیگر را جانشین او ساخت تا ادامه دهند راه حق و حقیقت را. درباره‌ی پیامبر اسلام (ص) که الگو و اسوه‌ی ماست، می‌فرماید: «همانا رسول خدا (ص) برای کسی که به خدا و پاداش او در روز قیامت امیدوار باشد، الگویی خوب و نمونه‌ی کامل است.»^۱

عترت پاک رسول خدا برای هر یک از ما الگوست. الگو بودن پیامبر و عترت پاکشان در همه عصرها و برای همه نسل‌هاست. قرآن مجید معجزه‌ی همیشه جاویدان پیامبر است که عمل به دستورات آن در دنیا و آخرت، سعادت ابدی را به دنبال دارد.

پیامبر اعظم (ص) دو میراث گران قدر را برای ما به یادگار گذاشته‌اند و خود در حدیث ثقلین این موضوع را بر همگان اعلام می‌کنند و

(۱) سوره احزاب، آیه ۲۱.

می فرمایند: «يا أَيُّهَا النَّاسُ! انِّي تركت فيكم الثَّقَلين ما ان اخذتم به من تضلّوا كتاب الله و عترتي اهل بيتي؛^۱ ای مردم! من در میان شما چیزی گذاشتم که اگر به آن تمسّک جوئید، هرگز گمراه نخواهید شد؛ قرآن و عترت من، که خاندان نبوت هستند.» همچنین فرموده‌اند: «انِّي تارك فيكم الثَّقَلين كتاب الله و عترتي اهل بيتي و انّهما كن يفترقا حتّى يودا على الحوض؛^۲ به درستی که گذاشتم در میان شما دو شیء نفیس که عبارتند از: کتاب خداوند متعال (قرآن) و اهل بیت (عترت). آن دو هرگز از یکدیگر جدا نمی‌شوند، تا اینکه در کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.»

امام علی (ع) در واپسین لحظات عمر شریفشان، عمل به قرآن را به فرزندان و پیروانشان توصیه فرمودند:

«خدا را خدا را قرآن! مبادا دیگران در عمل به قرآن بر شما سبقت گیرند و شما از برکات آن محروم بمانید.»^۳

بنده هم بنابر وظیفه، اثر کوچکی در مقابل این دو میراث گران قدر رسول الله با عنوان «اوّلین‌ها در مورد قرآن کریم و عترت رسول الله (ص)» از منابع مختلف تهیّه و تدوین نمودم. امیدوارم مورد استفاده‌ی بهینه مسلمانان و پیروان رسول الله قرار بگیرد. ان شاء الله تعالی.

بهار [۱۳۸۹]

اسماعیل خدمتلو

بخش اول: اولین‌ها در مورد قرآن کریم

□

فصل اول: شرح مختصری از قرآن کریم. مواردی در مورد قرآن

آداب و تلاوت قرآن کریم و اهمیت قرائت قرآن

قرآن در قرآن

اهمیت و منزلت قرآن از دیدگاه معصومین(ع)

اثرات اعجازی قرآن در زندگی انسان‌ها

آثار و فواید خواندن قرآن کریم

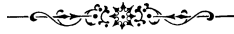
نیایش امام سجّاد(ع) پس از ختم قرآن

قرآن از نظر دانشمندان غیر مسلمان

فصل دوم: اولین‌ها در قرآن کریم

□

فصل اول

شرح مختصری از قرآن کریم،

مواردی در مورد قرآن کریم

قرآن کریم یکی از کتب آسمانی است که در طول بیست و سه سال بر رسول خدا (ص) نازل شد. این کتاب معجزه‌ی جاویدان رسول الله (ص) می‌باشد و جامع‌ترین، کامل‌ترین و جاودانه‌ترین کتاب آسمانی است. بعثت نبی اکرم (ص) در غار حرا با قرآن آغاز شد. اولین آیه «إِقرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ...» است که پرده‌های جهل و خرافات و بت پرستی... را کنار زد و بدین سان اسلام ناب محمدی در پرتو کتاب خدا (قرآن) جاودانه ماند.

قرآن مجید سرچشمه‌ی لایزال معارف الهی است که روح انسان در پرتو تلاوت آن قوت می‌گیرد؛ تدبّر و تفکّر در آیات نورانی و فراگیری مفاهیم بلند آن زنگارها را از قلوب انسان می‌زداید، انسان را به صراط مستقیم رهنمون می‌سازد؛ از لغزش‌ها مصون می‌نماید و همچنین عمل به اوامر، ترک نواهی آن سعادت دنیوی و اخروی هر فرد را تضمین می‌کند.

بسیار جای تأسّف است که این صحیفه‌ی نورانی در میان ملل مسلمان

جهان مظلوم و مهجور مانده. امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مصلح قرن حاضر، نایب امام زمان (عج)، سلاله‌ی پاک نسل فاطمه زهرا (س)، بت‌شکن تاریخ، در وصیتنامه‌ی سیاسی الهی خود اینچنین می‌فرماید: «...خودخواهان و طاغوتیان، قرآن کریم را وسیله‌ی بی‌کردند برای حکومت‌های ضد قرآنی. آنان مفسران حقیقی قرآن و آشنایان به حقایق را که سراسر قرآن را از پیامبر اکرم (ص) دریافت کرده و ندای «انّی تارک فیکم الثقلین» در گوششان بود، با بهانه‌های مختلف و توطئه‌های از پیش تهیّه شده عقب زدند. در حقیقت از طریق قرآن، قرآن را که برای بشریت بزرگ‌ترین دستور زندگانی مادی معنوی بود و هست، از صحنه خارج کردند و بر حکومت عدل الهی - که یکی از آرمان‌های این کتاب مقدّس می‌باشد - خطّ بطلان کشیدند. آنان انحراف از دین خدا، کتاب و سنّت الهی را پایه‌گذاری کردند و کار را به جایی رساندند که قلم از شرح آن شرمسار است....»^۱

علم حقیقی قرآن است. آیات قرآن برگرفته از سرچشمه‌ی علم الهی ست. قرآن در قیامت شفیع است و برای تمام جهانیان هشدار. (للعالمین نذیراً)
قرآن خیرخواه است و مردم را به بهترین شیوه و استوارترین راه‌ها دعوت می‌کند.

قرآن وسیله‌ی ست که مردم را از ظلمات به سوی نور هدایت می‌کند
كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ^۲
قرآن کتاب رحمت است و نور. قرآن بیان است (هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ) و

(۲) سوره ابراهیم، آیه ۱.

پرچم نجات. قرآن سراسر یقین (انه... الحقّ الیقین)^۱ و شفاست. قرآن روشنگری مبین است که مردم را به رشد فرامی خواند. کتاب مبارکی ست (کتابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ)^۲ که حافظ اصول کتاب‌های آسمانی انجیل، تورات، زبور و... می باشد. در قرآن هیچ انحرافی نیست، زیرا از جانب حق تعالی و توسط جبرئیل امین بر نبی اکرم (ص) نازل شده است.^۳

مرحوم علامه طباطبایی در کتاب ارزشمند خود تفسیرالمیزان، ج ۱۸، ص ۸ می فرماید: «این حروف مقطعه رموزی ست بین خداوند سبحان و رسول الله (ص) که علم آن از ما مستور و راهی به آنها برای افهام عادی نیست...»

قرآن معجزه بی ست خارق العاده که تا به حال هیچ کس نتوانسته همانند یک سوره از آن بیاورد. خداوند در سوره ی مبارکه ی بقره می فرماید: «اگر در قرآنی که به پیغمبر نازل کردیم شکی دارید، مانند یک سوره از آن بیاورید و حتّاً از یاران خود استمداد کنید، اگر راست می گوید.»^۴

بسیاری از افراد ادّعا می کردند که می توانند همانند قرآن بیاورند. از جمله آنها مسیلمه ی بن کذاب بود که سوره یی در خصوص قورباغه و فیل ساخت که نه لفظ صحیحی داشت، نه معنای مستقیمی و نه بلاغت نه فصاحتی..... در آخر هم مورد تمسخر مردم قرار گرفت!

قرآن مجید آیات محکم و متشابه بسیاری دارد. قرآن در تمام دنیا یکسان است و کوچک ترین تفاوتی در کلمات، جملات و حروف آن وجود ندارد. تمام علمای جهان اسلام نیز ذره یی به آن اعتراض ندارند.

(۱) ۵۱ / الحاقه.

(۲) ۲۹ / ص.

(۳) سوره هود، آیه ۱.

(۴) سوره بقره، آیه ۲۳.

تمام قرآن‌های موجود در عصر ما نیز در همه جا و در بین همه طوایف مسلمانان یکسان است.

قرآن کریم دارای سوره‌های مکی و مدنی که در شهر مدینه و اطراف آن یا در شهر مکه و اطراف آن بر رسول الله نازل شده است. حروف، کلمات و کلمات آیات را تشکیل می‌دهند. آیات نیز به هم می‌پیوندند و سوره‌ی را تشکیل می‌دهند و در نهایت سوره‌ها قرآن کریم را می‌سازند. قرآن کریم یکصد و چهارده سوره دارد و به سی قسمت مساوی تقسیم شده که به هر قسمت، یک جزء گفته می‌شود. هر جزء نیز به چهار قسمت مساوی تقسیم می‌شود و حزب را تشکیل می‌دهد. قرآن دارای:

«۹۳۲۴۳» فتحه، «۳۹۵۸۶» کسره، «۴۸۰۸» ضمه، «۱۷۷۱» مد می باشد.
همچنین «۱۰۱۵۰۳۰» نقطه، «۱۰۰۰» رکوع، «۶۲۳۶» آیه، «۳۲۳۶۷۱» حرف، «۱۹۲۵۳» تشدید، «۷۷۷۰۱» کلمه، «۳۲۷۲» همزه، و «۵۰۹۸» محلّ وقف تشکیل شده است.

○ قرآن کریم به بیش از صد زبان ترجمه گشته است. در زمان پیامبر گردآوران قرآن را کُتاب وحی می‌خواندند. نام‌های دیگر قرآن عبارت است از:

بصائر	ذکر	فرقان
بیان	مبارک	کتاب
احسن‌الحديث	تنزیل	نور
تذکره	مجید	کریم
حدیث	بشیر	هدی
حکم	نذیر	رحمة
ذکری	بلاغ	شفا
حکمت	کلام	موعظه

عظیم	روح	حکیم
سراج	حق	مهیمن
منیر	تبیان	شافی
قیم	فصل	هادی
علی	عصمت	صراط مستقیم
نعمت	حمید	حبل
مبین و...	عزیز	قصص

بزرگ‌ترین عدد قرآن، صد هزار است؛ بزرگ‌ترین حیوان ذکر شده در قرآن، فیل و کوچک‌ترین حیوان پشه می‌باشد. همچنین نام حضرت موسی (ع) بیش از سایر پیامبران در قرآن ذکر شده است.

○ اسامی و صفات روز قیامت در قرآن، شامل:

يوم الحساب	يوم الموعود	يوم الحسرة
يوم الفصل	يوم العظیم	يوم التغابن
يوم الحق	يوم الدين	يوم الحديد
يوم الوعيد	يوم الخروج	

○ نام و صفات پیامبر در قرآن به شرح زیر آمده است:

محمد	رسول	صاحب
احمد	امین	شهید و...
منذر	بشیر	
نذیر	شاهد	

باید گفت قرآن گنجینه‌ی دانش و معرفت و کتاب سازندگی است. این کتاب از هنگام نزول تا به امروز همواره مورد توجه اندیشمندان و متفکران بوده است و آنان از زوایای مختلف به تدبیر و تأمل در آن پرداخته‌اند. از این

رهگذر نیز آثار گران قدری از خود به یادگار گذارده‌اند. در طول تاریخ بیش از بیست هزار شرح، تفسیر و ترجمه بر قرآن نگاشته شده که بیش از پانصد بار آن، به زبان فارسی، بیش از صد بار به زبان ترکی، بیش از هفتاد و پنج بار به زبان انگلیسی، بیش از چهل و دو بار به زبان آلمانی، بیش از یازده بار به زبان روسی، بیش از چهل بار به زبان لاتین، بیش از سی و سه بار به زبان فرانسه و بیش از سی و پنج بار به زبان اسپانیایی می‌باشد.^۱

○ از ترجمه‌های کهن قرآن می‌توان:

قرآن قدس	رهنما
ترجمه‌ی تفسیر طبری	آیتی
تفسیر سوراآبادی	فروزانفر
ترجمه نوبت اول تفسیر میبیدی	فولادوند
ترجمه‌های معاصر الهی قمشه‌ای	بهاء‌الدین خرّمشاهی
شاه ولی الله	مجتبوی
ابوالقاسم پاینده	طاهره صفّارزاده و ... رانام برد.

○ از جمله تفاسیر قرآن می‌توان به:

تفسیر المیزان طباطبایی	برهان سیّد هاشم بحران
روح الجنان رازی	نمونه آیت الله مکارم شیرازی
صافی ملاً محسن فیض	کبیر امام فخر رازی
مجمع البیان ابوعلی طبرسی	کشاف زمخشری
تبیان شیخ توسی	المناز شیخ محمد عبده
نورالتقلین عبدالعلی حویزی	جوامع الجامع طبرسی... اشاره کرد. ^۲

(۱) سیّد حسن سیّد محمدی، اطلاعات عمومی.

(۲) ص ۲۲ ط ۲، کتاب اطلاعات عمومی دانش آموز سیّد حسن سیّد محمدی انتشارات مرسل.

تمام سوره‌های قرآن، جز سوره‌ی توبه با بسم الله الرحمن الرحيم شروع شده است. بسم الله سرلوحه‌ی تمام عمل انبیاست و نشانگر رنگ الهی و بیانگر جهت‌گیری توحیدی می‌باشد. بسم الله رمز بقا و دوام است؛ رمز عشق به خدا و توکل به اوست؛ رمز خروج از تکبر و اظهار عجز به درگاه الهی است و همچنین مایه فرار شیطان می‌باشد. ذکر خداست؛ عامل خداست؛ یافتن کارها و بیمه کردن آنهاست؛ نشانه‌ی مسلمانی است و گام اول در مسیر عبودیت و بندگی است.

در قرآن چندین سوره سجده دارند، اما در میان آنها فقط چهار سوره، سجده واجب دارند که عبارتند از: علق، نجم، فصلت و سجده. داستان برخی پیامبران مثل: آدم، نوح، ابراهیم، عیسی، موسی، داوود، زکریا، ایوب، یونس، ادریس و هود در قرآن آمده است. بعضی سوره‌های قرآن نیز با نام حیوان عنوان شده است، مثل: بقره، عنکبوت، نمل و... بعضی دیگر نیز با حروف مقطعه شروع شده است، مثل: الم، یس، طه و...

سوره «حمد» که آغازگر قرآن است به عنوان فاتحة الكتاب، فاتحة القرآن، القرآن العظیم، الواضیه، الکافیة، الشفاء، الدعا و... معروف شده است. سوره توحید به نسبت نام خدا معروف است. تمام آیات این سوره به حرف «د» ختم می‌گردد.

سوره‌های حمد، انعام، کهف، سبأ و فاطر با کلمه‌ی «حمد» شروع می‌شوند. سوره‌های اسراء، حدید، حشر، صف، جمعه، تغابن و اعلی نیز با کلمه‌ی «سبح» آغاز می‌گردند.

سوره‌های مؤمن، زخرف، فصلت، دخان، شوری، احقاف و جاثیه با حروف مقطعه‌ی «حم» شروع می‌شود.

از میان سوره‌های قرآن، سوره حجرات به سوره اخلاق و ادب معروف است. سوره یس به قلب قرآن و ریحانه قرآن؛ سوره نصر به تودیع؛ سوره قمر به شق القمر و الرّحمن به عروس قرآن معروف است.

نام سوره حج از فروع دین می‌باشد و نام سوره توحید از اصول دین است. سوره کوثر در شأن حضرت فاطمه زهرا(س) نازل گشته. سوره حجر به سوره امام حسین (ع) شناخته شده و سوره العادیات در شأن علی(ع) پس از جنگ ذات السلاسل نازل شده است.

از میان سوره‌های قرآن، سوره مبارکه نمل دو بسم الله دارد و آیه‌ی «بسم الله الرحمن الرحیم» به سید آیات معروف است. نهج البلاغه را برادر قرآن (اخ القرآن) و صحیفه سجّادیه را خواهر قرآن (اخت القرآن) می‌نامند و اینچنین در میان همه معروف گشته است. مهم‌ترین آیه‌ی قرآن آیه‌الکرسی است، که در بسیاری از کارها به عنوان دعایی جداگانه سرلوحه‌ی امور قرار می‌گیرد.

بیشترین حرفی که در قرآن کریم به کار رفته است، حرف «الف» می‌باشد. بهترین شب در قرآن، شب قدر است و بهترین ماه در قرآن، ماه رمضان می‌باشد. تعداد آیات سوره صف برابر با تعداد چهارده معصوم است. قرآن کریم در سوره حمد خلاصه شده است. سوره‌های فلق و ناس به معوذتین معروفند. آیه «انالله و انا الیه راجعون» را در قرآن آیه استرجاع می‌نامند. سوره‌های مبارک طه، یس، مزمل و مدثر به پیامبر اکرم(ص) منسوب می‌باشند. کلمه «الله» در تمام سوره‌ها ذکر شده است. زنانی که در قرآن از آنان به خوبی یاد شده است: آسیه زن فرعون، مریم

مادر عیسی (ع) می‌باشند. زنانی که از آنان به زشتی در قرآن نام برده شده است: زن لوط و زن نوح (ع) می‌باشند. در میان سوره‌های قرآن، بهتر است زنان بیشتر سوره‌ی «نور» را بخوانند.

سوره الشَّمْس از میان سوره‌ها به نایب صالح معروف است. سوره‌ی حمد به زبان بندگان نازل شده است. در سوره‌ی مبارکه (حمزه) از افراد عیبجو انتقاد شده است. در قرآن سه نوع اطاعت بیان شده است: ۱. اطاعت مطلق نسبت به خداوند و پیامبران اولی الامر ۲. عدم اطاعت مطلق از کافران، منافقان، مفسدان و ظالمان ۳. همچنین اطاعت شرط نسبت به والدین.^۱

○ در قرآن سفارشات لقمان به صورت زیر است:

۱. نیکی به والدین
۲. تشکر از خدا و والدین
۳. مصاحبت همراه با نیکی به والدین
۴. پیروی از راه مؤمنان
۵. برپا داشتن نماز
۶. امر به معروف
۷. نهی از منکر
۸. اعتدال در حرکت
۹. پایین آوردن صدا در سخن گفتن.

○ قرآن سه مورد را نهی کرده است:

۱. نهی از شرک
۲. نهی از رویگردانی از مردم
۳. نهی از راه رفتن با تکبر.

(۱) تفسیر المیزان، جلد ۱۰.

○ صفات الهی مطرح شده قرآن، عبارتند از: حکیم، کریم، سمیع، بصیر، غنی، حمید، عزیز، علی، عظیم و ... که آن به زبان عربی ست و دارای مزایای گوناگون:

۱. زبان عربی چنان گستردگی لغات و استواری قواعد دستوری‌یی دارد که در زبان‌های دیگر یافت نمی‌شود.
 ۲. طبق روایات، زبان اهل بهشت عربی ست.
 ۳. همچنین مردم منطقه‌یی که قرآن در آن نازل شد، عرب زبان بودند و امکان نداشت کتاب آسمانی آنها به زبان دیگری باشد.
- داستان‌های قرآنی با سایر داستان‌ها متفاوت است، زیرا قصه گوی آن خداوند می‌باشد.
- این داستان‌ها هدفدارند؛ حَقَّند، نه خیال؛ بر اساس علمند نه گمان؛ وسیله تفکرند، نه تخدیر؛ وسیله‌ی عبرتند، نه تفریح و سرگرمی و چون از سرچشمه‌ی وحی هستند از معتبرترین داستان‌ها به شمار می‌روند.
- در قرآن چهار نوع اشک وجود دارد: ۱. اشک شوق ۲. اشک حزن و حسرت ۳. اشک خوف ۴. اشک قلابی و ساختگی.
- قرآن با دو نزول بر پیامبر نازل گشت؛ یکی نزول دفعی ست که در شب قدر به قلب رسول خدا(ص) وحی شد و نزول تدریجی ست که در طول بیست و سه سال در مکه و مدینه بر پیامبر نازل گشت.
- در قرآن برای نفس حالاتی چون: نفس اماره، نفس لوامه و نفس مطمئنه بیان شده است. سوره یوسف در قرآن به احسن القصص معروف است و زن ابولهب در قرآن همیزم کش آتش جهنم معروف گشته.
- آیه دو‌یست و هشتاد و دو سوره بقره، بزرگ‌ترین آیه قرآن می‌باشد و

کوچک ترین کلمه‌ی قرآن «ب» کلمه‌ی «بسم الله» است.
از جمله سوره‌های یک حرفی قرآن می‌توان سوره‌های: ق، ن، ص را نام برد.
سوره‌های فتح، نوح، کوثر و قدر با کلمه‌ی «اِنَّا» آغاز می‌شوند و
سوره‌های احزاب، طلاق و تحریم با «اَيُّهَا النَّبِيُّ» شروع می‌شوند.
سوره‌هایی که با کلمه‌ی «قُلْ» آغاز می‌گردند: اخلاص، ناس، فلق،
کافرون و جن می‌باشد.
سوره مبارکه بقره با دعا ختم می‌گردد و سوره یس به سوره حبیب نَجَار
معروف است.

از روی موضوعاتی که گفته شد، در می‌یابیم که قرآن یکی از امانت‌های
رسول خدا (ص) است. که باید قدرش را بدانیم و به دستوراتش عمل کنیم،
تا در هر دو جهان سربلند باشیم.
«ان شاء الله تعالی»

◀ آداب تلاوت قرآن و اهمیت قرائت قرآن

۱. مستحب است انسان قبل از خواندن قرآن، «اعوذ بالله من الشیطان
الرجیم» بگوید.
۲. مستحب است فرد با طهارت، استعمال عطر و رو به قبله قرآن را
قرائت نماید.
۳. مستحب است قرآن با حالت خضوع، خشوع و خوف خوانده شود،
زیرا این نوع خواندن دل‌های سخت را نرم می‌سازد.
۴. مستحب است قبل از قرائت قرآن، بر محمد (ص) و آل محمد (ص)
درود و صلوات فرستاده شود.
۵. مستحب است قرآن با صدای بلند قرائت شود تا دیگران نیز از آن

بهره‌مند گردند.

۶. مستحب است در مکان‌های مناسب، مانند: مساجد، حسینیه‌ها و همچنین خانه‌ها قرآن قرائت گردد.

۷. مستحب است در آغاز تلاوت قرآن مجید، آیه‌ی «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» بیان شود.

۸. مستحب است قرآن پاک و پاکیزه نگهداری شود.

۹. بهتر است در معانی آیات قرآن، تفکر و تدبیر در خور توانایی و استعداد صورت گیرد.

۱۰. لازم است قرآن را در کمال ادب، تواضع و با حضور قلب تلاوت کرد.

۱۱. قرائت قرآن نباید به قصد ریا، تظاهر و خودنمایی باشد و فقط باید به منظور قرب الی الله صورت گیرد.

۱۲. تماس اعضای بدن با کتاب قرآن (مس کلمات قرآن)، بدون طهارت حرام است.

۱۳. قرائت قرآن در مکان‌هایی مثل: حمام، معابر عمومی و ... مکروه می‌باشد.

رسول خدا(ص) در مورد اهمیت قرائت قرآن فرموده است:

«قرآن بخوانید و بدان عمل کنید؛ از آن فاصله نگیرید؛ درباره‌ی آن غلو

نکنید و آن را ابزار افزون طلبی و مال اندوزی خویش قرار ندهید.»^۱

«برای هر چیزی زیبایی هست و زیبایی قرآن صوت خوش می‌باشد.»^۲

«قرآن را بخوانید، زیرا خداوند تعالی قلبی را که جایگاه قرآن باشد،

عذاب نمی‌کند.»^۳

«بنده‌یی که قرآن بخواند، در ماندگی ندارد و برای او غنایی بالاتر از

(۱) حدیث ۲۸۵۹ نهج الفصاحه به اهتمام غلامحسین حیدری مجیدی خوانساری

(۳) حدیث ۲۸۶۵

(۲) حدیث ۸۶۳ منبع بالا

قرآن نیست.»^۱

«دعاکننده و آمین‌گوینده در پاداش شریکند؛ قاری قرآن و مستمع، پاداش یکسانی می‌برند و دانشمند و دانش‌آموز نیز به صورت برابر از پاداش برخوردار می‌شوند.»^۲

◀ قرآن در قرآن

خداوند در قرآن می‌فرماید:

۱. «التم، این کتاب (قرآن) بی‌هیچ شک راهنمای پرهیزگاران است.»^۳
۲. «ای پیغمبر! ما به سوی تو قرآن را بحق فرستادیم تا به آنچه خدا به وحی خود بر تو پدید آرد، میان مردم حکم کنی...»^۴
۳. «... همانا از جانب خدا برای هدایت شما، نوری عظیم (رسولی بزرگ) و کتابی (چون قرآن) به حَقّانیت آشکار آمد.»^۵
۴. «قرآن مبارک کتابی ست که ما با برکت، علم و حکمت و خیر بسیار آن را فرستادیم. از آن پیروی کنید و پرهیزگار شوید، باشد که مشمول مرحمت و لطف ایزد گردید.»^۶
۵. «التر، این قرآن کتابی ست که ما به تو فرستادیم، تا مردم را به امر خدا از ظلمات - جهل و کفر - بیرون آری و با علم و ایمان به عالم نور رسانی و سپس به راه خداوند مقتدر ستوده صفات رهسپار گردانی.»^۷

(۱) حدیث ۲۸۶۶

(۳) سوره بقره، آیه ۱ و ۲.

(۵) سوره مائده، آیه ۱۵.

(۷) سوره ابراهیم، آیه ۱

(۲) حدیث ۲۸۶۷

(۴) سوره نساء، آیه ۱۰۵.

(۶) سوره انعام، آیه ۱۵۵.

۶. «ای رسول ما! به کافران بگو روح القدس به حقیقت این آیات را از جانب پروردگارم نازل کرد، تا اهل ایمان را در راه خدا ثابت قدم گرداند و برای مسلمین هدایت و بشارت باشد.»^۱

۷. «همانا این قرآن، خلق را به استوارترین طریق هدایت می‌کند و اهل ایمان را - که نیکوکار باشند - به اجر و ثواب عظیم بشارت می‌دهد.»^۲

۸. «چون تو قرآن را تلاوت کنی، ما میان تو و آنها که از جهل و عناد به خدا و قیامت ایمان ندارند، حجابی بداریم تا آنها از فهم حقایق آن مستور مانند.»^۳

۹. «و ما بر دل‌های تیره‌ی آن کافران، پرده‌ی افکنندیم که قرآن را فهم نمی‌کنند. گوش‌هایشان هم از شنیدن سخن حق سنگین است. چون تو در قرآن، خدا را به وحدانیت و یگانگی یاد کنی، آنان روی گردانیده و گریزان می‌شوند.»^۴

۱۰. «ما حقایق این قرآن را فقط به زبان تو سهل و آسان کردیم، تا بدان اهل تقوا را بشارت دهی و معاندان لجوج را از عذاب خدا بترسانی.»^۵

۱۱. «بزرگوار است پاک خداوندی که قرآن را بر بنده‌ی خاص خود نازل فرمود، تا به اندرزهای وی اهل عالم را متذکر و خداترس گرداند.»^۶

۱۲. «این قرآن بزرگ، کتابی مبارک و عظیم الشان است که بر تو نازل کردیم، تا امت در آیاتش تفکر کنند و صاحبان مقام عمل، متذکر حقایق آن شوند.»

(۲) سوره اسراء، آیه ۹.

(۴) سوره اسراء، آیه ۴۶.

(۶) سوره فرقان، آیه ۱.

(۱) سوره نحل، آیه ۱۰۲.

(۳) سوره اسراء، آیه ۴۵.

(۵) سوره مریم، آیه ۹۷.

(۴) سوره ص، آیه ۲۹.

۱۳. «ای رسول! اگر ما این قرآن عظیم الشان را به جای دل‌های خلق بر کوه نازل می‌کردیم، مشاهده می‌نمودی که کوه از ترس و عظمت خدا خاشع، ذلیل و متلاشی می‌گشت. این امثال را - در قرآن - برای مردم بیان می‌کنیم، باشد که اهل عقل و فکرت شوند.»

۱۴. «خدای بخشنده به رسولش محمد (ص) قرآن آموخت. انسان را خلق کرد و به او نطق و بیان را تعلیم داد.»

۱۵. بگو ای پیغمبر! که اگر جن و انس متفق شوند تا مانند این قرآن کتابی بیاورند، هرگز نتوانند؛ هر چند همه پشتیبان یکدیگر باشند.»

۱۶. «این قرآن، برای عموم مردم مایه‌ی بصیرت بسیار و برای اهل یقین، موجب هدایت و رحمت پروردگار است.»

۱۷. «که ما خود قرآن را مجموع و محفوظ داشته و بر تو فراخوانیم. آنگاه که برخواندیم، تو پیرو قرآن باش! و به تعلیم امت بکوش! پس از آن بر ماست که حقایق آن را بر تو بیان کنیم.»^۱

۱۸. «آن خدایی که به راستی قرآن را به سوی تو فرستاد، دلیل راستی کتب آسمانی پیش از او باشد و پیش از قرآن کتاب تورات و انجیل را نازل نمود.»^۲

۱۹. «تسم؛ این قرآن آیات روشن کتاب خداست که بر تو نازل گردید.»^۳

۱ (۶) سوره الرحمن، آیه ۱ تا ۴.

۲ (۸) سوره جائیه، آیه ۲۵.

۳ (۲) سوره آل عمران، آیه ۳.

۱ (۵) سوره حشر، آیه ۲۱.

۲ (۷) سوره اسراء، آیه ۸۸.

۳ (۱) سوره قیامت، آیات ۱۷ تا ۱۹.

۴ (۳) سوره شعراء، آیه ۱ و ۲.

۲۵. «التر - اسرار این حرف نزد خدا و رسول است. این قرآن، کتابی ست - با دلایل مهم - که بسیار روشن از جانب خدای حکیم و آگاه بر حقایق عالم گردیده است.»^۱

◀ اهمیت و منزلت قرآن از دیدگاه معصومین (ع)

○ رسول خدا (ص) در مورد قرآن فرموده است:^۲

۱. «قرآن تنها دواى حقیقی ست.»
۲. «بهترین شما کسی ست که قرآن را بیاموزد و یاد دهد.»
۳. «هر کس به رأی خویش قرآن را تغییر دهد، در قیامت جایگاهی از آتش برای خود فراهم می‌سازد.»
۴. «همواره بر مدار کتاب خدا (قرآن) بچرخید و تابع حکم آن باشید.»
۵. «اگر می‌خواهید همچون سعادتمندان زندگی کنید، همچون شهیدان از دنیا بروید، در روز حسرت نجات یابید، در روز گرمای سخت سایبانی داشته باشید و در روز گمراهی به راه راست بروید، قرآن بخوانید، که کلام رحمان است؛ باعث دوری از شیطان است و سبب سنگینی ترازوی اعمال است.»
۶. «قرآن مایه‌ی بی‌نیازی ست؛ که پس از آن فقری نیست و بدون قرآن، بی‌نیازی نیست.»
۷. «بلندپایگان امت من، پاسداران قرآن و شب زنده‌داران می‌باشند.»

(۱) سوره هود، آیه ۱.

توجه: از قرآن کریم ترجمه مهدی الهی قمشه‌ای چاپ سال [۱۳۶۹] الهادی برای ترجمه آیات فوق استفاده شده است.

(۲) تفسیر المیزان، جلد دوم.

۸. «قرآن سفره‌ی ضیافت خداست، پس تا می‌توانید از ضیافت او فراگیرید.»

○ علی (ع) در مورد قرآن فرموده است:

۱. «قرآن راهنمایی‌ست که فرد را به بهترین راه‌ها هدایت می‌کند.»^۱
۲. «کتاب پروردگار (قرآن) میان شماست، که بیان‌کننده‌ی حلال و حرام، واجب و مستحب، ناسخ و منسوخ، مباح و ممنوع، خاص و عام، پندها و مثل‌ها، مطلق و مقید و محکم و متشابه می‌باشد.»^۲
۳. «قرآن را بیاموزید، که بهترین گفتار است؛ آن را نیک بفهمید، که بهار دل‌هاست؛ از نور آن شفا و بهبودی خواهید، که شفای سینه‌های بیمار است؛ قرآن را نیکو تلاوت کنید، که سودبخش‌ترین داستان‌هاست؛ زیرا عالمی که به غیر علم خود عمل کند، چونان جاهل سرگردانی‌ست که از بیماری نادانی شفا نخواهد گرفت، بلکه حجت بر او قوی‌تر، حسرت و اندوه بر او استوارتر و در پیشگاه خدا سزاوارتر به نکوهش است.»^۳
۴. «کتاب خدا (قرآن) در میان شما سخنگویی‌ست که هیچ‌گاه زبانش از حقگویی‌گند و خسته‌نمی‌شود و همواره گویاست. خانه‌یی‌ست که ستون‌های آن هرگز فرو نمی‌ریزد و صاحب عزتی‌ست که یارانش هرگز شکست ندارند.»^۴
۵. «در قرآن اخبار گذشتگان، آیندگان و احکام مورد نیاز زندگی تان وجود دارد.»^۵

(۱) نهج البلاغه. (آدرس دقیق)

(۲) نهج البلاغه. (آدرس دقیق)

(۳) خطبه ۱۱۰ نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.

(۴) خطبه ۱۳۳ همان منبع قبلی.

(۵)

- امام صادق(ع) درباره‌ی قرآن فرموده‌اند:^۱
۱. «حاملین قرآن، نمایندگان و سرشناسان اهل بهشتند.»
 ۲. «مقام اهل قرآن یقیناً از همه مردم بالاتر است. پس مبدا حقوق آنان را پایمال کنید، زیرا پیش خداوند توانا مقامی بلند دارند.»
 ۳. «محکم قرآن آن است که بتوان به آن عمل کرد و متشابه آن است که به کسی که نداند، مشتبه شود.»
- امام باقر(ع) فرموده‌اند:^۲ «خداوند تبارک و تعالی هیچ چیزی را که مسلمانان به آن محتاج باشند، فروگذار نکرده است؛ مگر آنکه آنها را در قرآن نازل فرمود و برای پیامبر(ص) بیان کرده است.»
- امام صادق(ع) فرمود:^۳ «بر شما باد تلاوت قرآن، زیرا درجات بهشت به تعداد آیات قرآن است. چون روز قیامت شود به خواننده‌ی قرآن گویند: بخوان و بالا برو! و هر آیه‌ی را که بخواند، یک درجه بالا می‌رود.»
- امام علی(ع) فرموده‌اند:^۴ «بدانید این قرآن همان خیرخواه و نصیحت‌گویی ست که در آن فریب و خیانت راه ندارد. راهنمایی ست که جز به راه راست و درست نمی‌رود...»
- رسول اکرم(ص) فرموده‌اند:^۵ «هر گاه یکی از شما دوست داشت پروردگارش با او سخن بگوید، قرآن بخواند.»
- از نظر علی(ع) ویژگی متّین این است:^۶ «قرآن را جزء جزء، همراه با تأنی، تفکّر و با ترتیل قرائت می‌کنند و بر اثر آن، دلشان را اندوهگین می‌سازند.»
- در این قسمت با نمونه‌هایی از فرمایش بزرگان در مورد قرآن آشنا شدیم و فهمیدیم که هدف این کتاب که کامل‌ترین، جامع‌ترین و

(۲)	(۱)
(۴)	(۳)
(۶)	(۵)

مطمئن ترین کتاب در جهت سعادت و سازندگی انسان است، رساندن انسان به بالاترین درجه‌ی عبودیت و بندگی می‌باشد.

◀ اثرات اعجازی قرآن در زندگی انسان‌ها

اعجاز علمی قرآن به مطالب و اسرار علمی‌یی گفته می‌شود که در قرآن بیان شده است. این مطلب در عصر نزول قرآن برای بشر معلوم نبود و پس از پیشرفت علوم کشف شد. یکی از جنبه‌های اعجاز قرآن که در یک قرن اخیر مورد توجه دانشمندان قرار گرفته است، جنبه‌ی اعجاز علمی قرآن می‌باشد. قرآن معجزه‌ی جاویدان پیامبر اسلام و سند زنده‌ی حقانیت راه اوست. قرآن کریم دارای ابعاد گوناگونی مثل: اخبار غیبی گذشته و آینده، اسرار علمی، معارف عالی و... می‌باشد. قرآن در بیش از هفتصد آیه کلمه‌ی علم را به کار برده و بارها مسلمانان را به تفکر و تعمق در پدیده‌های طبیعت دعوت کرده است؛ به طوری که در آن حدود هفتصد و پنجاه آیه در زمینه‌ی خداشناسی از راه علوم طبیعی گرد آمده است.

○ در قسمت بهداشت غذایی نیز موارد زیر مورد بحث می‌باشد:

۱. دعوت به غذاهای پاک و پاکیزه، مثل آیه‌ی ۱۷۲ سوره بقره: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از غذاهای حلال و پاکیزه که ما نصیب شما کرده‌ایم، بخورید.»
۲. ممنوعیت غذایی غیر بهداشتی، در آیه ۱۷۵ اعراف آمده است: «و (آن رسول) بر آنان هر غذای پاکیزه و مطبوع را حلال و هر چیز پلید و منفور را حرام می‌گرداند.»
۳. ممنوعیت اسراف در غذا: «فکلوا و اشربوا و لاتسرفوا انه لایحِبُّ

المسرفین» بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید که خداوند مسرفان را دوست ندارد.^۱

۴. ممنوعیت خوردن گوشت مردار: «همانا او گوشت مردار را بر شما حرام کرد.»^۲

۵. ممنوعیت خوردن گوشت: «خداوند فقط گوشت مردار و خون و گوشت خوک... را حرام کرده است.»^۳

از نظر علم پزشکی، علت بسیاری از بیماری‌ها خوردن گوشت خوک است، از جمله: لادری، اسهال خونی، یرقان عفونی، انتامیب هیستولیتک، شبه باد مزخ و ...

۶. ممنوعیت خوردن خون: از امام صادق (ع) پرسیدند: «چرا خداوند خوردن خون را حرام کرده است؟» در جواب فرمود: «برای آنکه خوردن خون باعث قساوت قلب و رفتن مهر و عاطفه می‌شود و همچنین خوردن موجب تعفن بدن و تغییر رنگ چهره و بدن می‌شود.»^۴

۷. ممنوعیت نوشیدن شراب (خمر): رسول خدا (ص) فرموده است: «شراب ریشه‌ی زشتی‌ها، جنایات و امور پلید است.»^۵

○ آثار معنوی و اجتماعی شرابخواری:

الف) خروج شرابخوار از حوزه‌ی انسانیت.

ب) شرابخواری از جمله اعمال شیطانی ست و مانع یاد خداوند.

از دستورات دیگر قرآن روزه‌داری ست. انجام این عمل، اثرات روحی، جسمی فراوانی برای انسان دارد. رسول خدا (ص) فرموده است:

(۱) سوره اعراف، آیه ۳۱. (۲) سوره انعام، آیه ۱۴۵.

(۳) سوره بقره، آیه ۱۷۳. (۴)

(۵)

«روزه بگیرید، تا سالم باشید.» روزه موجب تقویت اراده و قوای روحی انسان می‌گردد و انسان گرسنگی و تشنگی روز قیامت را به یاد می‌آورد...^۱ از بهداشت جسمی می‌توان به مواردی از قبیل: وضو، غسل، طهارت لباس و پاکیزگی محیط زیست اشاره کرد.

○ از جمله موارد بهداشت مسائل جنسی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱. ممنوعیت آمیزش با زنان در حالت عادت ماهیانه

۲. ممنوعیت زنا که عبارت است از ارتباط نامشروع و غیر قانونی مرد و زن که در قرآن به عنوان عمل زشت (فاحشه) یاد شده است. از اثرات بیماری آن در جامعه می‌توان به بیماری‌های سیفلیس، سوزاک و... اشاره نمود. امروزه یکی از راه‌های عمده‌ی انتقال بیماری ایدز، انجام ارتباط‌های جنسی نامشروع می‌باشد.

از جمله آثار اجتماعی زنا، می‌توان به این مسائل اشاره نمود: پیدایش هرج و مرج در نظام خانواده، سبب سقوط جنین، قطع نسل و همچنین جنگ و دشمنی.

قرآن به عنوان معدن شفابخش انسان است. قرائت آن، باعث کاهش درد، اضطراب و افسردگی ست. گاهی دل و قلب و روح انسان بیمار می‌شود و خداوند قرآن را به عنوان شفا معرفی می‌کند: «آنچه که ما از قرآن فرستادیم شفای دل و رحمت الهی برای مؤمنین است.»^۲ علی (ع) در دعای کمیل می‌فرماید: «یا من اسمه دواء و ذکره شفاء؛ ای کسی که نام تو دار و یاد تو شفاست!»^۳ خداوند در آیه‌ی ۴۴ سوره فصلت می‌فرماید: «... قُلْ هُوَ

(۱)

(۲) وَتُنزِلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا (اسراء، ۸۲)

(۳) دعای کمیل.

لِّلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءً...؛ بگو این قرآن برای مؤمنان مایه‌ی هدایت و شفاست.»

○ شفابخشی قرآن از منظر علوم پزشکی شامل: وحدت شخصیت انسان و رابطه‌ی آن با توحید قرآنی، دمیدن روح امید، ممنوعیت یأس و ناامیدی در قرآن، تأثیر آن در کاهش افسردگی، دعوت قرآن به صبر و تأثیر آن در کاهش فشارهای روانی، دعوت قرآن به توکل بر خدا، تأثیر آن در حلّ مشکلات و آرامش روانی، تأثیر یاد خدا در آرامش دل و رفع اضطراب و نگرانی («...أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»^۱)، ممنوعیت خودکشی در دین و تأثیر آن در پایین آمدن آمار خودکشی در جوامع مذهبی، ممنوعیت بزهکاری در قرآن، تأثیر آن در کاهش این رفتار در بین افراد مذهبی، ممنوعیت سوءظن، تهمت، غیبت و تأثیرات آن در پاکی فضای جامعه و امنیت اجتماعی، حفظ شخصیت اجتماعی افراد، دستور ازدواج، تشکیل خانواده، رعایت حجاب و... از نمونه‌های اثرات قرآن در زندگی انسان‌هاست که ذکر شد.

◀ آثار و فواید خواندن قرآن کریم^۲

۱. نگریستن به قرآن عبادت می‌باشد.
۲. بهترین امت رسول الله، قرآن خوانان هستند.
۳. خدا صوت تلاوت کننده قرآن را دوست دارد.
۴. بلای آخرت از اهل قرآن رفع می‌شود.
۵. عاملان قرآن، همراه با پیامبران از پل صراط عبور می‌کنند.
۶. به اهل قرآن همانند انبیا پاداش می‌دهند.

۷. تلاوت قرآن، باعث دوری از شیطان است.
۸. تلاوت قرآن، سبب سنگینی ترازوی اعمال انسان است.
۹. خدا با رحمت به اهل قرآن نظر می افکند.
۱۰. در قیامت، عاملان قرآن با انبیا محشور می شوند.

◀ نیایش امام سجّاد (ع) پس از ختم قرآن^۱

«خدایا! با یاری تو بود که تلاوت کتابت را به پایان رساندم. کتابی که آن را همچون نوری درخشان فرو فرستاد و بر هر کتابی که پیش از آن نازل کردی، گواهی ساختی؛ بر هر سخنی که بیان داشتی، بر ترش گرداندی، کتابی که آن را فرقان قرار دادی و با آن حلال و حرمت را از هم جدا نمودی. قرآنی که در آن راه‌های گوناگون احکام خود را نمایان ساختی. کتابی که آن را آن‌گونه که باید برای بندگانت شرح و تفصیل دادی، و آن را به شایستگی بر پیامبر خود محمد (ص) - که درودهای تو بر او و خاندانش باد - فرو فرستادی. کتابی که آن را چون نوری قرار دادی که با پیروی از آن از تیرگی‌های گمراهی و نادانی به راه راست می‌آییم. درمانی ست برای کسانی که از روی اندیشه و باور به آن گوش می‌سپارند و ترازوی عدلی ست که زبانه‌اش از حق به سوی دیگر میل نکند. نور هدایتگری ست که پرتو برهانش پیش چشم بینندگان خاموش نگردد. نشانه‌ی نجاتبخشی ست که هر کس آهنگ پیروی آن کند، گمراه نشود. هر کس به ریسمان عصمت آن درآویزد، دست هلاکت به دامنش نرسد. خدایا! همچنان که ما را بر تلاوت قرآن مدد رساندی و با بیان نیکویش، خشونت و سختی زبان ما را نرمی دادی، در زمره‌ی کسانی قرارمان ده که آن را چنان که

(۱) امام سجّاد (ع)، صحیفه سجّادیه، باب چهل و دوم.

در خور و شایسته است، حفظ و حراست می‌کنند؛ با اعتقاد به تسلیم شدن در برابر آیات محکم آن، بندگی تو می‌ورزند و با اعتراف به آیات متشابه و دلایل آشکار آن، به تو پناه می‌آورند... خدایا! بر محمد، بنده و فرستاده‌ی خود درود بفرست؛ زیرا او پیام تو را به مردم رسانید، فرمانت را با صدای بلند آشکار گردانید و برای بندگان خیرخواهی کرد. خدایا! محمد را در عوض آنکه پیام‌های تو را به مردم رسانید، آیات تو را برایشان خواند، برای بندگان خیرخواهی کرد و در راه تو مجاهده نمود، پاداش ده؛ برتر از پاداشی که نصیب یکی از فرشتگان مقرب و پیامبران مرسل برگزیده‌ی خود کردی. سلام خدا بر او و خاندان پاک و پاکیزه‌اش و رحمت و برکت او نصیب ایشان باد.^۱

◀ قرآن از نظر دانشمندان غیرمسلمان

○ ۱. آلبرت اینشتین (متفکر و فیزیکدان بزرگ): [Albert Einstein]
 «قرآن، کتاب جبر، هندسه یا حساب نیست؛ بلکه مجموعه‌ی بی‌قوانین است که بشر را به راه راست - راهی که بزرگ‌ترین فلاسفه از تعریف آن عاجزند - هدایت می‌کند.»

○ ۲. پرفسور هانری کربن (فیلسوف معاصر فرانسوی): [H. Cabin]
 «اگر اندیشه‌ی محمد (ص) خرافی بود و اگر وحی او وحی الهی نبود، هرگز جرئت نمی‌کرد بشر را به علم دعوت کند. هیچ یک از افراد بشر و هیچ شیوه‌ی تفکری، به اندازه‌ی محمد (ص) و قرآن، انسان را به دانش دعوت نکرده‌اند؛ تا آن‌جا که در قرآن نهصد و پنجاه بار از علم، فکر و عقل سخن به میان آمده است.»

(۱) از دعای چهل و دوم صحیفه سجاده‌یه، ترجمه محمد مهدی رضایی، نشر جمال.

○ ۳. ج. م. رود ویل (اسلام شناس انگلیسی): [G.M.Rod wel]

«قرآن مقام والایی دارد؛ زیرا نام خداوند و ستایش او را در میان ملل بت پرست نشر داد و آن را به همه کس اعلام کرد. اروپا نباید فراموش کند که مدیون قرآن است. همان کتابی که آفتاب علم را در میان تاریکی قرون وسطا جلوه گر ساخت.»

○ ۴. لئون تولستوی (فیلسوف و نویسنده شهیر روسی): [Lion Tolstue]

«هر کس بخواهد سادگی و بی پیرایه بودن اسلام را دریابد، باید قرآن مجید را مطالعه کند در آن جا قوانین و تعلیماتی بر مبنای حقایق روشن و آشکار صادر شده و احکام آسان و ساده‌ی آن برای عموم بیان گشته است.»

○ ۵. پرفسور آرتور ج. آربری (دانشمند و خاور شناس): [Artur Gan Arberi]

«زمانی که به پایان ترجمه قرآن نزدیک می شدم، موضوعی سخت مرا پریشان کرده بود، اما قرآن در ایام پریشانی چنان مرا آرامش بخشید و چنان حفظم کرد که برای همیشه رهین منتش گردیدم.»

○ ۶. دکتر گوستاو لوبون (مورخ بزرگ فرانسوی): [D. Goustawe Lebon]

«قرآن - که کتاب آسمانی مسلمین است - به تعالیم و دستورات مذهبی منحصر نمی شود، بلکه مشتمل است بر دستورات سیاسی و اجتماعی، خیرات، نیکی، مهمان نوازی، اعتدال در خواهش های نفسانی، وفای به عهد، اکرام به والدین، کمک به بیوه و یتیم و سرپرستی آنها و نیکی کردن در مقابل بدی. در قرآن، تمام این صفات و خصلت های پسندیده تعلیم داده شده است. تعلیمات اخلاقی قرآن به مراتب بالاتر از تعلیمات انجیل می باشد.»

○ ۷. وُلتر (نویسنده فرانسوی):

«من یقین دارم اگر قرآن و انجیل را به فردی غیر متدین ارائه دهند، او حتماً اُولی (قرآن) را برخواهد گزید؛ زیرا کتاب محمّد (ص) افکاری را تعلیم می‌دهد که به اندازه‌ی کافی بر مبنای عقل منطبق است.»

○ ۸. نولدکه (خاورشناس آلمانی):

«قرآن همواره بر دل‌های کسانی که از دور با آن مخالفت می‌ورزند، تسلط یافته و آنها را به خود پیوند می‌دهد.»

○ ۹. دنیورت (مستشرق):

«واجب است اعتراف کنیم علوم طبیعی، فلکی، فلسفه و ریاضیات - که در اروپا رواج یافت - عموماً از قرآن اقتباس شده است و ما در این مورد مدیون مسلمانانیم.»

○ ۱۰. ولز انگلیسی:

«کتاب چهارم که مهم‌ترین کتاب دنیاست، قرآن می‌باشد؛ زیرا این کتاب آسمانی اثری در دنیا گذاشته که هیچ کتابی نظیر آن را به خود ندیده است. قرآن کتابی علمی، اجتماعی، تهذیبی، اخلاقی و تاریخی است. قوانین و احکام آن با اصول قوانین دنیای امروز تطبیق می‌کند و برای همگان قابل پیروی است.»

○ ۱۱. ژان ژاک روسو فرانسوی:

«ای محمّد (ص)! ای آورنده‌ی قرآن! کجایی! بیا و دست ما را بگیر و به باغ و صحرا و چمن، به هر جایی که خواهی ببر. تو اگر ما را میان دریای بلا ببری، خواهیم رفت؛ زیرا تو به حیات و زندگی ما عالمی!»

○ ۱۲. ارنست ژنان فرانسوی:

«در کتابخانه‌ی شخصی من هزاران جلد کتاب سیاسی، ادبی، اجتماعی و غیره وجود دارد. هیچ یک از آنها را بیش از یکبار مطالعه نکرده‌ام. چه بسا آنها کتاب‌هایی اند که فقط زینت کتابخانه‌ی من می‌باشند؛ فقط یک کتاب است که همیشه آن را مطالعه می‌کنم و از مطالعه‌ی زیاد آن خسته نمی‌شوم. این کتاب، قرآن کتاب آسمانی مسلمین است.»

○ ۱۳. گلاستون (نخست وزیر متعصب انگلستان)

روزی قرآن را به مجلس عوام انگلستان برد و بود گفت: «تا این کتاب (قرآن) باشد، سیادت انگلستان بر ممالک اسلامی محال است.»

این افراد دانشمندان و متفکرانی اند که چون از روی حقیقت‌طلبی این کتاب آسمانی را مطالعه نموده‌اند، در برابر عظمت و بزرگی آن که آخرین کتاب الهی است و بر خاتم پیامبران نازل شده است - احساس خضوع می‌کنند و از این کتاب به بزرگی یاد می‌نمایند. این امر نشان‌دهنده‌ی حضور زنده و شاداب قرآن در دنیاست.

فصل دوم

اولین هادر قرآن و عترت رسول الله

- ۱. اولین آیه‌یی که در غار حرا به پیامبر اسلام نازل شد:
- «اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ. خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ؛ ای رسول گرامی! بخوان بنام پروردگارت که آفریننده‌ی عالم است. خدایی که آدمی را از خون بسته (که تحوّل نطفه است) آفرید. بخوان قرآن را و - بدان که - پروردگارت کریم‌ترین کریمان عالم است. کسی که بشر را علم نوشتن به قلم آموخت و با الهام خود، آنچه را که آدم نمی‌دانست، به او خود تعلیم داد.»^۱ پنج آیه سوره علق، پس از بعثت پیامبر در غار حرا، برایشان نازل شد. این سوره یکی از سوره‌هایی است که سجده‌ی واجب دارد.
- ۲. اولین امر و نهی خداوند بر حضرت آدم (ع) در سوره بقره آیه‌ی سی و سه آمده است. خداوند متعال فرموده است: «ای آدم! ملائکه را به حقایق این اسما آگاه ساز.» چون آنان را آگاه ساخت، خدا فرمود: «ای فرشتگان!

اکنون دانستید که بر غیب آسمان‌ها و زمین و بر آنچه آشکار و پنهان دارید، آگاهم.» حضرت آدم (ع) - که لقب خلیفه‌الله و کنیه‌ی ابوالبشر داشت - در دوره‌ی اوّل نیوّت خود به مدّت نهصد و سی سال عمر کرد. محلّ دفن ایشان، در نجف اشرف می‌باشد. خداوند متعال پس از آنکه آدم و حوا را آفرید، به آنها اجازه داد تا در بهشت زندگی کنند و از تمام نعمت‌های آن بهره‌گیرند، بجز میوه‌ی خاص که آنان را از خوردن آن نهی کرد؛ ولی آدم و حوا با وسوسه‌های شیطان از آن میوه خوردند و در نتیجه، از بهشت رانده شدند.

○ ۳. اوّلین آیه‌ی که در آن درباره اسراف سخن گفته شده، آیه‌ی صد و چهل و هفت در سوره مبارکه آل عمران می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَسْرِنَا وَيُغْتَبِ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ؛ آنها در هیچ سختی جز به خدا پناهنده نشده و جز این نگفتند که بار پروردگارا! به کرم خود از گناه و ستمی که ما درباره خود کردیم، درگذر، ما را ثابت‌قدم بدار و ما را بر محو کافران مظفر گردان.»^۱

○ ۴. اوّلین آیه‌ی که کلمه «آیه» در آن بیان شده است، آیه‌ی صد و شش سوره مبارکه بقره می‌باشد. خداوند می‌فرماید: «مَا نَفَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نَفْسِهَاتٍ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ هر چه از آیات قرآن را نسخ کنیم یا خود آنها را متروک سازیم بهتر از آن یا مانند آن بیاوریم. آیا مردم نمی‌دانند که خداوند بر همه چیز تواناست.»

○ ۵. اوّلین آیه‌ی که در مورد نیکی به پدر و مادر اشاره شده است، آیه‌ی هشتاد و سه سوره بقره می‌باشد. خداوند می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكَ لِلذَّيِّقِ رِيسٌ فَاصْبِرْ إِنَّهُ كَانَ مِنْ عَشْرَةِ آيَاتٍ» (یاد آرید هنگامی را که

از شما - بنی اسرائیل - عهد گرفتیم که جز خدای را نپرستید؛ نیکی به پدر و مادر، خویشان، یتیمان، فقیران؛ به زبان خوش با مردم سخن گوید؛ نماز بپای دارید و زکات مال خود را بدهید؛ اما شما - طایفه یهود - عهد شکسته و روی گردانید، جز چند نفر. و شما باید که از عهد خدا برگشتید.»

طبق نظر قرآن و دین مبین اسلام، ارتباط میان فرزندان و والدین باید براساس احساس باشد؛ ارتباط میان فرزندان باید بر اساس انصاف و ایثار باشد؛ ارتباط زن و مرد باید بر اساس اکمال باشد و ارتباط والدین با فرزندان باید بر اساس خیرخواهی باشد.

در قرآن نیکی به والدین، بلافاصله پس از توحید قرار گرفته است. در آیه‌ی سی و شش سوره نساء نیز آمده است: «و خداوند را عبادت کنید؛ چیزی را بر او شریک نگیرید و به پدر و مادر احسان کنید.» قرآن مجید به صراحت توصیه می‌کند که حتّاً اگر پدر و مادر کافر باشند، رعایت احترام آنها لازم است. در آیه‌ی پانزده سوره لقمان آمده است: «اگر آنها (والدین) به تو اصرار کردند که مشرک شوی، اطاعتشان مکن! ولی در زندگی دنیا به نیکی با آنها معاشرت نما.» در قرآن، شکرگزاری از والدین در ردیف شکرگزاری از نعمت‌های خداوند قرار گرفته است.

خداوند اجازه‌ی کمترین بی‌احترامی را به والدین نداده است. رسول خدا (ص) نیز فرموده است: «خشنودی خدا در خشنودی والدین و نارضایتی پروردگار در ناخرسندی والدین است.»^۱ آثار نیکی به پدر و مادر عبارتند از: ۱. طولانی شدن عمر. امام باقر (ع) فرموده است: «نیکی به والدین، سبب زیادی عمر می‌شود.»^۲ ثواب حج قبول شده. رسول خدا (ص) فرموده است: «فرزند که به والدینش نگاه

محبت آمیزی داشته باشد، برای هر نظری ثواب یک حج مقبول دارد.^{۳۱} محبت به پدر و مادر عبادت است. رسول خدا(ص) فرموده است: «نگاه پر مهر و محبت به والدین، عبادت است.»^۴ مرگ آسان.^۵ و نیکی فرزندان به انسان.

○ ۶. اولین کسی که قرآن را اعراب گذاری کرد، ابوالاسود دوئلی بود. گویند به علت نبود اعراب، خطری در قرآن به وجود آمده بود. ابوالاسود دوئلی به رهنمود امام علی (ع) اقداماتی در این باب صورت داد و تکمیل آن دو سه قرن به طول انجامید.

سید ابوالفضل میر محمدی زندی در کتاب ارزشمند خود «تاریخ و علوم قرآن» درباره‌ی اعراب‌گذاری ابوالاسود دوئلی آورده است: «روزی شخصی را دیدند که آیه «إِنَّ اللَّهَ بَرُّ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ» را قرائت می‌کرده ولی لام «رسوله» را مکسور می‌خواند که به معنای «بسیار فاسد» می‌باشد. ابوالاسود دوئلی از این جریان وحشتزده شد و اظهار کرد خدا اجل است از اینکه از پیغمبرش بری باشد. پس در فکر شد قاعده‌ی اختراع کند تا این طور کار تکرار نشود. [ص ۱۹۷...]

○ ۷. اولین بار، قرآن در سال [۱۲۴۶ هـ] در ایران، یعنی در دوران قاجار به چاپ رسید.

○ ۸. اولین شخصی که در آیات الاحکام کتابی نوشت، محمد بن سائب کلبی بود.
○ ۹. اولین استنادهای عقیدتی به قرآن کریم، قول خوارج بود در نفی حکمیت و در مخالفت با عملکرد علی (ع) در قبول حکمیت. آنان می‌گفتند: «إِنَّ الْحُكْمَ لِلَّهِ». حضرت علی (ع) در پاسخ آنان گفت: «من خود قرآن ناطقم.»^۳ استناد مغرضانه به آیه‌ی «إِنَّ الْحُكْمَ» که خوارج به ناحق از آن استفاده می‌کردند،

(۱) (۲)

(۳) استاد مرتضی مطهری، جاذبه و دافعه امام علی (ع).

بعدها بحث‌های عقیدتی زیادی در تاریخ اسلام به وجود آورد.

○ ۱۰. اولین کسانی که اصطلاح تاریخ قرآن را به کار بردند، شرق شناسان و اسلام شناسان بودند.

○ ۱۱. اولین اثر جدیدی که مسلمانان در تاریخ قرآن نوشته‌اند، کتاب «تاریخ القرآن» اثر ابو عبدالله می باشد که اولین بار با مقدمه‌ی احمد امین در سال [۱۹۳۵ م] در شهر قاهره انتشار یافت.

○ ۱۲. اولین کسی که اعجاز عددی قرآن کریم را پیش کشید و حیرت و اعجاب جهانیان را برانگیخت، دکتر رشاد خلیفه مصری الاصل و استاد کامپیوتر دانشگاه‌های آمریکا بود. او فرضیه‌ی عدد ۱۹ را پیش کشید و گفت: «بسم الله الرحمن الرحيم ۱۹ حرف است؛ کلمه‌ی بسم ۱۹ بار در قرآن آمده است و کلمه «الله» ۲۶۹۸ بار آمده که مضربی از ۱۹ است (۱۴۲ × ۱۹)، الرحمن ۵۷ بار (۳ × ۱۹) و الرحيم ۱۱۴ بار (۶ × ۱۹) در قرآن ذکر شده که آنها هم مضربی از ۱۹ هستند.»

○ ۱۳. اولین آیات سوره بقره در مورد قرآن مجید بحث می کند: «الْم، ذَلِكِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ؛ اَلَمْ شَكِّيْ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ» - حروف مقطعه - رمزی ست بین خدا و رسول الله (ص). می گویند اگر حروف مکرر از حروف مقطعه را کنار بگذاریم، از باقیمانده‌ی حروف عبارت «صراط علی حق نمسکه» به دست می آید؛ [یعنی: «راه علی حق است آن را در پیش می گیریم.»]

○ ۱۴. اولین سوره‌ی که به نام یکی از پیامبران اولوالعزم است، سوره‌ی مبارکه ابراهیم (ع) می باشد. وجه تسمیه این سوره به داستان ابراهیم (ع) اشاره دارد. این سوره از پنجاه و دو آیه تشکیل شده است. به ترتیب

مصحف چهاردهمین و به ترتیب نزول هفتاد و دومین سوره قرآنی می‌باشد که در شهر مکه نازل شده است. این سوره با حروف مقطعه «الر» آغاز می‌شود. ابراهیم (ع) بت‌شکن تاریخ است. پادشاه زمان وی نمرود بود که به وسیله‌ی کوچک‌ترین حیوان - پشه - کشته شد.

مرقد مطهر ابراهیم (ع) در شهر الخلیل فلسطین است. طبق دستور خداوند، آتش نمرود برای او گلستان شد. لقب وی خلیل الله بود. پدرش تارخ و مادرش ورقه به مدت صد و هفتاد و پنج سال عمر کردند. ایشان در بابل مبعوث شدند و به روایتی سیزده فرزند داشتند. حضرت ابراهیم (ع) از پیامبران اولوالعزم بودند و در شهر اور در نزدیکی رودخانه فرات به دنیا آمدند. تجدید بنای خانه‌ی کعبه به دست ایشان به همراه فرزندش اسماعیل - که به ذبیح الله معروف می‌باشد - صورت گرفته است. پسر دیگر این حضرت اسحاق نام دارد و همسران این حضرت، هاجر - مادر اسماعیل - و سارا - مادر اسحاق - می‌باشند.

○ ۱۵. اولین آیه‌یی که از بهشت یاد می‌کند، آیه سی و پنج سوره بقره می‌باشد: «پس شیطان آدم و حوا را به لغزش افکند، تا از آن درخت خوردند و بدین عصیان آنان را از آن مقام بیرون آورد. پس گفتم از جنت (بهشت) فرود آید که برخی از شما برخی را دشمنید و زمین تا روز مرگ برای شما قرار و آرامگاه خواهد بود.» آدم و حوا به شادکامی در بهشت به سر می‌بردند، تا اینکه به اغوای شیطان از امرالهی سرپیچی کردند و به طمع جاودانه شدن، از میوه‌ی درخت ممنوعه خوردند و بدین سان به امرالهی رانده شدند. حافظ شیرازی می‌گوید:

جایی که برق عصیان بر آدم صفی زد ما را چه گونه زبید دعوی بیگناهی بهشت، اقامتگاه ابدی مؤمنان و صالحان رستگار جهان آخرت است. بهشت در قرآن کریم با نام‌های: دارالقرار، جنّ النعیم، الفردوس، دارالمتّقین و ... آمده است. در سوره الرّحمن، واقعه و دهر، بهشت جایی خوش آب و هوا، پر از نعمت و آراسته است که نیکوکاران پس از مرگ در آن جاودانند.^۱

آیت الله جوادی آملی در کتاب تفسیر موضوعی قرآن کریم و معاد در قرآن، اینچنین اسباب بهشت را در آیات قرآن ذکر کرده است: ۱. ایمان و عمل صالح ۲. تقوا ۳. پیروی از خدا و رسول (ص) ۴. راستی و راستان ۵. احسان و نیکوکاری ۶. شکیبایی در راه خدا ۷. اقامه و حفظ نماز ۸. انفاق در راه خدا ۹. نیایش ۱۰. اخلاص ۱۱. استقامت و پایمردی ۱۲. خوف و خشیت از خدا ۱۳. نیکوکاری ۱۴. دل‌آرام ۱۵. هجرت و جهاد ۱۶. شهادت و جانفشانی ۱۷. خودسازی و تزکیه ۱۸. تولّی و تبرّی ۱۹. صفات نیکو (از صفات ۲۴۹ تا ۲۸۰) ۲۰. و همچنین نعمت‌های جسمانی و حسی بهشت. از جمله این نعمت‌ها عبارتند از: ۱. باغ‌ها ۲. نهرها ۳. شراب و ساقیان ۴. شراب ویژه ۵. ساقی ابرار و مقربان ۶. ظرف‌ها و جام‌ها ۷. لباس‌ها و زینت‌ها ۸. تخت‌ها و فرش‌ها ۹. همسران ۱۰. خدمتکاران ۱۱. قصرها و کاخ‌ها ۱۲. میوه‌ها ۱۳. گوشت پرنندگان ۱۴. حوض کوثر ۱۵. و چشمه تسنیم می‌باشد. نعمت‌های روحانی و معنوی بهشت عبارتند از: ۱. اسلام و درود ۲. تنازع ممدوح ۳. عدم دروغ، یاوه و گناه ۴. نفی حزن، خوف و رنج

(۱) لغتنامه دهخدا، خ ۳، ص ۴۴۷.

۵. حمد و ثنای بهشتیان ۶. دوستان بهشتی ۷. مقام رضوان ۸. شادابی و شادمانی ۹. نعمت‌هایی فراتر از تصوّر ۱۰. درجات و مقام‌های بهشت. رسول خدا(ص) فرموده است: «در بهشت نعمت‌هایی ست که نه چشمی دیده، نه گوشی شنیده و نه بر خاطر کسی گذشته است.» این حضرت فرمایشات دیگری نیز در این باره دارند؛ از جمله: «بهشت صد درجه (طبقه) دارد که میان دو طبقه‌ی آن فاصله بین آسمان و زمین است.» و «بهشت دارای صد درجه است که اگر جهانیان در یکی از آنها اجتماع کنند، باز هم گنجایش دارد.»^۱

○ ۱۶. اوّلین سوره‌ی قرآنی که «بسم الله الرحمن الرحيم» جزو آیات آن می‌باشد و به عنوان اوّلین آیه‌ی سوره شمرده شده، سوره مبارکه حمد (فاتحه) است. در سوره‌های دیگر، «بسم الله الرحمن الرحيم» جزو آیات هر سوره شمرده نشده است و فقط در سوره حمد است که جزو آیات آن شمرده می‌شود.

○ ۱۷. اوّلین پیامبری که «بسم الله الرحمن الرحيم» را نوشت، حضرت سلیمان(ع) بود. خداوند در سوره مبارکه نمل در خصوص حضرت سلیمان نبی(ع) می‌فرماید: هر یک از «سپاهیان سلیمان از گروه جن، انس و مرغان، تحت فرمان رئیس خود در رکابش حاضر آمدند.» و در آیه همان سوره آمده است: «که آن نامه از جانب سلیمان و عنوانش به نام خدای مهربان است.» این نامه توسط «هُدُود» به بلقیس ملکه سرزمین «سبأ» فرستاده شد. حضرت سلیمان(ع) یکی از پیامبران الهی ست در سیزده سالگی به نبوت و پادشاهی رسید؛ حتّاً باد هم مسخّر (در تسخیر) او بود. لقب حضرت سلیمان حشمت‌الله بود، پدرش داود(ع) نام داشت و

مادرش بوسبا. آصف بن برخیا وزارت سلیمان را بر عهده داشت. نام مبارک این حضرت که به معنای پر از سلامت است، سیزده بار در قرآن آمده است. پس از آنکه عزرائیل جان حضرت سلیمان گرفت، او یک سال به همان حالت بر عصایش تکیه داده بود، تا اینکه به امر خداوند موریانه عصای آن حضرت را خورد و آن حضرت بر زمین افتاد. بدین سان، مردم دانستند که وی فوت نموده است. محل دفن وی، بیت المقدس واقع در قریه‌ی داود می‌باشد. او پیامبر و پادشاه بنی اسرائیل بود و بلقیس را به عقد خود درآورد.

○ ۱۸. اولین سوره‌یی که ترجمه شد، سوره مبارکه‌ی حمد می‌باشد. این سوره به نام‌های دیگری چون فاتحه‌الکتاب نیز مزین است. سوره فاتحه یعنی آغازگر و گشاینده. این سوره متشکل از هفت آیه می‌باشد و در نمازهای واجب و مستحبی خوانده می‌شود. این سوره به ترتیب مصحف اولین سوره‌ی قرآنی است و به ترتیب نزول پنجمین سوره می‌باشد که در مکه نازل شده است. محتوای اصلی این سوره، توحید و سپاس خداوند است و ترجمه‌اش عبارت است از «به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان».

ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است. خدایی را که بخشنده و مهربان است. پادشاه روز جزا است - روز کیفر نیک و بد خلق. پروردگارا! فقط تو را می‌پرستم و از تو یاری می‌جوییم. تو ما را به راه راست هدایت فرما. راه آنان که به آنها انعام فرمودی، نه راه کسانی که بر آنها خشم فرمودی و نه گمراهان.»^۱

(۱) ترجمه مهدی الهی قمشه‌ای.

- ۱۹. اولین آیه‌یی که در مورد تلاوت قرآن می‌باشد، آیه صد و بیست و یک سوره بقره است. خداوند در این آیه می‌فرماید: آنان که کتاب را برایشان فرستادیم، آن‌گاه آن کتاب را خواندند و حق خواندن را در مقام عمل به جای آوردند، به حقیقت اهل ایمانند و آنها که به کتاب خدا (قرآن) کافر شدند و نسبت به آن حق‌شناسی نکردند، از زیانکاران عالمند.» باید گفت، خواندن قرآن، نوعی عبادت است. خداوند صوت تلاوت کننده‌ی قرآن را دوست دارد و چنانکه در روایات آمده: در قیامت قاری قرآن با انبیا محشور می‌شود.^۱
- ۲۰. اولین معلم تجوید قرآن، رسول خدا (ص) بود که قرآن را با تفضیل و اصطلاحات شرح می‌داد. پس از پیامبر، علی (ع) در این سمت قرار گرفت.
- ۲۱. اولین کتاب تفسیر قرآن کریم، تألیف سعید بن جبیر بود.
- ۲۲. اولین کسی که علم تجوید قرآن را به رشته‌ی تحریر درآورد، ابوعبید قاسم بن سلام بود.
- ۲۳. اولین کسی که قرآن را به صورت ترتیل خواند، استاد محمد خلیل العصری بود.
- ۲۴. اولین تصحیح و طبع علمی قرآن کریم در جهان اسلام، مصحف قاره در سال [۱۳۴۲ ق] می‌باشد که تحت اشراف استادان الازهر و با حمایت ملک فؤاد اول صورت گرفت. این مصحف بر معتبرترین کتب رسم الخط خاص قرآن و قرائت خاص آن استوار است و با روایت معیار بن حفص از عام تدوین گشته است.
- ۲۵. اولین کسی که قرآن کریم را به زبان فارسی ترجمه کرد، صحابه گرامی پیامبر سلمان فارسی بود که مشمول فرمایش پیامبر «السلمان منا

اهل بیت^۱ قرار گرفت. گویند اهل فارس نامه‌یی به سلمان نگاشتند تا ترجمه‌ی سوره‌ی فاتحه را به زبان فارسی برای آنان بنویسد.

سلمان فارسی از مشاهیر صحابه‌ی پیغمبر، از شخصیت‌های بسیار بزرگ اسلام است و از یاران باوفای علی (ع) بعد از رحلت پیامبر اسلام (ص) بود.

○ ۲۶. اولین ترجمه‌ی قرآن، در قرن دوازدهم میلادی به زبان اروپایی صورت گرفت. به شهادت پتروویزایپل راهب کل، محقق‌ی انگلیسی موسوم به روبرت روتنسی این کار را انجام داد. بنا به عقیده‌ی او، برخی پیر دو تولد بوده است.

○ ۲۷. اولین ترجمه کامل قرآن به انگلیسی، به قلم الکساندر راس است که در سال [۱۶۴۸ م] از روی ترجمه‌ی فرانسوی آن به عمل آمده است.

○ ۲۸. اولین ترجمه‌ی قرآن در سال [۱۱۴۳ م] توسط رابرت کثونی (روبرتوس کتنس) انجام شد. قرن‌ها بعد نیز با اجازه‌ی مارتین لوتر اجازه‌ی چاپ پیدا کرد.

○ ۲۹. اولین ترجمه قرآن به زبان اردو، در سال [۱۱۹۰ ق] توسط مولانا شاه رفیع‌الدین دهلوی صورت گرفت.

○ ۳۰. اولین ترجمه‌ی قرآن به زبان روسی، توسط پیورواسیلی ویچ انجام یافت. وی در سال [۱۷۱۶ م] اثر خود را در شهر سن پترزبورگ به انجام رساند.

○ ۳۱. اولین ترجمه‌ی قرآن به زبان فرانسوی، توسط کازیرسکی اهل لهستان انجام گرفت. او از شاگردان مکتب پاریس و مترجم سفارت فرانسه در ایران بود. کازیرسکی قرآن را به زبان فصیح ترجمه نمود و آن از بهترین

- ترجمه‌های زبان فرانسه محسوب می‌شود. برخی آندره دوریه را که در سال [۱۳۴۷ م] به انجام آن پرداخت، از بهترین ترجمه‌های فرانسه‌ی دانند.
- ۳۲. اولین ترجمه قرآن به زبان آلمانی، در سال [۱۸۲۸] ترجمه و منتشر گردید.
- ۳۳. اولین ترجمه قرآن به زبان ایتالیایی، در سال [۱۶۹۱] توسط ماراچی انجام گرفت.
- ۳۴. اولین ترجمه قرآن به زبان یونانی، به سال [۱۹۲۱] توسط گواسیموینتاکی در آتن طبع و نشر یافت.
- ۳۵. اولین ترجمه قرآن به زبان رومانی، به وسیله سیل وستروا و کتاویان، ایزوپکول در بخارست انجام گرفت و به سال [۱۹۱۲] طبع و نشر شده یافت.
- ۳۶. اولین ترجمه قرآن به زبان دانمارکی، به وسیله‌ی پدرسن در کینهاک انجام گرفت و به سال [۱۹۱۹] به چاپ رسید.
- ۳۷. اولین ترجمه‌ی قرآن به زبان چکسلواک، توسط آن ریچارد نیکی در پراک انجام گرفت و به سال [۱۹۲۱] طبع و نشر یافت.
- ۳۸. اولین ترجمه قرآن کریم به زبان بلغاری، توسط استفان یاسکولوتاموی در انجام گرفت و به سال [۱۹۳۰] طبع و نشر یافت.
- ۳۹. اولین ترجمه قرآن کریم به زبان فنلاندی، توسط آهسن بوار در تامپر به سال [۱۹۴۲] طبع و نشر یافت.
- ۴۰. اولین ترجمه قرآن کریم به زبان چک، به وسیله‌ی ایوان هرَبک در پراک به سال [۱۹۷۲] طبع و نشر یافت.
- ۴۱. اولین ترجمه قرآن کریم به زبان صربستانی، به وسیله محمد پانزا جلودین در کروایتان انجام و به سال [۱۹۳۷] به طبع رسید.

- ۴۲. اولین ترجمه قرآن به زبان اسپانیایی، توسط صفی‌الدین رحال در بوینوس آیرس انجام گرفت و به سال [۱۹۵۳] به طبع رسید.
- ۴۳. اولین ترجمه قرآن کریم به زبان هندی، در سال [۱۲۸۲] توسط مولوی فداعلی عایش به چاپ رسید. او قرآن را با متن عربی و تحشیه‌ی فارسی در لکهنو چاپ نمود.
- ۴۴. اولین ترجمه قرآن به زبان اندونزی، بوسیله محمود جونوس و تحت عنوان «تفسیر قرآن کریم» به سال [۱۹۳۵] در مرکز اندونزی طبع و منتشر گردید.
- ۴۵. اولین ترجمه‌ی قرآن مجید به زبان ژاپنی، توسط لیکسیو زیمینی - فان کانیفو چون به سال [۱۹۳۱] در شانگهای طبع و نشر یافت.
- ۴۷. اولین ترجمه‌ی قرآن به زبان مالزی، توسط دکتر حاجی محمد نور بن حاجی ابراهیم انجام گرفت و سپس طبع و نشر یافت.
- ۴۸. اولین طبع ترجمه قرآن در قاره آمریکا جرج سیل به زبان انگلیسی و در شهر نیویورک انجام یافت و نمره‌ی ثبت آن ۴۲۵ می‌باشد.
- ۴۹. اولین سوره‌ی قرآن از نظر ترتیب نام پیامبران، سوره یونس که در ردیف دهم قرار داد می‌باشد. این سوره در مکه معظمه نازل شد و مشتمل بر صد و نه آیه می‌باشد. در این سوره به داستان حضرت یونس اشاره شده است. این سوره هزار و هشتصد و چهل و دو کلمه دارد. در این سوره بیان شده که حضرت یونس حدود چهل سال مردم را به حق دعوت نمود. پدر این حضرت متی و مادرش تنجیس نام داشت و لقب ایشان ذوالنون بود.
- ۵۰. اولین کسی که در زمان رسول خدا (ص) سوره‌ی حمد را به فارسی ترجمه کرد، سلمان فارسی بود. کندن دور شهر مدینه در جنگ احزاب نیز از پیشنهادهای او بود.

○ ۵۱. اولین آیه‌یی که در آن لفظ جلاله «الله» بیان شده است، آیه هفتم سوره مبارکه بقره می‌باشد: «حَتَّمُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشْوَةً وَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ؛ قهر خدا مهر بر دل‌ها و پرده بر گوش‌ها و چشم‌های ایشان نهاد که حقایق و معارف الهی را فهم نمی‌کنند و در قیامت برای ایشان عذابی سخت خواهد بود.» الله اسم ذات خداوند در زبان عربی ست که پیش از اسلام نیز به همین معنی به کار می‌رفت. این کلمه‌ی مقدّس دو هزار و ششصد و نود و هشت بار در قرآن آمده است. الله یکی از نام‌های خداست. مثنوی می‌گوید:

معنی الله گفت آن سیبویه یولهن فی الحوائج هم لدیه
گفت: الهنا فی حوائجنا الیک والتسناها وجدناها لدیک

مولوی حالتی را یادآوری می‌کند که انسان دردی پیدا کرده، بیچاره گشته و بی اختیار به سوی نقطه‌یی روی می‌آورد و پناهنده می‌شود. او «الله» است. پناه بی پناهان!

○ ۵۲. اولین آیه‌یی که از جهنّم یاد می‌کند، آیه دویست و شش سوره بقره می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «وَ إِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقَ اللَّهُ أَخَذَتَهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَ لِبَئْسَ الْمِهَادُ؛ و چون او را به اندرز و نصیحت گویند از خدا بترس و ترک فساد کن، غرور و خودپسندی او را به بدکاری برانگیز که نصیحت نشود. پس جهنّم او را کفایت کند که بسیار آرامگاه بدی ست.» کلمه جهنّم هفتاد و هفت بار در قرآن آمده است. از جمله صفات آن نار (آتش) و نام دیگر آن جحیم است. جهنّم هفت طبقه و نوزده نگهبان دارد. جهنّم محلّی آکنده از آتش و انواع عذاب‌ها در جهان آخرت می‌باشد و

محلّی ست برای مشرکان؛ کسانی که اعمال بدشان بیش از اعمال نیکشان باشد و منافقان و دشمنان خدا و دین خدا.

حضرت آیت الله جوادی آملی در کتاب «معاد در قرآن»، دلایل ذیل را به عنوان اسباب دوزخ برمی‌شمرد: ۱. گناه ۲. کفر و نفاق ۳. خشم خداوند ۴. منصرف کردن از راه خدا ۵. قتل عمد مؤمن ۶. پیروی از راه انحراف ۷. پیروی از شیطان ۸. زراندوزی ۹. دشمنی و مخالفت با خدا و رسول الله (ص) ۱۰. تکبر ۱۱. شرک و بت پرستی ۱۲. استهزای ارزش‌ها ۱۳. سبک سنگی ۱۴. گردنکشی ۱۵. ظلم و ستم ۱۶. عدم توبه از فتنه‌گری ۱۷. تکذیب آیات الهی ۱۸. آرزوهای دور و دراز ۱۹. غفلت زدگی ۲۰. هزینه‌بازداری از ارزش‌ها ۲۱. فرار و تخلف از جهاد ۲۲. باطل‌گرایی ۲۳. کفر نعمت ۲۴. دنیاطلبی ۲۵. پنهان‌سازی حق و دین‌فروشی ۲۶. تکیه بر ستمگران ۲۷. فراموشی قیامت ۲۸. ترک نماز ۲۹. تصرف مال یتیم ۳۰. رباخواری ۳۱. کم‌فروشی ۳۲. عیبجویی ۳۳. اسراف و تبذیر ۳۴. زیانکاری ۳۵. هوسرانی و نازپروری. او همچنین افراد ذیل را به عنوان تهدیدشدگان به عذاب جاودان بیان می‌کند: ۱. کافران ۲. مشرکان ۳. منافقان ۴. مرتدان ۵. تکذیب‌کنندگان آیات خدا ۶. دشمنان خدا و پیامبر (ص) ۷. نافرمانان از دستور خدا و رسول (ص) ۸. ستمگران ۹. مجرمان و گناهکاران ۱۰. قاتل مؤمن، اعراض‌کنندگان از قرآن، سبک‌میزانان، رباخواران، پیروان ستمگران و متکبران (از صفحات ۴۶۷ تا ۴۷۳)

رسول خدا (ص) فرموده است: «ایا می‌خواهی تو را باخبر سازم که چه کسانی اهل جهنمند؟ هر کس که متکبر، خودخواه، گردنکش، حریص و بخیل باشد.» و «سه کس از آتش جهنم پوشانده نمی‌شوند: منت‌گذار، عاق والدین و شرابخوار»^۱

○ ۵۳. اولین آیه‌ی که راجع به جنگ و قتال نازل شده است، آیه سی و نه سوره مبارکه حج می‌باشد: «أَذِّنْ لِلَّذِينَ بَاتُوا بِأَنفُسِهِمْ لِيُحِجُّوا... لِقَدِيرٍ؛ رخصت (جنگ با دشمنان) به جنگجویان اسلام داده شد، زیرا آنها از دشمن سخت‌ستیم کشیدند و خدا بر یاری آنها تواناست.» سوره حج به احکام حج دارد. همچنین اعلان عمومی حج در این سوره آمده است. این سوره بنا به ترتیب نزول، صد و سومین سوره‌ی قرآن و به ترتیب مصحف بیست و هشتمین سوره‌ی قرآن و از سوره‌های مدنی است. این سوره هفتاد و هشت آیه دارد و هزار و دویست و هفتاد و نه کلمه.

در بدو اسلام به جنگ‌های صدر اسلام غزوه و سریه می‌گفتند. در واقع اگر فرماندهی جنگ‌ها رسول خدا(ص) بود، آن را غزوه می‌نامیدند و اگر فرماندهی آن را کسی جز رسول خدا بر عهده می‌گرفت، آن را سریه می‌نامیدند. شماره تعداد غزوات پیامبر را بیست و شش تا بیست و هفت غزوه نامیده‌اند؛ مثل: غزوه بدر، احد و خندق... و تعداد سریه‌های صدر اسلام را از سی و پنج تا هفتاد و دو نوشته‌اند. هدف اصلی روبه رو شدن و جنگیدن با دشمن نبود، بلکه کسب خبر از وضع و حال دشمنان و به دست آوردن اطلاعاتی از نقشه‌ها و توطئه‌های دشمن و همچنین ایجاد رعب و ترس در دل مشرکان بود؛ مثل: سریه عبرالله بن جحش. عملیات جنگی پیامبر در سال دوم هجرت آغاز گشت؛ اولین جنگ بین مسلمانان و کفار نیز جنگ بدر بود و پس از آن جنگ احد...

○ ۵۴. اولین چاپ قرآن توسط پاگانینی انجام شد.

○ ۵۵. اولین آیه‌ی سوره حمد در مورد مهربانی و بخشندگی خداوند متعال بحث می‌کند. بخشنده ترجمه‌ی جواد است و مهربان ترجمه رؤوف

و هر دو اینها از صفات پروردگارانند که در قرآن آمده است. جواد (بخشنده)، یعنی کسی که چیزی دارد و بدون عوض به دیگران می‌بخشد و رحیم بودن، یعنی اینکه خداوند فیضش دائماً به انسان‌ها می‌رسد. سوره‌ی حمد به زبان بندگان نازل شده است. این سوره نام‌های دیگری نیز دارد.

○ ۵۶. اولین سوره‌ی قرآنی به نام یکی از حیوانات است. سوره‌ی مبارکه بقره (گاو) از نظر ترتیب قرآن دومین سوره بعد از حمد می‌باشد که دویست و هشتاد و شش آیه دارد و شش هزار و صد و چهل و سه کلمه دارد. سوره بقره و آل عمران را زهراوان (زهراوین) می‌نامند. این سوره، مدنی‌ست و بزرگ‌ترین سوره‌ی قرآنی می‌باشد. آیه‌الکرسی نیز یکی از آیات این سوره است. این سوره، یک دوازدهم قرآن را در خود جای داده است. در واقع، دو جزء و نیم کل قرآن، در این سوره قرار گرفته است. سوره‌ی بقره به الفسطاط القرآن معروف است و آیه‌ی «انا لله و انا الیه راجعون» در این سوره قرار دارد. همچنین دعای «ربنا اتنا فی الدنيا حسنه...» و داستان آدم و حوا نیز در این سوره قرار داد.

○ ۵۷. اولین حرف قرآن کریم «باء» می‌باشد. یکی از مهم‌ترین اموری که نقش اساسی‌ی در فرهنگ انسانیت داشته، حروف الفباست. این اصوات که به صورت حروف در می‌آید، نقش مهمی در زندگی اجتماعی انسان دارد. در زبان عربی حروف الفبا بیست و هشت حرف است و قدرت‌ها و هنرهای سخنوری از ترکیب همین حروف پدید می‌آید. کتاب‌ها، مقالات و قصاید از این حروف تشکیل شده‌اند. قرآن کریم نیز از ترکیب این حروف الفبا به وجود آمده است.

○ ۵۸. اولین کسی که خطّ نسخ را ابتکار کرد و قرآن با خط نسخ نوشت، ابوعلی محمد بن علی بن حسین مقله اثنا عشری در سال [۳۱۰ ق] به انجام این کار

دست زد. این خط به سبب آسانی و زیبایی بی که داشت، بلافاصله جایگزین خط کوفی شد.

○ ۵۹. اولین دعایی که در قرآن آمده است، آیه صد و بیست و شش سوره بقره است می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ.....المصیر! چون ابراهیم عرض کرد پروردگارا! این شهر را محل امن و آسایش قرار ده و روزی اهلش را که به خدا و روز قیامت ایمان آورده‌اند، فراوان گردان! خداوند - خواهش ابراهیم را اجابت کرد - فرمود: هر که با وجود این نعمت سپاس نگذاشت و راه کفر پیمود، گرچه اندکی او را در دنیا بهره‌مند کنم؛ اما در آخرت معذب به آتش دوزخش گردانم که بدترین منزلگاه است.»

دعا در لغت به معنای خواندن، صدا زدن، استمداد نمودن و حاجت خواستن آمده است. بزرگان دین دعا را مغز عبادت و پرستش معرفتی می‌کنند. دعا تنها راه نجات است. انسان در بحرانی‌ترین شرایط، تنها راه خلاص خود را در دعا و درخواست از خداوند می‌بیند. دعا سریع‌ترین راه و وصول به مقصود و سلاح انبیاست. دعا شرایطی دارد که باید بدان توجه کرد:

۱. معرفت الهی ست. دعا کننده باید خدا را به درستی بشناسد.

۲. حسن ظن به خدا است. دعا کننده باید به خدا ایمان داشته باشد تا

دعاهایش به اجابت برسد.

۳. دعا همراه با احساس نیاز است. دعا باید همراه با خضوع و

دلشکستگی و همراه با استغفار و صلوات باشد. افراد در هنگام دعا باید

حضور قلب داشته باشند و قلبشان از هرگونه گناه پاک.

(۱) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ. (بقره / ۱۲۶)

در اسلام دعا‌هایی همچون: کمیل، توسل، ندبه، عرفه، ابو حمزه، صباح و... وجود دارد که می‌توان از طریق آنها از خدا طلب نجات نمود.

«ادعونی استجب لکم؛ مرا بخوانید تا اجابت کنم شما را.»^۱ امام صادق (ع) فرموده است: «سه زمان است که دعا در آن مستجاب می‌شود: بعد از نماز واجب، هنگام آمدن باران و هنگام ظاهر شدن معجزه‌یی از سوی خداوند برای بندگان خود.»^۲ از جمله عواملی که مانع استجاب دعا می‌شوند: حرام خوردن، شراب نوشیدن و اسباب لهو و لعب و قمار را در خانه نگاه داشتن.... می‌باشد. بهترین دعاها در زمان غیبت نیز دعا برای فرج امام زمان (عج) است.

○ ۶۰. اولین آیه‌یی که در خصوص دین اسلام سخن گفته است، آیه نوزده سوره آل عمران می‌باشد: «همانا پسندیده‌ترین دین نزد خدا آیین اسلام است. اهل کتاب در آن راه مخالفت نیمودند، مگر پس از آنکه به حقانیت آن آگاه شدند. آنان این خلاف را از راه رشک و حسد در میان آوردند و هر کس به آیات خداوند کافر شود، بترسد که محاسبه‌ی خدازود خواهد بود.»

سوره‌ی آل عمران سومین سوره ترتیبی قرآنی است که در مدینه نازل شده و مشتمل بر دویست آیه می‌باشد. این سوره با حروف مقطعه «الْم» شروع شده است و سه هزار و پانصد کلمه دارد. نام دیگر این سوره «طیبه» می‌باشد و بنا به ترتیب نزول هشتاد و نهمین سوره است. آیه شهادت و مباحثه در سوره‌ی آل عمران ذکر شده است.

○ ۶۱. اولین آیه‌ی ذکر سجده، از سوره سجده گرفته شده است. وجه

(۱) سوره غافر، آیه ۶۰.

تسمیه‌ی این سوره به خاطر سجده واجب آن است؛ یعنی هنگام قرائت آن، انجام سجده الزامی است. نام دیگر این سوره «مضاجع» است. این سوره که از سی آیه تشکیل شده است، به ترتیب نزول هفتاد و پنجمین سوره قرآنی و به ترتیب مصحف سی و دومین سوره است. از سوره‌های مکی است که با حروف مقطعه «آلم» آغاز می‌گردد. مضامین اصلی این سوره درباره‌ی توحید و معاد است و هشدار به ناباوران. از میان سوره‌های قرآن، سوره‌های سجده، فصلت، نجم و علق سجده واجب دارند. به طور کلی قرآن پانزده آیه سجده‌دار دارد که بعضی از آنها واجبند و بعضی مستحب. اولین سوره‌یی که پیامبر در مکه اعلام نمود، سوره سجده می‌باشد. خواندن سوره‌یی از قرآن که سجده واجب دارد، برای شخص جنب حرام است.

○ ۶۲. اولین آیه‌یی که ذکر سجده از آن الهام گرفته است، سوره اعلی آیه‌ی «سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى...؛ ای رسول ما! به نام خدای خود که برتر و بالاتر از همه موجودات است، به تسبیح و ستایش مشغول باش!»

این سوره در مکه نازل شده و مشتمل بر نوزده آیه و هفتاد و دو کلمه است. همچنین هشتمین سوره نزول قرآن می‌باشد.

○ ۶۳. اولین سوره قرآن، سوره حمد می‌باشد که گشاینده قرآن است و به زبان بندگان نازل شده. می‌توان گفت قرآن در آن خلاصه شده است و دو مرتبه، یکبار در مدینه و یکبار در مکه بر پیامبر نازل گشته است. این سوره هفت آیه دارد و جزو سوره‌های مکی است. خواندن این سوره در نمازهای یومیه واجب است. امام صادق (ع) فرموده‌اند: «سوره حمد سوره‌یی است که اولش ستایش، وسطش اخلاص و آخرش نیایش است.»^۱ سوره‌یی که همتای قرآن عظیم می‌باشد، سوره‌یی است که حرف «فاء» در آن

(۱) اصول کافی، مبحث قرآن.

وجود ندارد و به نام‌های فاتحة‌القرآن، القرآن‌العظیم، الوافیة، الکافیة، الشافیة، الشفا، الصلاة، الدعا و الاساس مشهور است.

السبع‌المتانی نیز از نام‌های دیگر این سوره است. رسول خدا(ص) در رابطه با این سوره فرموده‌اند: «سوره حمد برترین سوره‌یی که خدا در کتابش نازل فرمود.»^۱ این سوره سوره‌یی که هفت حرف «ث، خ، ج، ف، ظ، ش، ز» از حروف بیست و هشتگانه عربی در آن یافت نمی‌شود. کلمه‌ی وسط سوره‌ی حمد «نستعین» است و این سوره مابه قرآن معروف است.

○ ۶۴. اولین سوره‌ی قرآن که در مصحف نوشته شده است، سوره‌ی حمد می‌باشد که مشتمل بر هفت آیه است و از سوره‌های مکی است.

○ ۶۵. اولین سوره‌ی قرآنی از نظر ردیف که اسمش از حروف مقطعه آن گرفته شده، سوره‌ی طه است، این سوره بیست و پنجمین سوره قرآن است و نام دیگرش کلیم می‌باشد. این سوره، صد و بیست و پنج آیه دارد و از نظر نزول چهل و پنجمین سوره مکی است. داستان موسی کلیم‌الله برگرفته از این سوره است.

○ ۶۶. کدام سوره اولین سوره‌ی قرآنی مکی است و در مکه نازل شده است؟

○ ۶۷. اولین آیه‌یی که از سوره‌ی توبه نازل شد، آیه بیست و پنج سوره توبه بود. خداوند در این آیه می‌فرماید: «خداوند شما را در مواقعی بسیار دشوار یاری کرد و نیز در جنگ حنین که فریفته‌ی بسیاری لشکر اسلام شدید. آن لشکر زیاد اصلاً به کار شما نیامد و زمین بدان فراخی بر شما تنگ شد - دشمن بر شما چیره و قوی پنجه گردید - تا آنکه همه رو به فرار نهادید.» سوره توبه صد و بیست و نه آیه دارد و از سوره‌های مدنی است.

«برائت» از نام‌های دیگر این سوره می‌باشد. این سوره دو هزار و پانصد و پنج کلمه دارد و سیزدهمین سوره‌ی قرآنی است. سوره‌ی توبه سوره اعلام جنگ و خطر به کفار است که فاقد لفظ «بسم‌الله» است و در سال نهم هجری بر پیامبر نازل شد.

○ ۶۸. اولین سوره‌ی که بر پیامبر (ص) نازل شد، سوره علق می‌باشد که بلافاصله پس از مبعوث شدن بر پیامبر (ص) نازل گشت و مشتمل بر نوزده آیه می‌باشد. این سوره در مکه نازل شده است و یکی از سوره‌هایی است که سجده واجب دارد. این سوره هفتاد و دو کلمه دارد و پنج آیه اول آن، شروع بعثت پیامبر اسلام (ص) بود.

○ ۶۹. به ترتیب مصحف اولین سوره‌ی مدنی سوره بقره است که با «آلم» شروع می‌شود و با «الکافرین» به پایان می‌رسد. جریان لیلۃ‌المبیت (خوابیدن علی (ع) به جای رسول خدا (ص) در زمان هجرت) در این سوره ذکر شده است. سوره‌ی بقره به سوره فسطاط القرآن معروف است. آیه‌ی دویست و یک این سوره مربوط به دعای قنوت نمازهای یومیه و آیه شصت و یک آن به پنج نوع خوردنی - پیاز، خیار، عدس، سیر و تره - اشاره شده است.

در آیه دویست و هشتاد و دو این سوره شش بار کلمه «الله» آمده است و آیه‌ی دویست و هشتاد و دو آن به آیه وام داران معروف است. آیه سی‌ام این سوره به خلیفه بودن انسان در روی زمین اشاره دارد و آیه چهل و سه آن به نماز جماعت اشاره دارد. آیه مبارکه‌ی «شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن» در این سوره آمده است. سوره‌ی بقره بزرگ‌ترین سوره‌ی قرآن می‌باشد.

○ ۷۰. اولین سوره‌یی که به نام یکی از پیامبران الهی است، سوره یونس می‌باشد. پیامبران اولوالعزم به ترتیب: نوح(ع)، ابراهیم(ع)، موسی(ع)، عیسی(ع) و محمد(ع) نام دارند. نام حضرت نوح در سوره یونس آمده است. حضرت نوح(ع) نهصد و پنجاه سال مردم را به سوی خداوند دعوت کرد حدود هشتصد و سی نفر به آن حضرت ایمان آوردند. این پیامبر در هشتصد و پنجاه سالگی به پیامبری رسید. در طوفانی که زمان این پیامبر روی داد، فقط کعبه زیر آب نرفت. نوح اولین پیامبری بود که شریعت و دعوت جهانی داشت. پسر وی کنعان از مشرکان بود. در طوفان نوح غرق شد. لقب نوح(ع) شیخ الانبیا بود. اسامی دیگر او نیز چون عبدالغفار، عبدالملک و عبدالسلام بود. پدر این حضرت لمک و مادر ایشان قینوش نام داشتند. پیامبری ایشان در بابل، عراق و شام بود. محل دفن حضرت نوح در نجف اشرف می‌باشد. ایشان چهار پسر داشتند: سام، یافث، حام و کنعان. این حضرت در دوران حیات خود به شغل نجاری مشغول بودند. اولین کسی که به حضرت نوح ایمان آورد، عموره دختر خمران بود. نام نوح(ع) چهل و سه بار در قرآن آمده است. سوره نوح که بیست و هشت آیه دارد، در مکه بر پیامبر نازل شد. حضرت نوح حدود دویست سال به ساخت کشتی مشغول بود. وی در این سالیان بسیار از دست امتش کتک خورد.

○ ۷۱. اولین سوره‌یی که پیامبر آن را در مکه اعلام نمود، سوره سجده بود.
○ ۷۲. اولین سوره‌یی که در مدینه نازل شد، سوره مطففین می‌باشد که سی و شش آیه و صد و شصت و نه کلمه دارد. برخی می‌گویند سوره مطففین یکی از سوره‌های مکی است.

○ ۷۳. اولین آیه سجده‌دار در آخرین آیه سوره اعراف می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «ارواح و فرشتگانی که در حضور پروردگارِ تو آمد، هیچ‌گاه از بندگی خدا سرکشی نکنند و پیوسته به تسبیح و تنزیه ذات احدیت و به سجده‌ی او مشغولند.» وجه تسمیه‌ی آن سخن گفتن از اعراف و اصحاب اعراف است. این سوره دویست و شش آیه دارد و از سوره‌های مکی است. این سوره اولین سوره از سوره‌های چهارده‌گانه‌ی سجده‌دار است و آیه دویست و شش آن سجده‌ی مستحب دارد.

○ ۷۴. اولین آیه نازل شده درباره‌ی شراب مربوط به آیه‌ی دویست و نوزده سوره بقره می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «ای پیغمبر! از تو از حکم شراب و قمار می‌پرسند. بگو در این دو کار گناه بزرگی است و سودهایی دارد، ولی زیان‌گناه آن دو بیش از منفعت آن است. و نیز سؤال کنند که چه در راه خدا انفاق کنند؟ جواب ده آنچه زاید بر ضرورت زندگانی است. خدا بدین روشنی آیات خود را برای شما بیان کند، باشد که تفکر و عقل به کار بندید.» شراب را ام‌الفساد می‌گویند، چون عقل را از کار می‌اندازد. در اسلام شراب حرام است و از جمله نجاسات می‌باشد.

○ ۷۵. اولین آیه‌یی که راجع به شهادت در راه خدا سخن گفته است، آیه صد و پنجاه و چهار سوره بقره‌ی می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «ولا تقولون..... لا تشعرون؛ و آن کسی را که در راه خدا کشته شده، مرده نپندارید؛ بلکه او زنده‌ی ابدی است، ولیکن همه شما این حقیقت را درنخواهید یافت.» مرگ سرخ در بستر جهاد فی سبیل الله که در فرهنگ اسلام شهادت نامیده می‌شود، نه فقط آرمانی در خور عقل وارسته و بلند پرواز انسانی است بلکه تجلی شکوهمندی از عرصه‌ی عشق، ایثار و جاودانگی در ساحت قرب‌الله است.

شهید در جویباری از خون که از کالبد خاکی اش به راه می‌افتد، چنان شست و شو می‌شود که در یک لحظه تمام وجودش از همه آلودگی‌ها و تعلقات مادی پاک می‌گردد. شهادت بالاترین آزمایشی است که شهید با موفقیت از آن می‌گذرد. با شهادت رستگاری و جایگاه رفیع او در جنت نعیم الهی تضمین می‌گردد و دیگر نیازی به سؤال و جواب ندارد. شهید هفت نوع ویژگی دارد که یکی از آنها آخرین نگاه او به وجه‌الله می‌باشد.

○ ۷۶. اولین شعار قرآن کریم «لا اله الا الله» است. در واقع، این اشعار مربوط به نفی خدایان غیر از خداوند متعال می‌باشد.

○ ۷۷. اولین فرشته‌یی که نامش در قرآن آمده است، جبرئیل امین (ع) می‌باشد. در آیه نود و هفت سوره بقره آمده است: «بگو ای پیغمبر! هر کس که با جبرئیل دشمن است با خدا دشمن است؛ زیرا او به فرمان خدا قرآن را به قلب پاک تو رسانید، تا سایر کتب آسمانی را تصدیق کند و برای اهل ایمان هدایت و بشارت آرد.» غیر جبرئیل فرشتگان دیگری نیز با نام‌های عزرائیل، میکائیل و اسرافیل و... وجود دارند. جبرئیل حامل وحی الهی از سوی خداوند به پیامبر اسلام (ص) بود.

○ ۷۸. اولین قبله‌ی مسلمین بیت المقدس نام داشت که در سوره اسراء بیان شده است. وجه تسمیه این سوره، به خاطر معراج حضرت محمد (ص) است. نام‌های دیگر این سوره سبحان و بنی اسرائیل می‌باشد. این سوره صد و یازده آیه و هزار و پانصد و پنجاه و هشت کلمه دارد. سوره‌ی اسراء به ترتیب مصحف، هفدهمین سوره و به ترتیب نزول پنجاهمین سوره‌ی قرآن است. این سوره از سوره‌های مکی است و مهم‌ترین مضمون آن، بیان گوشه‌یی از ماجرا و تاریخ بنی اسرائیل است.

علاوه بر این، خداوند در این سوره انسان‌ها را به داشتن اخلاق حمیده و مکارم اخلاقی فرامی‌خواند: «سبحان الذی اسرى.....؛ پاک و منزّه است خدایی که شبی بنده خود -محمد- را از مسجدالحرام به مسجدالاقصا که پیرامونش را -به قدوم خاصان خود- مبارک و پر نعمت ساخت، سیر داد، تا آیات و اسرار غیب خود را به او بنماید، که خدا به حقیقت شنوا و -به امور غیب و شهود عالم - بیناست.» پیامبر گرامی اسلام سیزده سال در مکه به سوی بیت‌المقدس نماز گزارد. یهودیان در این موضوع -که جنبه‌ی امتحان داشت- به پیامبر اعتراض می‌نمودند و پس از آن، قبله از بیت‌المقدس به سوی کعبه تغییر جهت پیدا کرد. در واقع زمانی که پیامبر در حال ادای نماز ظهر بود، دو رکعت دوم نمازش را به امر خداوند به سوی کعبه خواند خانه کعبه قبله گاه مسلمانان گشت. بر مسلمانان نیز واجب است که علاوه بر نماز خواندن، دفن میّت و ذبح حیوان را هم رو به قبله انجام دهند.

○ ۷۹. اولین کسی که در قرائت قرآن کریم کتابی نوشت، ابان بن تغلب -یکی از شاگردان امام سجاده(ع)- بود.

○ ۸۰. اولین قرآن‌شناس جامعه اسلامی پس از رسول خدا(ص)، علی(ع) بود. افراد دیگر مثل: ابن عبّاس اصول تفسیر و تأویل قرآن را از امام علی(ع) فراگرفته بودند. امام علی(ع) شاگرد پیامبر اسلام(ص) بود.

○ ۸۱. اولین کسی که قرائت‌های مختلف را در هفت قرائت منحصر ساخت، ابوبکر بن احمد بن موسی بود که در قرن سوم هجری به انجام این کار اقدام نمود.

○ ۸۲. اولین سوره‌یی که با کلمه «قُل» آغاز می‌شود، سوره جن است. وجه تسمیه

این سوره آن است که از آغاز تا انجام آن درباره جن (موجود نامرئی معروف) سخن گفته است. این سوره بیست و هشت آیه دارد و دویست و هشتاد و شش کلمه دارد. سوره جن به ترتیب مصحف، هفتاد و دومین و به ترتیب نزول، چهلمین سوره‌ی قرآنی است. این سوره نیز از سوره‌های مکی می‌باشد. سوره‌هایی که با لفظ «قل» شروع می‌شوند، شامل: کافرون، اخلاص، خلق، ناس و جن می‌باشد.

○ ۸۳. اولین آیه‌ی که کلمه‌ی قرآن در آن به کار رفته است، آیه صد و هشتاد و پنج سوره مبارکه بقره می‌باشد: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ...»؛ ماه رمضان ماهی است که قرآن در آن نازل شده است؛ برای هدایت بشر و برای راهنمایی و امتیاز حق از باطل.^۱ این آیه از جمله دعاهای معروف ماه رمضان است که معمولاً روزه‌داران پس از نماز آن را تلاوت می‌کنند. اقسام شناخت قرآن: ۱.

شناخت سندی یا انتسابی ۲. شناخت تحلیلی ۳. شناخت ریشه‌ای می‌باشد. ○ ۸۴. اولین قتل در روی زمین، در آیه‌ی سی سوره‌ی مائده آمده است: «پس از این گفت وگو، هوای نفس او (قابیل) را بر کشتن برادرش (هابیل) ترغیب نمود، تا او را به قتل رساند و بدین سبب، از زیانکاران -دو عالم- گردید.» زمانی که قابیل برادرش را کشت، یک چهارم مردم روی زمین بین رفتند؛ زیرا در آن موقع چهار نفر آدم، حوا، هابیل و قابیل در روی زمین بودند. علت قتل هابیل، به خاطر حسادت برادرش به او بود. هابیل اولین شهید روی زمین است که به دست برادرش قابیل کشته شد.

○ ۸۵. اولین کلمه‌ی قرآنی که بر پیامبر اسلام نازل شد، کلمه «اقرأ» در سوره‌ی مبارکه علق بوده. این مطلب، اهمیت علم و دانش را نزد خداوند بیان می‌کند.

○ ۸۶. اولین کسی که در صدر اسلام قرآن نویسی کرد، خالد بن ابی‌الهیاج بود.
 ○ ۸۷. اولین گردآورنده‌ی قرآن علی (ع) بود. امام اول شیعیان، مولود کعبه و شهید محراب که مرقدشان در نجف اشرف می‌باشد. کنیه‌ی ایشان ابوالحسن، پدرشان ابوطالب و مادرشان فاطمه بنت اسد بود. امیر مؤمنان در سیزدهم رجب - ده سال قبل از بعثت - در کعبه متولد شدند و به مدّت چهار سال و نه ماه خلافت کردند. ایشان به مدّت سی سال امام بودند. حضرت علی (ع) در صبح نوزدهم رمضان سال [۴۰ هـ] با ضربت ابن ملجم در مسجد کوفه از پای درآمدند و شب بیست و یکم رمضان در شصت و سه سالگی در کوفه به شهادت رسیدند.

امام علی (ع) اولین کسی بودند که به پیامبر ایمان آوردند و ایشان با پیامبر نماز گزاردند. حدود سیصد آیه از آیات قرآن کریم در حقّ علی (ع) نازل شده است؛ مانند: آیه پنجاه و پنج سوره مائده، آیه بیست و سه سوره احزاب، آیه پنجاه و نه سوره نساء و همین بس که پیامبر فرمود: «علی با قرآن و قرآن با علی ست. این دو از هم جدا نمی‌شوند، تا اینکه کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» اهداف حکومت علی (ع) رفع و دفع ظلم و باطل، تثبیت حق و عدالت در جامعه، جلوگیری از ظلم ظالم، حمایت از مظلوم و... بود.

فعالیت امام در حکومت خلفای قبل از خود، شامل: ۱. تلاش‌های فرهنگی و بیان احکام دآوری در مشکلات مردم ۲. تلاش برای توسعه‌ی امور مشکلات اقتصادی، زراعت و کشاورزی برای تولید محصولات و فقرزدایی در طول حکومت خلفا (به مدّت بیست و پنج سال) در دوران خلافت آن حضرت، فتنه‌ی دشمنان اسلام با ایجاد سه جنگ تحمیلی و

ناخواسته صورت گرفت: ۱. جنگ جمل (ناکثین و بیعت‌شکنان) طلحه، زبیر و عایشه ۲. جنگ صفین (قاسطین و منحرفان از حق) معاویه و با مشورت عمرو عاص ۳. جنگ نهروان (مارقین خارج‌شدگان از حق) خوارج. مشکلات امام علی (ع) در آغاز حکومت: ۱. کشته شدن عثمان ۲. اجرای عدالت اقتصادی ۳. برخورد با غارتگران بیت‌المال ۴. عزل حاکمان فاسد و ظالم ۴. انحراف از دین و سنت که در طول بیست و پنج سال بعد از وفات رسول الله به وجود آمده بود. ایشان در وقت شهادت «فزت و رب الکعبه» را سر دادند و به خالق خود لبیک گفتند.

○ ۸۸. اولین سوره‌ی کاملی که به صورت یکجا در مکه نازل شد، سوره‌ی توحید می‌باشد. طبق فرموده رسول خدا (ص) برترین سوره‌ی بی که خدا در کتابش نازل فرموده است، سوره توحید می‌باشد.

○ ۸۹. اولین کتابنامه‌ی (کتاب‌شناسی) جامع قرآن در عصر جدید، توسط علی شواخ اسحاق در چهار جلد و به نام «معجم مصنفات قرآن کریم» تدوین شده است.

○ ۹۰. آغازگر سوره‌ی مائده «ایها الذین آمنوا» می‌باشد. در آیات پنجاه و پنج و شصت و هفت نیز سخن از علی (ع) است. در واقع می‌توان گفت درباره‌ی ایشان نازل شده است. این سوره در مدینه بر پیامبر وارد شد و مشتمل بر صد و بیست آیه است. در این سوره جریان اهدای انگشتر به فقیری در حال رکوع نماز توسط علی (ع) بیان شده است. آیه‌ی «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک... نیز که راجع به خلافت و جانشینی علی (ع) در جریان غدیر خم است، در این سوره می‌باشد.

پس از نزول این آیه، رسول خدا (ص) به کاروان‌ها دستور توقف داد و مقرر فرمود تا همان جا فرود آیند پیش رفتگان را فراخوانند و منتظر

باشند تا واپس ماندگان نیز از راه برسند و به ایشان بیوندند. زمانی که مردم جمع شدند پیامبر (ص) سخنرانی کردند و پس از گرفتن دست علی (ع) آن را بالا بردند و فرمودند: «ای مردم! هر کس را که من مولای او می‌باشم، علی (ع) مولای او خواهد بود.»^۱

سپس دست به دعا برداشتند و گفتند: «بار خدایا! دوستدار او را دوست بدار و دشمنش را دشمن شمار. یاری کننده‌ی او را یاری و خوارکننده‌ی او را خوار گردان!»^۲ پس آیه سه سوره‌ی مائده نازل شد: «**الْیَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِیْنَكُمْ**...؛ امروز دین شما را کامل کردم؛ نعمت خود را بر شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان آیین جاودان شما پذیرفتم.» آن‌گاه رسول خدا (ص) فرمود: «الله اكبر بر اكمال دین، اتمام نعمت و خشنودی خداوند به رسالت من و ولایت علی.»^۳ برای اطلاع بیشتر می‌توان به کتاب الغدیر علامه امینی و ولایت علی (ع) در قرآن کریم و سنت پیامبر (ص) سید مرتضی عسکری مراجعه نمود.^۴

○ ۹۱. اولین مفسر قرآن کریم پیامبر اسلام بود. به نص خود قرآن، اولین مفسر پیغمبر اکرم است. در قرآن نیز بیان شده است: «**انزلنا الیک الذکر**...»^۵. ما قرآن را بر تو فرود آوردیم تا تو آنچه را که بر آنها فرود آمده، برایشان توضیح دهی.» پس از پیامبر علی (ع) این کار را بر عهده گرفت.

○ ۹۲. اولین مفسر قرآن کریم پس از پیامبر اسلام (ص)، علی (ع) بود. امام علی (ع) در جنگ صفین می‌گوید: «من قرآن ناطقم»^۶ پیامبر فرموده است: «علی با قرآن است و قرآن با علی ست. این دو از هم جدا نمی‌شوند...»^۷ علی (ع) تربیت یافته‌ی مکتب پیامبر اسلام (ص) است.

(۱) علامه امینی، الغدیر. (آدرس دقیق) (۲) همان. (آدرس دقیق)

(۳) سوره نحل، آیه ۴۴.

(۴) استاد مرتضی مطهری، جاذبه و دافعه امام علی (ع).

(۵) همان.

- ۹۳. اولین کسی که در مکه به صورت علنی قرآن می‌خواند، عبدالله بن مسعود - یکی از صحابه رسول الله - بود.
- ۹۴. اولین کسی که دستگاه‌های موسیقی عرب را بروی قرآن پیاده کرد و قرآن را با صوت خواند، استاد محمد رفعت بود که در میان ایرانیان از اساتید معروف به شما می‌رود.
- ۹۵. اولین قاری ایرانی که در مسابقات بین‌المللی قرائت قرآن به مقام اول رسید، عباس سلیمی بود.
- ۹۶. اولین کسی که مکتب نوینی در تفسیر قرآن بنا کرد، شیخ محمد عبده بود.
- ۹۷. اولین بار فهرست موضوعی قرآن ژولابوم در ایران، توسط اعتمادالسلطنه (محمد حسن خان ضیح الدوله) ترجمه شد.
- ۹۸. اولین فهرست موضوعی جدید وجودی قرآن، بر مبنای ترجمه‌ی فرانسوی کازهیرسکی از قرآن، توسط یایپ ژول لا یوم مستشرق و قرآن‌پرو فرانسوی انجام گرفت و برای اولین بار در سال [۱۸۷۷] منتشر شد.
- ۹۹. اولین آیه‌ی که درباره‌ی مسجد سخن گفته است، آیه صد و چهل و چهار سوره بقره می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «کیست ستمکارتر از آن که مردم را از ذکر نام خدا در مساجد منع کند و در خرابی آن اهتمام نماید. چنین گروهی در مساجد مسلمین در دنیایند، جز آنان که بر خود (از اعمال زشت خویش) ترسان باشند. این گروه را در دنیا ذلت و خواری نصیب است و در آخرت عذابی بزرگ!»
- ۱۰۰. اولین و مهم‌ترین منبع و منشأ علم کلامی اسلامی، قرآن کریم است.
- ۱۰۱. اولین و مهم‌ترین معلم قرائت مسلمانان، رسول خدا (ص) بود.

- ۱۰۲. اولین و مهم‌ترین منبع تاریخ قرآن، احادیث نبوی است.
- ۱۰۳. اولین منبع عشق الهی و عرفانی، قرآن کریم است که صریحاً به حبّ خداوند به انسان‌ها و عشق انسان‌ها به خداوند اشاره دارد.^۱
- ۱۰۴. اولین و مهم‌ترین منبع فهم قرآن و تغییر آن، خود قرآن مجید است. به قول مشهور: «القرآن یفسر بعضاً بعضاً؛ بخش‌هایی از قرآن روشنگر بخش‌های دیگر است.» بعضی از آیات قرآن، تفسیر کننده‌ی بعضی آیات دیگر است. در قرآن آیه‌ی وجود دارد که مِتد قرآن‌شناسی را به ما معرفی می‌کند. این آیه «متودولوژی» قرآن است.
- ۱۰۵. اولین و مهم‌ترین منابع مدرک استنباط احکام در اسلام قرآن کریم است. منابع دیگر نیز مثل: عقل، سنت و اجماع آخرین و حینامه الهی در ادیان توحیدی و ابراهیمی، کتاب مقدس اسلام می‌باشد که بدون هیچ کم و کاستی در تاریخ کتب آسمانی سابقه دارد.
- ۱۰۶. اولین آیه قرآنی که مهدی (عج) هنگام ظهورشان تلاوت می‌کند، آیه هشتاد و شش سوره هود می‌باشد. خداوند در این آیه می‌فرماید: «بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ» - بدانید - که آنچه خدا بر شما باقی گذارد و برکت بخشید، بهتر است. اگر واقعاً به خدا ایمان دارید، من نگهبان شما (از عذاب خدا) نیستم.» وجه تسمیه‌ی این سوره اشاره به داستان حضرت هود و پیامبر قوم عاد دارد. سوره‌ی هود حاوی صد و بیست و سه آیه است و از سوره‌های مدنی می‌باشد. مضامین اصلی آن قصص انبیاست.
- حضرت هود(ع) به تجارت اشتغال داشت. قوم ایشان سیزده قبیله

(۱) رجوع شود به سوره بقره آیه ۱۶۵ و سوره مائده آیه ۵۴.

بودند. سرزمین قوم این حضرت، در احقاف و جنوب غربی جزیره العرب - که بین یمن و حضر موت است - واقع شده است. این پیامبر در چهل سالگی به پیامبری مبعوث شدند. قوم حضرت هود به وسیله‌ی عذاب خشکسالی و طوفان باد به هلاکت رسیدند. نام ایشان که به معنای هدایت یافته است، چهار بار در قرآن آمده. پدر ایشان شالخ و مادرشان بکیه نام داشتند. حضرت هود چهارصد و شصت سال عمر کردند. و محلّ دفنشان در نجف اشرف می‌باشد. ایشان سه پسر داشتند. نسب آن حضرت عبارت است از: هود بن شالخ بن ارفخشد بن سام بن نوح (ع).

- ۱۰۷. اولین کسی که قرآن کریم را نقطه‌گذاری کرد، ابوالاسود دوئلی بود.
- ۱۰۸. اولین کسی که نشان درجه اول فنون و علوم قرآن را از کشور مصر کسب کرد، استاد محمود خلیل الحصری بود.
- ۱۰۹. اول علم‌ها در قرآن است.
- ۱۱۰. اولین و آخرین علوم در قرآن است.
- ۱۱۱. اولین پیامبر اولوالعزم که دارای شریعت و کتاب مستقل بود و دعوت جهانی داشت، حضرت نوح (ع) بود که یکی از سوره‌های قرآن به نام ایشان است. این سوره مشتمل بر بیست و هشت آیه می‌باشد، در مکه معظمه نازل شده و دویست و بیست و هفت کلمه دارد.
- ۱۱۲. اولین کسی که در راه خدا جهاد کرد، حضرت ابراهیم (ع) بود که یکی از سوره‌ها به نام وی است. این سوره پنجاه و دو آیه دارد و در مکه نازل شده است. این سوره با حروف «الر» آغاز شده و هشتصد و سی کلمه دارد.
- ۱۱۳. اولین پیامبر بنی اسرائیل که داستانش در قرآن آمده است،

حضرت موسی (ع) می‌باشد معنای اسم این حضرت، یعنی از آب کشیده شده. پدر حضرت موسی عمران و مادرشان یوکابد نام داشت. حضرت موسی به مدت صد و بیست سال عمر کردند و دو پسر داشتند. ایشان به همراه برادرشان هارون برای پیامبری بر بنی اسرائیل مبعوث شدند. نام کتاب حضرت موسی تورات است و قبرشان در بیت المقدس می‌باشد. نام همسر ایشان نیز صفورا بود. نسبت حضرت موسی عبارت است از: موسی بن عمران بن قاهت بن لاوی بن اسحاق بن ابراهیم (ع).

○ ۱۱۴. اولین سوره‌ی قرآنی که با لفظ «الحمد لله» شروع می‌شود، سوره مبارکه‌ی انعام می‌باشد که حاوی صد و شصت و پنج آیه است در مکه بر پیامبر نازل شده. سوره‌های دیگری که با «الحمد لله» شروع می‌شود، عبارتند از: سوره کهف، سبأ و فاطر. خداوند در اولین آیه‌ی این سوره می‌فرماید: «ستایش خدای یکتا راست که آسمان و زمین را آفرید و روشنی و تاریکی را مقرر داشت. - و با آنکه نظم آسمان و زمین دلیل آفریننده است - باز کافران به خدای خود شرک می‌ورزند.»

○ ۱۱۵. کلمه‌ی مؤذن اولین بار در آیه چهل و چهار سوره اعراف به کار رفته است. خداوند در این آیه فرمود: «آن‌گاه بهشتیان دوزخیان را ندا کنند که آنچه - پیغمبران - از مقامات بهشتی به ما وعده دادند، ما به حق و حقیقت به آن دست یافتیم. آیا شما نیز بدانچه وعده دادند (از عذاب دوزخ) دست یافتید؟ آن‌گاه منادینی ندا کنند: لعنت خدا بر ستمکاران عالم باد!»

○ ۱۱۶. اولین کسی که در حفظ قرآن کتاب نوشت، ابی بن کعب نام داشت.

○ ۱۱۷. از نظر قرآن، اولین معبد و مسجدی که برای عبادت بنا شده است، خانه خدا «کعبه» می‌باشد.

○ ۱۱۸. اولین شخصی که به آسمان صعود کرد، حضرت عیسی (ع) می باشد.

○ ۱۱۹. اولین سوره قرآن که با حروف مقطعه آغاز می شود، سوره بقره است. بعد از آن، به ترتیب: سوره ی آل عمران، اعراف، یونس و ... می باشد. این حروف از جمله اسرار وحی الهی است که در قرآن ذکر شده است. لازم به یادآوری است که دعای ختم قرآن از امام صادق (ع) نقل شده است. اشخاصی که به گردآوری قرآن در زمان پیامبر (ص) اقدام کردند، عبارتند از: علی ابن ابیطالب (ع)، معاذبن جبل، زید بن ثابت، ابی بن کعب و ابو زید ثابت بن زید بن نعمان.

قرائت های قرآن چهار مرحله دارد: ۱. ترتیل ۲. تحقیق ۳. تحریر ۴. تدوین. پیامبرانی که با هم نسبت پدر و پسری داشتند، عبارتند از: زکریا و یحیی؛ داود و سلیمان؛ ابراهیم و اسحاق؛ یعقوب و یوسف؛ ابراهیم و اسماعیل. ماجرای این پیامبران در قرآن آمده است. پیامبرانی که با هم نسبت برادری داشتند، عبارتند از: اسحاق و اسماعیل؛ موسی و هارون. آیه ی معروف «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ»^۱ از آیات سوره نمل می باشد که ذکر آن برای شفای بیماران اهمیت دارد. آیه ی معروف «... إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ...»^۲ جمله آیات سوره ی حجرات و آیه ی «أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرِثْلَ الْفُرْقَانِ تَرْتِيلًا»^۳ از آیات در سوره مزمل می باشد.

(۲) حجرات / ۱۳.

(۱) نمل / ۶۲.

(۳) مزمل / ۴.

بخش دوم: اولین‌ها در مورد عترت رسول الله (ص)

□

فصل اول: عترت

عترت و مترادفات آن

عترت چه کسانی هستند؟

جایگاه عترت رسول الله (ص) در قرآن کریم

پیروان عترت رسول الله (ص) چه کسانی بودند؟

فصل دوم: اولین‌ها در عترت رسول الله

پیامبر اسلام (ص) و عترت آن حضرت (ص)

پی‌نوشت‌های در مورد اولین‌ها در عترت رسول الله (ص)

عبرت از گذشتگان و اطاعت از قرآن و عترت رسول الله (ص)

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در حال نماز است

منابع و مأخذ (کتابشناسی)

□

فصل اول

عترت

◀ عترت و مترادفات آن

«عترت» از نظر لغوی به معنای اولاد، ذُرّیه، خانواده و عشیره می‌باشد. مراد از عترت، عشیره، ذرّیه و خویشاوند نزدیک است که در طبقه‌ی اوّل ارث می‌برد. عترت ذرّیت و عشیرت است که عشیره اولاد را به سلسه نزولی می‌دانند و ذرّیه‌ی اولاد را نیز از دختر می‌دانند.

«اهل» یعنی شایسته و سزاوار. «اهل» از نظر لغوی به خانواده، فامیل، افراد خانواده، عشیره، قوم و خویش، خاندان و کسانی که در یک جا اقامت دارند، گفته می‌شود. مراد از اهلیت کسی ست که به او نسبتی داده می‌شود؛ چه نسبت رحمی و چه نسبت خویشاوندی. سبب و نسب هر دو معانی اهل لا متضمّن است که پیامبر فرموده است: «انّی تارک فیکم الثّقلین کتاب الله و عترتی و اهل بیّتی اذکرکم الله فی اهل بیّتی»^۱

«آل»: این لغت در فرهنگنامه‌ی عمید به معنای دودمان، اهل خانه، خاندان و فرزندان می‌باشد.

«آله الله»: خاندان پیغمبر اسلام (ص)، اولاد حضرت رسول از نسل علی (ع) و فاطمه (س) می‌باشد.

«آل یس»: خاندان رسول الله (ص) را به این نام می‌نامند.

«آل علی»: سادات نسل علی و فاطمه‌اند که آنان را علویان می‌نامند.

«ذوی القربی»: اولاداند که نزدیک‌ترین کس به آدمی می‌باشند. آیه‌ی «قل الاسئلكم عليه اجراً الا المودة فی القربی...؛ ای رسول ما! به اُمّت بگو من از شما اجر رسالت جز این نخواهم که مودّت و محبّت مرا در حقّ خویشاوندان منظور دارید...»

روزی شخصی درباره ذوی القربی از رسول خدا (ص) پرسید، ایشان فرمودند: «مودّت و محبّت به علی و فاطمه و اولاد آنان است.»^۱

«ام ابیها» از نظر لغوی به معنای مادر پدرش می‌باشد. رسول خدا (ص) مکرراً فاطمه (س) را با این لقب خطاب می‌فرمود. «ام» در لغت عرب بر عظمت و اهمیّت مقام اطلاق می‌شود و هر جا از لفظ «ام» استفاده کرده‌اند مرتبه عالی و درجه عالی فرد را مدّ نظر دارند. مثل: امّ الکتاب (قرآن مجید)، امّ القرى (شهر مکه)...

فاطمه (س) را «ام ابیها» و «ام الائمة» (مادر امامان) نیز می‌نامیدند. فاطمه (س) کانون عصمت، عفت و مهد طهارت، پاکی، کمال، فضیلت و برتری بود. فاطمه (س) را پاره جگر رسول خدا (ص) می‌خواندند. پیامبر فرموده است: «فاطمه پاره تن من است؛ هر کس او را شادمان نماید، مرا خوشحال کرده و هر که او را محزون سازد، مرا محزون ساخته. او عزیزترین مردم به من است.» در آسمان به فاطمه (س) «نور سماویة الحانیة» گویند.^۲

زهرا(س) نسبت به علی(ع) در نهایت مهربانی و شفقت بوده، ابداً به علی(ع) اظهار رنج و دلتنگی ننموده. همیشه یار و یاور علی(ع) بود و در راه امامت و ولایت جان خود و فرزندش محسن(ع) را از دست داد. قبر مبارک این حضرت در جهان پنهان است. ان شاء الله حضرت حجت در هنگام ظهور، قبر پنهان مادرش فاطمه(س) را برای شیعیان آشکار خواهد ساخت.

◀ عترت چه کسانی هستند؟

مقصود از اهل بیت النبوة، اهل بیت ائمه هستند، زیرا ایشان خاندان پیامبرند. رسالت پیامبری نیز در خانه‌های ایشان نازل گشته است. اهل خانه به آنچه در خانه است، از دیگران داناترند. از امام صادق(ع) درباره «آل» سؤال شد، ایشان فرمودند: «آل همان ذریه محمد(ص) است.» و درباره‌ی اهل فرمودند: «اهل امامان معصومند.» و در مورد عترت پیامبر فرمودند: «اصحاب عبارتند از: پیامبر(ص)، علی(ع)، فاطمه(س)، حسن(ع) و حسین(ع).»^۱

آیه‌ی تطهیر «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»^۲ آیه‌ی سی و سوم سوره احزاب در خانه‌ی ام سلمه - یکی از زنان پیامبر(ص) - بر پیامبر نازل شد. ام سلمه در این خصوص می‌گوید: «در سال نهم هجرت، روزی پیامبر(ص) در خانه من بود که فاطمه(س) با دیگ سنگی که در آن نوعی آبگوشت بود، به حضرتش وارد شد.

پیامبر(ص) هنگامی که رحمت الهی را در حال نزول دید، فرمود: «شوهر و پسرهایم را بخوان.»^۳ سپس علی، حسن و حسین آمدند و با پیامبر طعام

(۱) علامه مجلسی(ره)، حیات القلوب، ج دوم، فراگفت.

(۲) احزاب / ۳۳.

(۳) علامه مجلسی(ره)، حیات القلوب، ج دوم، فراگفت.

خوردند. پس از آن، پیامبر کسای (عبا) خود را روی آنان افکند و دستانش را بالا برد و فرمود: «خداوند! اینان آل منند.»^۱ در این زمان، خداوند متعال آیه‌ی تطهیر را فرمود: «همانا خداوند اراده فرموده است که رجس و پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را پاک و پاکیزه گرداند.»^۲ در آن هنگام من گفتم: «مرا هم با آنها همراه کن.» رسول خدا (ص) در پاسخ به من فرمودند: «تو برخیز! از پنج تن آل عبا نیستی.»^۳ برای اینکه مردم از این موضوع مطلع شوند، پیامبر (ص) مدت‌ها هنگام رفتن به مسجد از درِ خانه‌ی فاطمه (س) می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و می‌فرمود: «السَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا اَهْلَ بَيْتِ النَّبِیَّةِ؛ [یعنی: سلام بر شما ای خاندان نبوت]»^۴ و آیه تطهیر را می‌خواند. آنچه از آیه‌ی تطهیر بر می‌آید، این است که اهل بیت (ع) جایگاه والایی دارند. حدیث جابر (لوح جابر) درباره‌ی امامت ائمه‌ی دوازده‌گانه است. حدیث ثقلین نیز که پیامبر اکرم (ص) مکرراً، بخصوص در روزهای آخر عمرشان به آن سفارش نموده‌اند، اهمیت وجود امامت ائمه را - که از اهل بیت ایشانند - گوشزد می‌کند.

◀ جایگاه عترت رسول الله در قرآن کریم

عظمت و مقام عصمت و طهارت عترت رسول الله (ص) در نزد خداوند بسیار بالاست.

در این قسمت نمونه‌های دیگری از آیات قرآنی مربوط به فضیلت و عظمت ائمه و عترت پیامبر (ص) بیان می‌شود. در آیه‌ی شصت و یک سوره‌ی آل عمران که به آیه‌ی مباحله معروف است، آمده: «پس هر کس با

(۱) علامه مجلسی (ره)، حیات القلوب، بخش دوم (پیامبر اسلام (ص))، چاپ فراگفت.

(۲) همان.

(۳) همان.

(۴) همان.

تو در مقام مجادله برآید درباره عیسی (ع) پس از آنکه به وحی خدا به احوال او آگاهی یافتی، بگو بیایید ما و شما بنخوانیم فرزندان و زنان و نفوس خود را تا با هم به مباحله برخیزیم - یعنی در حق یکدیگر نفرین کنیم و در دعا و التجا به درگاه خدا اصرار نماییم - تا دروغگویان و کافران را به لعن و عذاب خدا گرفتار سازیم.»

پیامبر در جریان مباحله از زنان فاطمه (س) و از مردان علی (ع)، حسن و حسین (ع) را آورده است. اسقف نجران گفت: «یا معشری النصاری! میدان عرصه مباحله نیست و زود تسلیم شدند.» این آیه مقام عترت رسول الله را بیان می کند. گویند پیامبر (ص) علی (ع) را انفس خود و فاطمه را نساء مقرب دربار الهی و حسن و حسین (ع) را ابناء خود معرفی نمود و آنان خود را برای مباحله حاضر کردند. سپس بزرگترین فضیلت آسمانی و مقام و منزلت زمینی را برای آنها اثبات نمود.

در زمان نزول آیه ی مودت ابن عباس سؤال کرد: «یا رسول الله! عترت شما که مودت و دوستی آنها واجب است، کدامند؟ حضرت در جواب فرمود: «علی، فاطمه و دو پسر آنها حسن و حسین (ع). هر کس درباره آنها نیکویی نماید، کسب کار خیری کرده که بازگشت آن به سوی خود اوست و هر کس یک نیکی در حق آنها کند، خداوند چندین برابر آن نیکی، به او اجر و مزد می دهد.» امام صادق (ع) در شأن نزول این آیه فرموده است: «ما اهل بیت هستیم. خداوند گناه دوستان ما را می آمرزد و مؤمنین آنها را جزا می دهد. دوستان اهل بیت را نیز می آمرزد و خطاهای دوستان اهل بیت را می بخشد.»^۱

در آیه اولوالامر که از جمله آیات سوره نساء می‌باشد، آمده است: «ای اهل ایمان! فرمان خدا، رسول و فرمانداران - از طرف خدا و رسول - را اطاعت کنید. چون در چیزی کارتان به گفت و گو و نزاع کشید، به حکم خدا و رسول بازگردید. اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید، این کار برای شما از هر چه تصوّر کنید بهتر و خوش عاقبت‌تر خواهد بود؛ زیرا که اولوالامر جانشینان بر حقّ رسول خدا هستند.»

در آیه التّقای بحرین در سوره‌ی الرّحمن آمده است: «اوست که دو دریای پرگوهر علم و حلم علی (ع) و فاطمه را یا دریای آب شور و گوارا را به هم آمیخت - تا مختلط شدند. و میان آن دو دریا، برزخ و فاصله‌ی بی‌ست که تجاوز به حدود یکدیگر نمی‌کنند. از آن دو دریا «دو گوهر حسن و حسین» پدید آورد یا لؤلؤ و مرجان گرانبها بیرون آورد.»^۱

از نظر مفسّرین این آیات به وجود مقدّس علی و فاطمه و خاندان آنها برمی‌گردد. امام صادق (ع) فرموده است: «علی و فاطمه دو دریای عمیق ولایت هستند که هیچ یک را بر دیگری طغیان نیست. برزخ رسول خدا (ص) و لؤلؤ و مرجان حسن و حسین (ع) می‌باشند.»^۲

در آیه‌ی سی و دو سوره فاطر آمده است: «پس ما آن خاندان را که از بندگان خود برگزیدیم، وارث علم قرآن گردانیم. باز هم برخی از آنها به نفس خود ظلم کردند. برخی راه عدل پیمودند و با جان و دل و به دستور حق به هر عمل خیر سبقت گرفتند. این رتبه، در حقیقت همان فضل بزرگ است.» از رسول خدا (ص) روایت شده است مراد از علمای امّت و برگزیده ورثه‌ی انبیا ما هستیم. وصف اصغیا با ائمه است از غیر آنها؛ زیرا

(۱) سوره الرحمن، آیه ۲۲-۱۸. (۲)

آنها ورثه‌ی خاتم الانبیا هستند که قرآن مخصوص او بود و مراد از آیه، کلیه ساداتند که از نسل فاطمه زهرا می‌باشند.^۱

طبق نظر مفسرین سوره‌ی مبارکه والعدایات در شأن علی(ع)، سوره فجر در مورد امام حسین(ع)، سوره‌ی کوثر درباره فاطمه زهرا(س) و سوره‌ی محمد به نام محمد(ص) می‌باشد که همگی دال بر عظمت عترت رسول الله است. حدود سیصد آیه از آیات قرآنی در حق علی(ع) نازل شده است؛ مثل آیه پنجاه و پنج سوره مائده، آیه بیست و سه سوره احزاب، آیه بیست و سه سوره شوری، آیه شصت و هفت سوره مائده و....

◀ پیروان عترت رسول الله چه کسانی بودند؟

زمانی که رسول خدا(ص) علی و شیعیانش را گروه رستگاران نامید، شیعیانی که دنباله‌رو علی(ع) بودند، فقط چهار تن از اصحاب رسول خدا(ص) بودند با نام‌های: ابوذر غفاری، عمّار بن یاسر، مقداد بن عمرو و سلمان فارسی. همه شیعیان آنها را «الارکان الاربعه» می‌دانند. رتبه‌های شیعیان به چهار مقوله تقسیم شد: ۱. دوستان صمیمی ۲. دوستان وفادار ۳. یاران ۴. و طبقه‌ی برگزیده. تشیع با خاطرات و تجربیات پرباری از مقاومت، مبارزه، قیام، اسارت و شهادت آمیخته شد، به صورت مکتب انقلابی، پرچم رسالت خونبار جهاد را در برابر ظلم، خودکامگی، فساد و طاغوت... بر دوش گرفت.

مخالفت، زمانی آغاز شد که در مکان «سقیفه» به جای علی(ع) و عمل به سفارش پیامبر، کسی غیر از علی(ع) به عنوان جانشین پیامبر اسلام(ص) انتخاب شد. تاریخ شیعه آکنده از مبارزه‌ی مداوم و بی‌امان قیام‌ها و

نهضت‌ها علیه حکام فاسد و ظالم است. شیعه در طول تاریخ، هیچ‌گاه مبارزه را ترک نکرده است و همواره شعار «امامت و عدالت» را از اصول دین به عنوان اصلی‌ترین پیام وحی به دوش کشیده است. از نظر فیلیپ حتّا تشیّع هم در روز دهم محرّم تولّد یافت.

این مبارزه زمانی بر دوش ابوذر بود، زمانی بر دوش حجر بن عدی، زمانی زید بن علی و زمانی بر دوش دیگر علویان. امام باقر(ع) فرموده است: «شیعیان ما در هر شهر و دیاری کشته می‌شوند و دست‌ها و پاهایشان به خاطر گمانی بریده می‌شود. هر کس از دوستی ما بگریزد، یا زندانی می‌شود یا مالش به غارت می‌رود یا خانه‌اش بر سرش خراب می‌شود.»^۱ با وجود عواقب وخیمی که این مبارزات داشت، مبارزات سیاسی شیعه به صورت زیرزمینی به رهبری ائمه(ع) و یاران ائمه استمرار یافت. مثلاً در سال‌های بعد از واقعه عاشورا، قیام توّابین صورت گرفت.

در واقع، نهضت‌های خونخواهی‌یی از قاتلین و مسبّین اهل بیت(ع) در کربلا حسینی برای ریشه‌کن نمودن بنی‌امیه ایجاد شد. از جمله این قیام‌ها: قیام مختار در سال ۶۶۱ هـ.ق، قیام زید بن علی بن الحسین(ع) علیه امویان، قیام نفس زکیه در حجاز، قیام برادر نفس زکیه در زمان منصور عبّاسی، قیام فرزندان زید، نهضت خونین حسین بن علی صاحب فخ، قیام محمّد بن ابراهیم حسنی در زمان مأمون عبّاسی، قیام محمّد بن قاسم از خراسان و قیام رهبر بردگان بود.

با تشکیل دولت‌های انقلابی نیز در سال‌های بعد جنبش‌های دیگری روی داد. از جمله: ادرسیان در مغرب، علویان در طبرستان، دولت علوی اتروش و آل بویه در عراق و ایران، دولت فاطمیان در آفریقا، حمدانیان،

(۱) بحارالانوار، ج ۸۸.

دولت بنی عمّار، دولت بنی مرداس و سربداران در خراسان، جنبش ضدّ منکرات در هرات، نهضت پیشاهنگان مهدی در خوزستان، نهضت سادات مرعشی در مازندران، نهضت سیّد جمال الدین اسدآبادی، جنبش تنباکو، نهضت جنگل، نهضت شیعیان عراق و در آخر نهضت انقلاب اسلامی ایران که به رهبری امام خمینی (ره) بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران صورت گرفت.

سردمداران این قیام‌ها حدیث ثقلین را به عنوان چراغ هدایت خود قرار دادند و راه و رسم پنج تن آل عبا را پیمودند. در این راه، هزاران تن از شیعیان و پیروان عترت رسول الله مجروح، اسیر و شهید شدند. به یاری حق، سرانجام این نهضت تشیّع به صاحبش امام عصر (عج) وصل خواهد شد و در نهایت، عترت رسول الله بر کافران پیروز خواهد گشت.

گفت پیغمبر رسول انس و جان گو نماند یک روز از عمر جهان
حق کند طولانی آن یک روز را تا بیاید مهدی صاحب زمان

رسول خدا (ص) فرموده‌اند: «اگر از عمر دنیا یک روز بیشتر نمانده باشد، خداوند حتماً این روز را طولانی نموده تا او ظهور کند.»^۱

فصل دوم

اولین‌ها در عترت رسول الله (ص)

◀ اولین‌ها در مورد پیامبر اسلام (ص) و عترت آن حضرت

○ ۱. اولین امام شیعیان علی (ع) بن ابوطالب، در سیزدهم رجب در کعبه به دنیا آمد. پدرش ابوطالب فرزند عبدالمطلب بن هاشم و مادرش فاطمه بنت اسد بن هاشم نام داشتند. کنیه آن حضرت ابوالحسن، الحسین، ابوتراب و... و لقب آن حضرت وصی و امیرالمؤمنین می‌باشد. امام علی (ع) در سال چهارم هجری به دست عبدالرحمن بن ملجم -یکی از خوارج- به شهادت رسید و در نجف اشرف دفن گردید. ایشان به عنوان چهارمین خلیفه به حکومت رسید و حدود چهار سال و نه ماه حکومت کرد.

امام علی (ع) شهر کوفه را به عنوان مرکز حکومت خویش قرار داد. در زمان حکومت او، سه جنگ، از جمله: جمل (ناکثین) جنگ صفین (منحرفان از حق) و جنگ نهروان (مارقین) رخ داد. امام علی (ع) که سی سال امامت کرد، در شش سالگی تحت کفالت محمد (ص) قرار گرفت. او

در تمام جنگ‌ها و غزوات (جز تبوک) شرکت فعالی داشت؛ مثلاً: در جنگ خندق (احزاب) عمرو بن عبدود - قهرمان عرب - به دست علی (ع) کشته شد.

□ از امتیازات امام علی (ع) عبارت است از:

۱. ازدواج با فاطمه (س)
۲. مسدود بودن در همه خانه‌ها به مسجد النبی غیر از در خانه علی (ع)
۳. مولود کعبه
۴. عقد برادری پیامبر با وی
۵. آب آوردن وی از چاه‌های بدر در غزوه بدر
۶. ریشه کنی یهودیان بنی قریظه به دست وی
۷. فاتح بی دلیل جنگ خیبر
۸. مسلمان شدن مردم یمن به دست وی
۹. اعلام رهبریت علی (ع) در غدیر خم.

شخصیتی که رسول خدا (ص) در مورد ایشان فرموده است: «من شهر علمم و علی دروازه آن است. هر کس بخواهد به این شهر وارد شود، باید از دروازه آن بگذرد.»^۱ پیامبر اکرم (ص) در حدیث منزلت به حضرت علی (ع) فرموده است: «تو برای من به منزله‌ی هارون برای موسی هستی؛ جز اینکه بعد از من پیامبری نیست.»^۲ «من و علی پدران این امتیم.»^۳ «حقّ علی بر این امت، مانند حقّ پدر بر فرزندش است.»^۴ «نگاه کردن به روی علی عبادت است.»^۵ «وصی من، وارث من و وفاکننده به وعده‌های من، علی بن ابیطالب است.»^۶ «علی با حق است و حق با علی ست.»^۷ «علی با قرآن است و قرآن با علی ست.»^۸ «بیان فضائل علی عبادت است.»^۹

(۱) علامه مجلسی (ره)، حیات القلوب، بخش دوم (پیامبر اسلام (ص))، چاپ فراگفت.

(۲) همان.

(۳) همان.

(۴) همان.

(۵) همان.

(۶) همان.

(۷) همان.

(۸) همان.

(۹) همان.

در مورد شخصیت علی (ع) هر چه گفته شود کم گفته شده. چون آن شخصیت، شخصیت قابل احاطه‌ی ذهنی و بیانی نیست، یعنی نمی‌شود با بیان ابعاد نامتناهی آن شخصیت الهی را توصیف کرد.

○ ۲. اولین اذان‌گویی حق تعالی در اسلام علی (ع) بود؛ زیرا در حال نماز صبح مجروح شدند و به شهادت رسیدند.

○ ۳. اولین انقلاب بعد از شهادت امام حسین (ع)، انقلاب توابین بود به رهبری سلیمان بن صرد الخزاعی که از اصحاب رسول الله (ص) بود و علیه بنی امیه صورت گرفت. اولین اجتماع در منزل سلیمان صحابی بزرگوار رسول الله تشکیل شد. یکی از شعارهای توابین در تشکیل نیرو و این بود: «هر که می‌خواهد وارد بهشت شود، باید در نخيله به سلیمان بپیوندد و هر که می‌خواهد توبه‌اش پذیرفته شود، باید به سلیمان ملحق گردد.»

توابین قبل از جنگ به کربلا رفتند و قبر امام حسین (ع) را زیارت کردند. مهم‌ترین تاکتیک سلیمان این بود که جنگجویان را به گروه‌های کوچک تقسیم نمود. وظیفه‌ی این دسته‌ها یورش برق‌آسا بر طلایه‌داران سپاه اموی بود تا بدین وسیله دیگر افراد سپاه را هراسناک سازند. فرماندهی کل سپاه اموی عبیدالله بن زیاد بود. توابین پیروزی‌های مقدّماتی به دست آوردند. ولی سلیمان نود و سه ساله به دست حصین بن نمیر سکونی به شهادت رسید.

پس از وی مسیب پرچم را به دست گرفت و بعد از او رفاعه بن شداد پرچم را به دوش کشید. توابین در آخر شکست خوردند و به کوفه بازگشتند، زیرا امویان سپاهی آزمون و سازمان یافته داشتند و از امکانات مادّی فراوانی برخوردار بودند. بعد از مدّتی مختار از زندان آزاد شد و راه

آنان را ادامه داد. او قاتلین و مسببین شهدای کربلا را کشت.^۱

○ ۴. اولین ازدواجی که هم عروس و هم داماد از فرزندان علی (ع) و فاطمه (س) بودند، ازدواج امام سجّاد (ع) - فرزند امام حسین (ع) - با فاطمه - دختر امام حسن (ع) - بود که پدر و مادر گرامی امام محمد باقر (ع) می‌باشند. این دو بزرگوار از نوه‌های علی (ع) و فاطمه (س) بودند و در واقع، از بوستان باغ نبوت و امامت بهره داشتند.

○ ۵. طبق روایات، اولین کسی که با حضرت مهدی (عج) بیعت می‌کند، جبرئیل امین (ع) است. امام صادق (ع) در این مورد فرموده‌اند: «وی دوازدهم امام می‌باشد. پدرش امام حسن عسکری است و مادرش نرجس یا صیقل نام دارد. کنیه‌اش ابو عبدالله و لقبش ابوالقاسم، قائم، منتظر، خلف، مهدی و صاحب الزّمان می‌باشد. ولادتش در سال [۲۵۵] هجری در شهر سامرا روی داد. وی تا کنون زنده است و هرگاه خدا بخواهد، به فرمان خدا قیام خواهد کرد و جهان را پر از عدل و داد می‌نماید. ان‌شالله تعالی! به امید روزی که همه چشم به راه آن هستند.»^۲

○ ۶. اولین کسی که با حضرت علی (ع) بیعت کرد، طلحه بن عبیدالله بود که چندی بعد یکی از افراد مثلث شوم جنگ جمل (عایشه، طلحه و زبیر) گشت. او به همراه زبیر و عایشه علیه علی (ع) خلیفه مسلمین قیام کرد و در بحبوحه جنگ توسط مروان بن حکم کشته شد. وی در یکی از جنگ‌های صدر اسلام مجروح شده بود. او با دست مجروحش - که شل بود - در سال سی و شش هجری، یعنی بعد از قتل عثمان به عنوان اولین کس با امام علی (ع) بیعت نمود؛ ولی چندی بعد به

(۱) برای اطلاع بیشتر به کتاب قیام توأین دکتر ابراهیم بیضون ترجمه حمید شریفی مراجعه شود.

خاطر مادّیات و گرفتن حکومت منطقه‌یی، به یکی از اولین دشمنان علی(ع) تبدیل شد. یکی از افراد شش نفری که عمر خلیفه دوم در شورای رهبری به عنوان جانشین برگزیده بود، با زبیر بن عوام عقد اخوت بسته بود.

○ ۷. اولین کسی که مردم را به بیعت با امام حسن(ع) دعوت کرد، عبیدالله بن عباس بود. او در جنگ میان امام حسن(ع) و معاویه، فرماندهی امام حسن(ع) بود. او که سی و نه سال سن داشت، خودش را به معاویه فروخت و امام را تنها گذاشت. امام حسن(ع) پس از شهادت پدرش به حکومت رسید و به مدت شش ماه حکومت کرد. مرکز حکومت ایشان کوفه بود. پس از مدّتی او با معاویه صلح نمود و از حکومت کناره‌گیری کرد. در تاریخ اسلام از امام حسن به عنوان پنجمین خلیفه پس از پیامبر(ص) یاد می‌شود. از دلایل صلح امام حسن می‌توان به این مسائل اشاره نمود: بی‌وفایی کوفیان، داشتن یاران کم، حيله و مکر معاویه و...

○ ۸. اولین بانوی هاشمی که با مردی هاشمی ازدواج کرد و اولادی برای او آورد، فاطمه بنت اسد مادر علی(ع) است. او با ابوطالب بن عبدالمطلب ازدواج کرد. در واقع، دختر عمو پسر عمو با یکدیگر ازدواج کردند. از فرزندان آنان می‌توان: علی(ع)، عقیل - پدر مسلم -، جعفر - پدر عبدالله - و... را ذکر کرد.

○ ۹. طبق فرموده‌ی رسول خدا اولین کسی که وارد بهشت خواهد شد، فاطمه زهرا(س) است. فاطمه دختر رسول خدا(ص) با القابی: چون طاهره، بتول، زهره، حوریه، سیّده، عذرا، مرضیه، صدیقه، کبری و کنیه‌هایی همچون: امّ ابیها، امّ الائمه، امّ الحسن و امّ المحسن، در آستانه‌ی طلوع فجر روز جمعه بیستم جمادی الثانی سال پنجم بعثت در شهر مکه به

دنیا آمد. او در بین نماز مغرب و عشا در پانزدهم یا سیزدهم جمادی الاوّل یا سوم جمادی الثانی در سال یازدهم هجرت در سنّ جوانی، یعنی در هجده سالگی به شهادت رسید.

سوره مبارکه کوثر منسوب به اوست. ایشان از برترین و برگزیده‌ترین زنان دو جهان هستند. ایشان حدوداً نه سال داشتند که با علی (ع) ازدواج کردند. حاصل این ازدواج مقدّس، امام حسن (ع)، حسین (ع)، زینب، امّ کلثوم و محسن (ع) بود که قبل از تولّد به شهادت رسید. قبر مبارک فاطمه (س) پنهان است. باغ فدک از سوی پیامبر به فاطمه اهدا شد و در زمان خلیفه اوّل از دست فاطمه گرفته شد. ایشان دومین شهید خطّ مقدم دفاع از حریم ولایت، بعد از محسن (ع) بودند.

بر حاشیه برگ شقایق بنویسید گل تاب فشار در و دیوار ندارد

○ ۱۰. پس از واقعه کربلا اوّلین برخورد امام سجاد (ع) با حاکمان اموی، در دارالخلافه کوفه با عبیدالله بن زیاد - حاکم کوفه - بود. وی شخصی ستمگر، ناپاک، مغرور، خودپرست و به ظاهر فاتح جنگ عاشورا بود. وی قبل از وقوع حوادث کربلا، حاکم بصره بود و بعد از ورود حضرت مسلم بن عقیل (ع) به کوفه، یزید بن معاویه با مشورت افرادی چون رومی مسیحی، عبیدالله را حاکم کوفه و بصره نمود. پدرش زیاد بن ابیه نیز در زمان معاویه حاکم بصره و عراق بود.

معاویه او را با شهادت یک زن، برادر خود و فرزند ابوسفیان خواند. به این حساب، عبیدالله با یزید پسرعمو بودند. مادر ناپاک او مرجانه لکنت زبان هم داشت. در واقعه کربلا او بیست و هشت ساله بود. از جنایت‌های

وی می‌توان: ۱. کشتن فرستاده امام حسین (ع) در بصره (سلیمان) ۲. کشتن نامه رسان امام حسین (ع) در کوفه ۳. به شهادت رساندن نایب امام حسین (ع) در کوفه (مسلم بن عقیل)، هانی بن عروه و جمعی از بزرگان کوفه.... در آخر هم به دستور مختار توسط ابراهیم بن مالک اشتر نخعی کشته شد.

○ ۱۱. اولین تابوتی که در اسلام ساخته شد، تابوت فاطمه (س) بود که هفتاد و پنج یا نود و پنج روز بعد از پیامبر به شهادت رسید.

○ ۱۲. اولین کلمه‌یی که امام حسین (ع) در زمان تولد بر زبان آورد، کلمه «الله اکبر» بود. پدر ایشان علی بن ابیطالب و مادرشان فاطمه زهرا (س) بودند. کنیه‌ی امام حسین ابوعبدالله و لقبش سبط، شهید کربلا و سیدالشهدا می‌باشد. ولادت این امام بزرگوار در سوم شعبان سال چهارم هجرت در مدینه روی داد. و ایشان در دهم محرم سال ۶۱ هـ [به همراه اهل بیت (ع) و یارانشان به شهادت رسیدند. مزار این حضرت، هم اکنون در کربلا واقع است. امام حسین (ع) پدر نه امام است.

جانشین ایشان امام سجاد (ع) بودند. سوره‌ی فجر نیز در قرآن منسوب به ایشان می‌باشد. از جمله اهداف قیام امام حسین (ع) می‌توان به این موارد اشاره کرد: اصلاح دین، امر به معروف نهی از منکر، احیای تعالیم دین، مبارزه با بدعت، حق‌گرایی و شهادت‌طلبی امام حسین (ع). ایشان پنجاه و هفت سال و چهار ماه و بیست و پنج روز عمر کردند.

○ ۱۳. اولین ثمره ازدواج امام علی (ع) با فاطمه (س) تولد امام حسن (ع) بود. ایشان که در شب نیمه رمضان سال سوم هجرت در مدینه‌النبی به دنیا آمدند. و در سال پنجاه هجری در روز بیست و هشتم صفر به دستور

معاویه توسط جعهده - همسر خود - مسموم شده و به شهادت رسیدند. امام حسن (ع) و در قبرستان بقیع - واقع در مدینه - به خاک سپرده شدند. این بزرگوار به مدت شش ماه و چهار روز بعد از امام علی (ع) در کوفه حکومت نمودند و حدود چهل و هفت سال و پنج ماه و سیزده روز عمر کردند. امام حسن (ع) در زمان پدرشان، در جنگ‌های جمل، صفین و نهروان فعلاً نه شرکت داشتند. ایشان به خاطر مصلحت اسلام، بی وفایی کوفیان، عدم حمایت مردم و سستی آنان، با معاویه بن ابوسفیان صلح کردند. کنیه ایشان ابو محمد و از معروف‌ترین القابشان سبط اکبر و مجتبی بود. امام حسن (ع) قبل از شهادت چندین بار مسموم شد. ایشان به مدت ده سال امامت کردند.

○ ۱۴. اولین کسی که در مکه پافشاری نمود تا امام حسین (ع) به کوفه نرود، ابوبکر بن عمر بن عبدالرحمن بود. در مدینه نیز محمد حنفیه، عبدالله جعفر، ابن عباس و ...، از امام درخواست می کردند به کوفه نروند؛ چون به بی وفایی مردم کوفه ایمان داشتند.

○ ۱۵. طبق امر خداوند اولین جلسات تعلیم و دعوت رسول خدا (ص)، با تعلیم قرآن شروع شد.

○ ۱۶. اولین جنگ میان پیامبر اسلام (ص) و کفار، جنگ بدر بود. از نبردهای بزرگ و نمایان اسلام جنگ بدر است. در شرح زندگانی اصحاب پیامبر، کسانی را که در واقعه‌ی بدر شرکت نموده‌اند، «بدری» می‌نامند. در این نبرد، چهارده نفر از مسلمانان و هفتاد نفر از قریش کشته شدند. هفتاد نفر اسیر گشتند. سه مجاهد اسلام به نام‌های: علی (ع)، حمزه و عبیده بن حارث، سران بدر را از پای در آوردند و به دستور پیامبر کشتگان بدر را در چاه بدر افکندند. شهدای بدر دفن

شدند. چند روز بعد از این واقعه نیز ابولهب دشمن سرسخت اسلام مُرد و ابوسفیان رئیس مشرکان مکه شد. او مردم مکه را برای حمله‌ی انتقامی آماده نمود و دو مین غزوه پیامبر را به نام احد به راه انداخت.

○ ۱۷. اولین جنگ در دوران خلافت علی (ع) جمل نام داشت. در روزهای نخست خلافت علی (ع)، طلحة بن عبیدالله و زبیر بن عوام که در انتظار مقام و منصبی بودند، احساس کردند نمی‌توانند به مقصود خود برسند. آنها به بهانه‌ی انجام عمره راهی مکه شدند، تا مقدمات فتنه را ضد امام علی (ع) مهیا سازند. در این عمل، همسر پیامبر عایشه دختر ابوبکر خلیفه‌ی اول را با خود همراه کردند و به بهانه خونخواهی عثمان -خلیفه سوم- شورش برپا ساختند. آنها مثلث شومی را تشکیل دادند. عبدالله بن زبیر، مروان بن حکم و بازماندگان بنی امیه نیز این فتنه را همراهی می‌کردند.

جمعیتی از هواداران آنها نیز راهی بصره شدند و با رفتاری ناجوانمردانه، حاکم بصره را پس از شکنجه اخراج نمودند. آنها بیت‌المال بصره را میان خود و همراهان تقسیم کردند. امام علی (ع) برای جلوگیری از تجاوز ناکثین (پیمان‌شکنان) از مدینه راهی عراق گردید و در سال ۳۶ هـ دو سپاه در نزدیکی بصره رو در روی هم قرار گرفتند.

جنگ آغاز شد و اصحاب جمل شکست خوردند. زبیر پس از گریختن از معرکه‌ی جنگ، به دست مردی کشته شد. مروان بن حکم -داماد عثمان- نیز در آخرین لحظات جنگ طلحه را که از نظر او قاتل حقیقی عثمان بود، به قتل رساند. سپس به همراه دیگر امویان، به شام پیش معاویه رفت. عایشه نیز به دستور امام علی (ع) با احترام تمام به خانه‌اش در مکه فرستاده شد. در

این جنگ بیش از سی هزار تن از مسلمانان کشته شدند و قبیله‌ی ازد مدفوع شتر عایشه را می‌بوییدند.

اولین کسی که در جنگ جمل جلودار شتر عایشه بود کعب بن سوره قاضی معروف به بصره بود. دومین جنگ امام علی (ع)، جنگ صفین بود که طرفین آن امام علی و معاویه بودند. آخرین جنگ ایشان نیز جنگ با خوارج بود که نهر وان نام داشت.

○ ۱۸. اولین کسی که در جنگ کربلا با پرتاب تیری به سوی خیمه‌های امام حسین (ع) جنگ را شروع کرد، عمر بن سعد پسر ابی وقاص بود. پدرش فاتح مداین بود و از صحابه‌ی رسول خدا (ص). پدر او در زمان خلیفه‌ی دوم فرماندهی سپاه اسلام را در جنگ ایران به عهده داشت و عنصری ظاهر الصلاح بود که از اعتباری مقدس مآبانه و تحجری خاص برخوردار بود. سعد بن ابی وقاص یکی از اعضای شورای شش نفره‌ی تعیین جانشین عمر بود. گویند روزی علی (ع) در حال ایراد خطبه‌ی سخنرانی بسیار مهمی بود و در آن فرمود: «سلونی قبل ان تفقرونی؛ یعنی پیش از آنکه مرا از دست بدهید، پرسش کنید از من.»^۱

سعد و قاص برخاست و گفت: «یا علی! به من بگو در سر و صورت من چند مو هست؟» حضرت علی (ع) در جواب فرمود: «قسم به خدا مولایم رسول الله (ص) مرا از این پرسش باخبر ساخته بود؛ اما پاسخ سؤال تو این است: در سر و صورت تو مویی نیست، جز آنکه در بن و ریشه‌ی آن شیطانی نشسته. و در خانه‌ی تو کودکی ست که پسر من حسین (ع) را می‌کشد.»

در آن زمان عمر بن سعد کودک بود. وی به خاطر حکومت ری، در کربلا دستور قتل و غارت داد و امام حسین (ع) و یاران باوفایش را با لب

تشنه در کنار رود فرات به شهادت رساند. او سرانجام توسط مختار ثقفی به همراه پسرش حفص بن عمر کشته شد. مختار نیز سرش را به خدمت محمد حنفیه برادر امام حسین (ع) فرستاد.

○ ۱۹. اولین چیزی که از نظر رسول خدا (ص) به حساب آن می‌رسند، نماز است.^۱
○ ۲۰. اولین چیزی که طبق نظر رسول خدا (ص) در ترازوی انسان گذاشته می‌شود، خُلق نیک است.^۲
○ ۲۱. اولین چیزی که از نظر رسول خدا (ص) از میان این امت برمی‌خیزد، حیا و امانت است.^۳

○ ۲۲. اولین کسی که در دفاع از دین اسلام در کربلا به شهادت رسید، حضرت علی اکبر (ع) فرزند امام حسین (ع) بود. وی فرزند، برادر و نوه‌ی امام معصوم است. او امتیازاتی همچون: شجاعت، جوانمردی، سخاوت، بخشش، شباهت خُلقی و خَلقی به نبی اکرم (ص) داشت و مادرش لیلا دختر ابی مره بن عروه بن مسعود ثقفی ست. او عالی‌ترین الگو و بهترین سرمشق جوانان مؤمن و پاکدامن می‌باشد.

حضرت علی اکبر متولد یازدهم شعبان ۳۳ هـ ق هستند. از جمله امتیازات این حضرت که می‌توان به آن اشاره کرد: مقام عصمت، مقام علمی و فقهی آن حضرت، شجاعت، دلیری و ...

چون علی اکبر شهید کربلا نور چشم انبیا و اولیا

○ ۲۵. اولین کسی که در صبح عاشورا به طرف خیمه‌های امام حسین (ع) می‌دوید تا ببیند اوضاع از چه قرار است، شمر بن ذی الجوشن العامری ملعون بود که مذهب خوارج را برگزید تا با این بهانه با علی (ع) و فرزندان

علی(ع) جنگ نماید. وی فرماندهی سمت چپ لشکر عمر بن سعد در کربلا بود. او سر مبارک امام حسین(ع) را با دوازده ضربت از تن مقدّسش جدا ساخت و خودش هم توسط مختار تفتی کشته شد.

○ ۲۶. اولین خواهر شیری رسول خدا(ص) شماء نام داشت.

○ ۲۷. اولین خونی که پیامبر اسلام(ص) ندیده می‌انگارد، خون ربیعہ بن حارث‌المطلب بود.

○ ۲۸. اولین دعوت رسول خدا(ص) از مردم مکه، این بود که بگویند خدا یکی است.

○ ۳۰. اولین کسی که بعد از رحلت رسول خدا(ص) به او پیوست، فاطمه زهرا(س) دخترش بود.

○ ۳۱. اولین امامی که رجعت می‌نمود امام حسین(ع) بود. بنیانگذار فرهنگ عاشورا، بزرگ‌ترین چهره انقلابی جهان و تاریخ، قهرمان طاغوت‌شکن همیشه جاوید، سردمدار نهضت‌های ضدّ قهرمانی، میوه دل پیامبر، برادر امام حسن(ع) و پدر نه امام بعد از خود.

○ ۳۲. اولین زنی که به پیامبر اسلام(ص) ایمان آورد، حضرت خدیجه کبری و مادر فاطمه(س) بود که در هنگام بیست و پنج سالگی پیامبر با او ازدواج کرد و در شصت و پنج سالگی وفات نمود. و سال وفات وی و ابوطالب را عام‌الحزن نامیدند. قبر خدیجه(س) در مکه است و در زمان حیات وی پیامبر با هیچ زن دیگری ازدواج ننمود. خدیجه ثروت خود را در راه تبلیغ دین اسلام به پیامبر داد.

○ ۳۳. اولین زنی که پیامبر با او ازدواج کرد، خدیجه کبری بود که پانزده سال از پیامبر بزرگ‌تر بود. او در شعب ابوطالب رحلت کرد.^۱

○ ۳۴. اولین زنی که بعد از وفات حضرت خدیجه کبری با رسول خدا(ص) ازدواج کرد، سوده بنت زمعه بود. او در ابتدا با پسرعموی خود ازدواج کرده بود و به همراهی دیگر مسلمانان به کشور حبشه مهاجرت نمود؛ اما پس از بازگشت از حبشه شوهرش درگذشت. پیامبر وی را که زنی سالمند و در مکه پناه و سرپرستی نداشت، به عقد خود درآورد. وی در زمان معاویه در مدینه درگذشت.

○ ۳۵. اولین زنی که وارد خانه کعبه شد، فاطمه بنت اسد مادر علی(ع) بود.

○ ۳۶. اولین زنی که در لشکر امام حسین(ع) در واقعه‌ی عاشورا به شهادت رسید، ام‌وهب بن عبدالله بن حباب کلبی بود که توسط رستم غلام شمر به شهادت رسید.

○ ۳۷. اولین سبط رسول خدا(ص)، امام حسن مجتبی(ع) بود.

○ ۳۸. اولین شهید اهل بیت(ع) که تقدیم به حریم ولایت گردید، محسن(ع) فرزند علی و فاطمه بود. در اثر هجوم طرفداران خلیفه‌ی اول برای اخذ بیعت از امام علی و خاندانش، فاطمه مجروح گشت و پس از مدتی سقط جنین شد. پس از چندی، هم فاطمه به خاطر همان مجروحیت به شهادت رسید.

○ ۳۹. اولین شهید محراب علی(ع) بود که در حال نماز صبح مجروح گشت و دو روز پس از آن در بیست و یکم رمضان به شهادت رسید. از کمالات و امتیازات و فضایل وی شجاعت بود. علی در شجاعت، ایثارگری، فداکاری و مجاهدت سرآمد روزگار بود. به اعتراف دوست و دشمن، پس از پیامبر اسلام احدی به پای علی نمی‌رسد. مدال «لا فتی الا علی لا سیف الا ذوالفقار» به سینه‌ی علی(ع) چسبانده شده است. شمشیر

زدن علی (ع) در جنگ خندق افضل عبادات جنّ و انس است.

علی (ع) از هیچ جنگی فرار نکرد و همیشه رو در روی دشمن بود. او همیشه یار و یاور رسول خدا (ص) بود. جود و بخشش، زهد و وارستگی و عبادت علی (ع) زبانزد خاصّ و عام بود. بُعد حلم، خلق و خوی، ایمان، فصاحت و بلاغت، استواری در رأی و اندیشه، اجرا، حدود، حفظ قرآن، خبرهای غیبی، استجابات دعا، و معجزات و... از ویژگی‌ها و امتیازات علی (ع) است. معاویه بزرگ‌ترین دشمن علی (ع) بود. درباره‌ی علی (ع) می‌گوید: «اگر علی انباری از طلا و انباری از گاه داشته باشد، اوّل انبار طلا را در راه خدا انفاق می‌نماید و هیچ برای خود باقی نمی‌گذارد...» امام علی (ع) در شبی وفات کرد که یوشح بن نون وصی موسی (ع) وفات نمود. همان شبی که عیسی (ع) به آسمان رفت؛ یعنی در شب قدر که شبی هزار مرتبه برتر از شب‌های دیگر است.

○ ۴۰. اوّلین امامی که در شهادتش آسمان‌ها گریست، امام حسین (ع) بود که لب تشنه در کنار رود فرات به شهادت رسید. پیامبر خدا (ص) فرموده است: «حسین از من است و من نیز از حسینم. خدا دوستدار کسی ست که دوستدار حسین است.»

○ ۴۱. اوّلین شاگرد پیامبر اسلام (ص) و بهترین خداشناس مکتب اسلام، علی (ع) بود. مولی الموحّدین علی (ع) شاگرد اوّل پیامبر فرموده‌اند: «پرده برداشته شود، بر یقین من افزوده نشود.» از ابن عبّاس نقل شده است که رسول خدا (ص) فرمود: «اوّلین کسی که با من نماز گزارد، علی (ع) بود.»

○ ۴۲. اوّلین امامی که توسط همسرش به شهادت رسید، امام حسن (ع) بود که به دستور معاویه، توسط همسرش جعدّه مسموم گشت و به شهادت رسید. سلمان فارسی می‌گفت: از رسول خدا شنیدم که در حقّ حسن و

حسین(ع) می‌فرمودند: «خدایا من ایشان را دوست دارم، پس این دو و کسی که ایشان را دوست دارد، دوست بدار.»^۱ مزار امام حسن در قبرستان بقیع واقع در مدینه می‌باشد.

○ ۴۳. اولین کسی که علم شیمی را از امام صادق(ع) آموخت، جابر بن حیّان بود. او از شاگردان امام صادق(ع) بود. امام صادق(ع) شاگردان زیادی تربیت نمود و تحویل جامعه‌ی اسلامی کرد.

○ ۴۴. اولین شهری که مردم آن سرزمین از صمیم دل دعوت پیغمبر اسلام(ص) را پذیرفتند، مدینه (یثرب) بود. این شهر پس از هجرت رسول خدا(ص)، به مدینه‌النّبی شهرت یافت. مزار رسول خدا(ص) در آن شهر قرار دارد. این شهر مرکز حکومت پیامبر اسلام و خلفای اوّل، دوم و سوم بود.

○ ۴۵. اولین شکست بزرگ سیاسی قریش در مقابل رسول خدا(ص)، صلح حدیبیه بود. نویسنده‌ی این صلحنامه، علی(ع) بود. خداوند سوره فتح را درباره پیمان حدیبیه نازل کرد و آن را فتحی آشکار خواند. «أنا فتحنا لک فتحاً مبیناً»
○ ۴۶. اولین شرح حال جامع و کامل از زندگی رسول خدا(ص)، کتاب «سیرت رسول الله» از محمّد بن اسحاق بن سیار - متوفی ۷۶۸ - بود.

○ ۴۷. اولین کسی که علوم قرآن را به چندین نوع تقسیم کرد، علی(ع) بود. پیامبر(ص) در این باره فرموده‌اند: «من شهر علمم و علی دروازه آن است.»^۲

○ ۴۸. اولین کاری که برای تحکیم حکومت خلیفه اوّل و گرفتن زهر چشم از مخالفان و طرفداران علی(ع) انجام گرفت. تهاجم به خانه علی و فاطمه(س) بود.

○ ۴۹. اوّلین کسی که علم طب را در عربستان تدریس کرد، امام صادق (ع) بود. پدرشان امام محمد باقر (ع) و مادرشان امّ فروه دختر قاسم بن محمّد بن ابوبکر نام داشتند. امام صادق در هفدهم ربیع الاوّل سال [۸۳ هـ] در مدینه متولّد شد و در شصت و پنج سالگی به دستور منصور دوانیقی -دومین خلیفه عبّاسی- مسموم گردید و در مدینه در شوال سال [۱۴۸] به شهادت رسید. قبر مبارک این حضرت در قبرستان بقیع می‌باشد.

○ ۵۰. اوّلین عارف جهان اسلام، امام جعفر صادق (ع) بود که غدیر و فرهنگ غدیر را زنده کرد. ایشان به صادق آل محمّد معروفند. در عصر امام صادق (ع)، فرقه‌ی مرجئه، معتزله، خوارج، شیعه و... وجود داشت. از امام صادق (ع) بیش از سی هزار حدیث نقل شده است. ایشان بنیانگذار فقه جعفری بودند.

○ ۵۱. اوّلین مرحله‌ی عکس العمل مردم کوفه بعد از شهادت امام حسین (ع)، ندامت و پشیمانی بود. چون آنان در روز عاشورا امام حسین (ع) را یاری نکردند، پشیمان گشتند و قیام توّابین را به وجود آوردند. پس از آن نیز، مختار قیام کرد و زمینه‌های قیام‌های دیگر را فراهم نمود.

○ ۵۲. اوّلین فرزند رسول خدا (ص) ابوالقاسم نام داشت در کودکی فوت شد.

○ ۵۳. اوّلین کسی که فرهنگ شیعی را به وجود آورد و از اوّلین روز شروع به تدبیر کرد، امام جعفر صادق (ع) بود که زنده کننده‌ی فرهنگ غدیر است.

○ ۵۴. اوّلین قهرمان جهان اسلام، امام علی (ع) بود. در جنگ احد همگان این صدا را از آسمان شنیده‌اند: «لافتی الا علی لاسیف الا ذوالفقار؛ هیچ

جوانی چونان علی و هیچ شمشیری چونان ذوالفقار نیست.» در جنگ خندق نیز پیامبر فرمود: «ضربه‌ی علی در روز خندق، بالاتر از عبادت جنّ و انس است.»

○ ۵۵. اولین کسی که گوشه‌نشینی و عزلت اختیار کرد، امام سجّاد(ع) بود که در پنجم شعبان سال [۳۸ هـ] به دنیا آمد. پدرشان حسین(ع) و مادرشان شهربانو دختر یزدگرد سوم بود. از القاب ایشان می‌توان به سجّاد، زین العابدین، زین الصّالحین، وارث علم‌الیقین و ... اشاره نمود. مرقد شریفش در قبرستان بقیع می‌باشد. امام سجّاد(ع) در واقعه‌ی کربلا حضور داشت و بیمار بود. شاعر معروف امام سجّاد(ع) کمیت اسدی بود. فرزندش زید بن علی علیه بنی امیّه قیام کرد صحیفه‌ی سجّادیه از کتب امام سجّاد است که حاوی پنجاه و چهار دعا می‌باشد. صحیفه سجّادیه القاب دیگری چون: زبور آل محمّد، اخت القرآن و انجیل اهل بیت دارد.

○ ۵۶. اولین گروه بهشتیان از نظر رسول خدا(ص) کسانی که به حق خدا را ستایش کرده‌اند می‌باشند.

○ ۵۷. اولین کسی که لعن و نفرین علی(ع) را روی منبر رها کرد و دستور ترک آن را نمود، عمر بن عبدالعزیز -یکی از حاکمان اموی- بود. از زمان معاویه لعن و نفرین علی(ع) توسط سخنرانان به صورت نوعی فرهنگ درآمده بود؛ تا اینکه عمر بن عبدالعزیز حاکم اموی دستور داد این کار را ترک کنند. وی امر نمود تا احادیث رسول خدا را جمع‌آوری نمایند. عمر بن عبدالعزیز بن مروان بن حکم در سال [۶۲ هـ ق] حلوان متولّد شد.

مادر او امّ عاصم لیلی دختر عاصم بن عمر بن خطّاب نام داشت. او در کوچکی قرآن را حفظ کرد، علم دین آموخت و به مدّت شش سال استاندار مدینه بود. او از

کبر و غرور پادشاهان به دور بود. سیره خلفای نخستین را به مردم بازگرداند. او اولین خلیفه‌ی اموی بود که از شیوه‌ی سنتی امویان کناره گرفت. عمر بن عبدالعزیز به مدت دو سال و پنج ماه خلافت کرد و در سی و نه سالگی درگذشت.

○ ۵۸. اولین کسی که موقع برگشت سفر رسول خدا(ص) او را دید، فاطمه(س) بود.

○ ۵۹. اولین کسی که با حسین(ع) مقابله کرد و او را مجبور به اقامت در کربلا نمود، حرّ بن یزید ریاحی بود. حر از فرماندهای لشکر کوفه بود. که توبه نمود و تاریخ نام او را به عنوان اولین شهید کربلا در خود ثبت کرد. قبر شریف او در کربلا می باشد.

○ ۶۰. اولین کسی که مرقد(قبر) امام حسین(ع) را با خاک یکسان نمود و بر قبرها آب بست، متوکل عباسی بود که در چهل و دو سالگی بعد از چهارده سال خلافت، سرانجام در سال [۲۴۷ هـ] در قصر جعفری مرد. بعد از متوکل واثق عباسی به خلافت رسید. نام اصلی او جعفر بود. او دهمین خلیفه عباسی ست. او آشکارا در مجالس لهو و لعب خود به امام علی(ع) توهین می کرد. در آخر به دست درباریانش کشته شد. پس از او فرزندش منتصر به حکومت رسید. امام هادی(ع) در دوران متوکل عباسی امامت می کرد و همیشه مورد آزار و اذیت متوکل عباسی سنتی مذهب قرار می گرفت.

○ ۶۱. اولین امامی که مسموم شد، امام حسن(ع) بود که توسط همسرش به شهادت رسید.

○ ۶۲. اولین مجلس عزاداری برای امام حسین(ع) را زینب کبری - خواهرش - برپا ساخت. وی در سال پنجم هجرت در مدینه‌النّبی به دنیا آمد. او حدوداً شش ساله بود که جدّش و مادرش را از دست داد و چهل و

پنج ساله بود که برادرش حسن به شهادت رسید. در پنجاه و پنج سالگی وارد کربلا شد و سرانجام در سن پنجاه و شش سالگی در شهر دمشق رحلت کرد. زینب(س) در کربلا اسیر شد، در کوفه و دمشق از خون برادرش حسین در مقابل طاغوتِ زمان دفاع کرد و پرچمدار نهضت کربلا بود. در روز عاشورا دو پسرش به همراه همسرش عبدالله بن جعفر به شهادت رسیدند و قبرش در سوره محلّ زیارت عاشقان و شیعیان است.

○ ۶۳. اولین مولود کعبه، امام علی(ع) بود که در کعبه به دنیا آمد و در مسجد به شهادت رسید.

○ ۶۴. اولین کسانی که مزار (قبر) امام حسین(ع) و شهدای کربلا را بنا کردند، افراد قبیله بنی اسد بودند.

○ ۶۵. اولین مردی که به پیامبر اسلام ایمان آورد، علی(ع) بود. در واقع، پیامبر روز دوشنبه به پیامبری رسید و علی(ع) در روز سه شنبه مسلمان شد.

○ ۶۶. اولین کسی که در روز قیامت با رسول خدا(ص) مصافحه خواهد نمود، علی(ع) است.

○ ۶۷. در اعتقاد شیعه اولین مظلوم عالم، علی(ع) است؛ زیرا حقّ ولایت و خلافت را به مدّت بیست و پنج سال از او گرفتند؛ زنش را شهید کردند و خانه‌اش را آتش زدند.

○ ۶۸. اولین مسجدی که پیامبر بنا ساخت، مسجد قبا واقع در مدینه است.

○ ۶۹. اولین مخالفت آشکار یهودیان مدینه با مسلمانان و پیامبر اسلام(ص)، از سوی طایفه بنی قینقاع بود.

○ ۷۰. اولین نمازی که بر رسول خدا(ص) واجب شد، نماز ظهر بود که در روز جمعه واجب گشت.

- ۷۱. اولین کسی که در روزگار امام حسن در نخلیه، برای جنگ با معاویه مهیا شد، شخصی به نام عدی بن حاتم بود که از یاران و سرداران امام حسن (ع) بود.
- ۷۲. اولین نایب خاص امام زمان، عثمان بن سعید عمری بود که روغن فروشی می‌کرد و از سال ۲۶۰۱ تا ۱۳۰۰ رابط امام عصر با شیعیان بود.
- ۷۳. اولین نماینده‌ی امام حسین (ع) در شهر کوفه، مسلم بن عقیل پسر عموی امام حسین (ع) بود. او در کوفه توسط عبیدالله بن زیاد به شهادت رسید. فرزندان و برادرانش نیز توسط دشمنان خاندان پیامبر به شهادت رسیدند.
- ۷۴. اولین نمازگزار بعد از رسول خدا (ص)، علی (ع) بود.
- ۷۵. اولین کسی که بر پیامبر نماز گزارد، علی (ع) بود. سپس یاران پیامبر دسته دسته بر جسد او نماز گزاردند. این مراسم تا ظهر روز سه شنبه ادامه داشت. قبر آن حضرت به وسیله‌ی ابو عبیده جراح و زید بن سهل آماده گردید. مراسم دفن توسط علی و به کمک فضل و عباس انجام گرفت.
- ۷۶. اولین کسی که در شب عاشورا یاری خود را نسبت به امام حسین (ع) اعلام نمود، حضرت عباس (ع) بود که پدرش علی (ع)، مادرش فاطمه مشهور به ام‌البنین کنیه و لقبش ابوالفضل، باب الحوائج، ابوقربه، قمر بنی هاشم، عبدالصالح، سقا و ... بود. حضرت عباس پرچمدار امام حسین (ع) در کربلا بود. از جمله ویژگی بارز او می‌توان به این موارد اشاره نمود: ایمان استوار، بندگی و عبودیت، جان‌باختگی در راه اسلام و امام، وفا به عهد و پیمان، صبر و شکیبایی، تیزبینی و دوراندیشی، جان‌نثاری به ولایت و امامت، عروج به والاترین مراتب کمال و ... در روز عاشورا دو

دست مبارکش از تنش جدا شد و به شهادت رسید. مرقد او که زیارتگاه دل‌هر عاشقی ست، در کربلا می‌باشد.

○ ۷۷. اولین کسی که جایز ادبی را در نثر برقرار کرد، امام صادق (ع) بود.
○ ۷۸. اولین کسی که با حضرت قائم بیعت می‌کند، جبرئیل است و سپس آن حضرت.

○ ۷۹. اولین پادشاهی که پیغمبر اسلام به او نامه نوشت و او را به اسلام دعوت نمود، خسرو پرویز -نوه‌ی انوشیروان- پادشاه باشکوه ایران بود.

○ ۸۰. اولین مرکز حکومت اسلامی، شهر مدینه بود. با هجرت تاریخ‌ساز پیامبر به یثرب و تشکیل حکومت اسلامی در آن‌جا، این شهر به مدینه‌الرسول تغییر نام یافت و مرکز حکومت نوپای اسلامی گردید.

○ ۸۱. اولین بار که مسلمانان با سلاح منجیق آشنا شدند، جنگ خیبر بود. آنان در جنگ طائف از این سلاح بهره بردند و آن را به کار انداختند.

○ ۸۲. اولین کسی که احادیث نبوی را جمع‌آوری و مدوّن ساخت. ابورافع شاگرد علی (ع) بود.

○ ۸۳. اولین کسی که به ضبط حوادث دوران رسالت دست زد، عروّه فرزند زبیر بن عوام صحابی معروف است که در سال [۹۲ یا ۹۶ هـ] درگذشت.

○ ۸۴. اولین فردی که غزوه‌های پیامبر اسلام را به شکل گسترده ضبط نمود، واقدی صاحب مغازی و فتوح شام است که در سال [۲۰۷] درگذشت.

○ ۸۵. اولین کسانی که در اسلام به شهادت رسیدند، یاسر و سمیه بودند که دشمنان اسلام به آنها پیراهن شهادت را پوشاندند.

○ ۸۶. طبق نظر یعقوبی اولین کسی که قریش نامیده شد، نضر بن کنانه است. گویند او را به خاطر پاکدامنی و بلندهمتیش قریش خوانده‌اند. به قولی

دیگر نیز چون بازرگان و دارا بود، او را قریش نامیدند.

○ ۸۷. اُولین قدم در شکل‌گیری تشیع، رویداد غدیر است. به طوری که شماری از اصحاب پیامبر با خلافت ابوبکر مخالفت کردند و بعدها شیعه شکل گرفت.

○ ۸۸. اُولین کسی که از مرگ یزید و سردرگمی و ناتوانی خانواده‌ی اموی در حلّ بحران‌های ایجاد شده بهره برد، ابن زبیر بود که خودش را در مدینه خلیفه نامید. مختار تو سَطّ وی کشته شد.

○ ۸۹. اُولین کسی که قریش را به عزّت رسانید و شرف، بزرگواری، سربلندی و هماهنگی ایشان به وسیله وی آشکار شد، قصی بن کلاب بود که مادرش فاطمه - دختر سعید بن سَیَل - نام داشت. فرزندانش عبدمناف، عبدالدار، عبدالعزی و عبدقصی نام داشتند. قصی پذیرایی حاجیان را بر قریش واجب ساخت. وی در حجّون دفن شد و فرزندش عبدالمناف جانشین او گردید.

○ ۹۰. اُولین کسی که دو سفر بازرگانی زمستانی و تابستانی - یعنی دوره شتاء و صیف سوره قریش - را برای قریش برقرار ساخت، مادر هاشم عاتکه است. وی در یکی از سفرهای شام در غزه وفات یافت. جد سوم پیامبر فرزند اوست.

○ ۹۱. اُولین کسی که در کوه حرا به اعتکاف می‌پرداخت و چون ماه رمضان می‌رسید به کوه حرا می‌رفت و در تمام ماه بی‌نوایان را اطعام می‌نمود و در صد و بیست سالگی فوت کرد. عبدالمطّلب بود. مادرش سلمی و پدرش هاشم نام داشتند. فرزندانش: عبّاس، حمزه، عبدالله (پدر پیامبر)، ابوطالب (پدر امام علی)، زبیر، حارث، حجل بودند. کنیه‌ی او ابوالحارث بود و سرپرستی پیامبر را بر عهده داشت.

○ ۹۲. به روایت یعقوبی از عمّار بن یاسر، اولین کسی را که خدیجه برای پیشنهاد ازدواج نزد رسول خدا فرستاد، هاله -خواهر خدیجه- بود و به روایت دیگران نفیسه -دختر فنیه- بود.

○ ۹۳. اولین کسی که پیشنهاد اصحاب رسول خدا را برای آشکار خواندن قرآن در انجمن قریش پذیرفت، عبدالله بن مسعود بود. زمانی که قریش در مسجد الحرام جمع شده بودند، نزد مقامات ایستاد و با صدای بلند سوره‌ی الرّحمن را تلاوت نمود. با اینکه قریش بر سر او ریختند و او رازدند، او باز هم تلاوت خویش را -تا آن جا که خدا می‌خواست- دنبال کرد و آن‌گاه نزد مسلمانان بازگشت. پس از آن، بار دیگر آمادگی خود را برای تکرار این عمل در فردای آن روز اعلام داشت.

○ ۹۴. اولین مسلمانان انصار، اسعد بن زراره و ذکوان بن عبدقیس بودند.

○ ۹۵. اولین شهید جنگ بدر، مهجع پسر حارثه بن سرافه بود که در هنگام آب نوشیدن از لب حوض با تیر دشمن به شهادت رسید.

○ ۹۶. اولین کشته‌ی بی که رسول خدا در روز فتح مکه دیه‌اش را پرداخت، جنید بن اکوع بود که بنی کعب از خزاعه او را کشته بودند. رسول خدا(ص) برای دیه‌اش صد شتر به خانواده‌اش داد.

○ ۹۷. اولین کسی که از خاندان بنی عباس عموی پیامبر به حکومت رسید، سفّاح بود. بعد از وی برادرش منصور حکومت را به دست گرفت. عباسیان از سال [۹۸ هـ] دعوت خود را آغاز کردند. دعوت اصلی عباسیان بارهبری محمد بن علی آغاز شد. قرارگاه دعوت در کوفه و حوالی آن بود. این منطقه بهترین مکان برای فعالیت خراسان بود. آنان در سال [۱۰۹] خداهش را برای تبلیغ به خراسان اعزام کردند. پس از مرگ محمد بن علی،

فرزندش ابراهیم امام رهبری دعوت را برعهده گرفت. مرکز استقرار آنها شهر حمیمه در شام بود و شعارشان «الرّضا من آل محمّد» بود. از اقدامات ابراهیم امام می‌توان به اعزام ابومسلم خراسانی برای اشاعه دعوت عباسی به خراسان اشاره نمود. اولین اجتماع پیروان، دعوت در عید فطر سال ۱۲۹] با اقامه‌ی نماز به امامت سلیمان بن کثیر صورت گرفت.

با مرگ حاکم اموی نصر بن سیار، ابومسلم خراسان را تصرف کرد. عنصر مهم دعوت عباسی در عراق، ابوسلمه خلال مشهور به وزیر آل محمد بود. او بعدها به دست عباسیان به قتل رسید. کشتن ابوسلمه، اولین اقدام عباسیان برای برانداختن افراد قوی بود که امکان داشت مانعی بر سر راه آنها ایجاد کنند. زمانی که سفّاح به حکومت رسید، عمویش عبدالله بن علی را فرماندهی سپاه کرد. سفّاح به معنای کسی است که خون فراوان می‌ریزد. اولین اقدام وی برافکندن ریشه امویان بود. سفّاح پس از چهار سال حکومت درگذشت و پس از او برادرش منصور حکومت را به دست گرفت.

◀ عبرت از گذشتگان و اطاعت از قرآن و عترت رسول الله(ص)

«لولاك لما خلقت الافلاك» در مقام و شأن کیست؟

حقّ پیامبر، علی مرتضی در زمین و افلاک چیست؟

ساقی کوثر علی، سوره کوثر در شأن کیست؟

آیه تطهیر مربوط به آل عباس است پس سوره فجر در شأن کیست؟

فطامه پاره تن رسول است در دین ما

سوره الزّحمن عروس قرآن است، پس ریحانه قرآن به چیست؟

گر سفارش به قرآن و عترت از نبی اکرم است

پس غیبت کبری جنگ عاشورا که چیست؟

گر دوستی بر اهل بیت، پاداش زحمت پیغمبر است

پس قبر پنهان فاطمه و اسرای کربلا به چیست؟

گویند «خدمت‌لو» اطاعت از رسول و عترتش ارزش است

پس در جهان فانی، از هوای نفس اطاعت کردن به چیست؟

ای شیعه! اگر دوستی اهل بیت (ع) پاداش زحمات رسول‌الله بود و منافقان و منحرفان آن را قبول داشتند، دیگر علی (ع) بیست و پنج سال خار در چشم و استخوان در گلو نمی‌کرد؛ قبر فاطمه (س) پنهان نمی‌شد، حسین در کربلا بی‌کس و تنها نمی‌ماند؛ یوسف فاطمه غایب نمی‌شد و زینب کبری در کربلا اسیر نمی‌گشت. اگر مردم به دستور قرآن ناطق در جنگ صفین گوش می‌کردند، سجاد (ع) به غل و رنجیر بسته نمی‌شد؛ رقیه در خرابه شام دفن نمی‌گشت؛ موسی جعفر در زندان نمی‌ماند؛ حسن مسموم نمی‌شد؛ پسر هند جگرخوار به حکومت نمی‌رسید؛ یزید آشکار شراب نمی‌خورد؛ حجاج بن یوسف به گردن صحابه رسول خدا مهر نمی‌زد؛ پسر ابوسفیان نماز جمعه را روز چهارشنبه نمی‌خواند؛ سادات علوی لای دیوارها دفن نمی‌شدند؛ قرآن‌ها در صفین بالای شمشیرها نمی‌رفت؛ سر شهدای کربلا بالای سرنیزه‌ها نمی‌رفت؛ خانه‌ی امام صادق سوزانده نمی‌شد؛ دست‌های پرچمدار کربلا از تن جدا نمی‌گشت؛ کاخ سبزه در شام تأسیس نمی‌شد؛ شمشیر ابن ملجم زهردار نمی‌گشت؛ مرقد حسین به دستور متوکل عباسی شخم زده نمی‌شد؛ فرقه‌های گوناگون واقفیه، زیدیه، اسماعیلیه و... به وجود نمی‌آمد؛ علی (ع) با چاه درددل نمی‌کرد؛ سرزمین فدک غصب نمی‌شد؛ محسن (ع) به شهادت نمی‌رسید و قبر پاک علی (ع) مدت‌ها مثل قبر همسرش پنهان نمی‌ماند. همیشه این حوادث و

رویدادهای تاریخی یک علت دارد و بس و آن این است که مردم از امامت و ولایت دور شدند، واقعه‌ی غدیر خم را فراموش کردند؛ حکومت بر حقّ علی (ع) را به دیگری سپردند؛ با سکوت خود حاکمان را تأیید کردند؛ حکومت را از دست اهلش گرفتند و باعث مظلومیت علی و آل علی (ع) شدند.

پس ما شیعه باید عبرت بگیریم از رهبر و مراجع تقلید خود اطاعت کنیم و همیشه پشتیبان ولایت فقیه باشیم. اطاعت از امامت، از اصول دین شیعه است. اطاعت از رهبر، باعث شد قراردادهایی همچون: تالبوت در ایران لغو شود؛ و انقلاب اسلامی ایران پیروز شود. اطاعت از رهبری لبنان و فلسطین نیز باعث شد، حزب الله و حماس در جنگ با اسرائیل غاصب پیروز شود. تاریخ نشان می‌دهد هر زمان که مردم از رهبران اطاعت کردند، موفق شدند و هر زمان که از رهبران فاصله گرفتند یا از رهبران جدا شدند، شکست خوردند و حاکمان ظالم و ستمگر بر آنان حکومت کردند.

پس ای شیعه! مواظب رهبرت باش؛ از دستوراتش اطاعت کن و برای تداوم انقلاب اسلامی ایران بکوش! به امید آن روز که یوسف فاطمه (س) بیاید و قبر پنهان مادرش را آشکار کند؛ پرچم عدالت را در سراسر گیتی به اهتزاز درآورد و قلوب مسلمانان و منتظران را شاد و خشنود سازد.

ان شاء الله تعالی!
سلام بر مهدی موعود! که آمدنش موجب روشنایی قلوب آزادیخواهان گیتی ست.

سلام بر رزمندگان اسلام! که با ایثار و فداکاری، خواب را بر دشمنان اسلام حرام کردند.

سلام بر شهیدان! که با خون خود درخت اسلام را آبیاری نمودند.

نتیجه گیری و پیشنهاد

با توجه به اینکه خداوند متعال، رسول خدا(ص) را رحمتی برای عالم هستی قرار داده است، وجود مبارک پیامبر اسلام(ص)، عترت پاکش و کتاب جاودانه اش، منتی ست بر بشریت و خودش الگویی ست ابدی. طبق آیات الهی، شاهدی ست بر تصدیق نبوت تمام انبیا. خداوند صفات رأفت و رحمت خود را برای رسولش اهدا فرموده است. پیامبر(ص) و معصومین(ع) هرگز از روی هوا و هوس سخنی نگفته اند و قلوب پاک چهارده معصوم(ع) هرگز به خطا نرفته است. ما باید به سفارشات قرآن، پیامبر و عترتش گوش فرادهیم و در زندگی چند ساله‌ی خود به دنبال هوای نفسمان نرویم؛ شیطان را اطاعت نکنیم و از خدا، اولیا و انبیا اطاعت نماییم؛ چون اطاعت از رسول خدا و اولیای خدا اطاعت از خداست. قرآن و امامت، از پایه‌های مکتب اسلامند و پیامبر(ص)، چهارده معصوم(ع) و قرآن مردم را به رشد و تعالی فرا می‌خوانند. وظیفه‌ی ما این است که به آنچه از سوی خداوند برای ما آمده است، عمل کنیم و بپذیریم که حلال محمد(ص) تا قیامت حلال و حرام محمد(ص) تا قیامت حرام است. ما باید در عمل به دستورات قرآن و چهارده معصوم بی چون و چرا

تسلیم شویم و مزد زحمات رسول خدا(ص) را با مودّت و دوستی اهل بیت(ع) اثبات نماییم. ما باید مرگ را فراموش نکنیم و برای آخرت توشه‌یی تهیّه نماییم. نماز را اوّل وقت برپا کنیم؛ کارها را برای قرب به خدا انجام دهیم؛ از ریا، خودپرستی و خودخواهی دوری جوئیم؛ پیامبر و عترت او را درست بشناسیم؛ با مطالعه‌ی زندگانی آنان به فرمایشاتشان عمل کنیم؛ اسامی فرزندانمان را از اسامی ائمه برگزینیم؛ در مراسم مذهبی شرکت جوئیم و بر محمّد و آل محمّد پیوسته صلوات بفرستیم. اگر صلوات نفرستیم، به نوعی بر آنان جفا کردیم؛ زیرا خالق هستی و فرشتگان پیوسته بر محمّد و آل محمّد سلام و درود می‌فرستند.

پیامبر(ص) نیز در این باره فرموده‌اند: «هر کس در نوشته‌اش بر من صلوات بفرستد، تا این صلوات در نوشته است، او پاداش خواهد داشت.» و در پایان برای ظهور حضرت حجّت دعا کنیم و فرج آقا را از خداوند متعال طلب نماییم.

اللهم صلّ علی محمّد و آل محمّد و عجل فرجهما!

◀ در حال نماز است

بهترین عبادت به خداوند متعال، در حال نماز است

پلرج‌ترین عمل انسان‌ها به خداوند، در حال نماز است

در حدیث نبوی است: «نماز نور چشم من است»

آنچه چشم و دل مؤمن را منور بکند، در حال نماز است

در شب لیلة القدر نوزدهم ماه ضیافت

دیدن علی(ع) در محراب عبادت، در حال نماز است

اولین سؤال از مؤمن و کافر در یوم قیامت
طبق قرآن و احادیث، از احوال نماز است
آیات خداوند نسبت به تمام خلقت
رکوع و سجود و سپاس از خداوند، در حال نماز است
در یوم عاشورا در آن وقت شهادت
دیدند شاه شهیدان، با خون وضو در حال نماز است
در جنگ جمل بین ناکثین و شاه ولایت
چشم علی(ع) در آسمان است، بدانند وقت نماز است
زینب(س) آن دختر شیر خداه‌های رحمت
در شب تاریک شام غریبان، نشسته در حال نماز است
از ارکان نماز است رکوع و سجود و قرائت
اخلاص عمل به نیت است، خودنمایی ابطال نماز است
در ثواب بی‌نظیر است نماز جمعه و جماعت
«خدمت‌لو» بدان‌زیبنده‌ترین اعمال، در حال نماز است

منابع و مأخذ (کتاب‌شناسی)

۱. قرآن مجید، ترجمه‌ی الهی قمشه‌ای، چاپ الهادی، سال [۱۳۶۹].
۲. نهج الفصاحه، به اهتمام غلامحسین مجیدی خوانساری، انتشارات انصاریان، قم، چاپ دوم، [۱۳۸۵].
۳. نهج البلاغه، ترجمه‌ی محمد دشتی، انتشارات لاهیجی، قم.
۴. صحیفه سجّادیه، ترجمه محمد مهدی رضایی، نشر جمال، نوبت چهارم، [۱۳۸۲].
۵. وصیتنامه سیاسی و الهی امام خمینی(ره).
۶. طباطبایی، سید محمد، هشتصد و پنجاه معمای قرآنی، انتشارات فاتح خیبر، چاپ اول، تابستان [۱۳۸۴].
۷. م، میرمعصومی، معماهای پیامبران، انتشارات یارغایب، چاپ اول، [۱۳۸۵].
۸. رضایی اصفهانی، محمدعلی، پژوهشی در اعجاز قرآن (جلد اول و دوم)، انتشارات کتاب مبین، چاپ پنجم، [۱۳۸۶].
۹. جویباری، محمود، هفتاد و دو معمای کربلا، انتشارات امّ ابیها، چاپ سوم، زمستان [۱۳۷۹].
۱۰. شهیدی، سید جعفر، پنجاه سال پژوهش درباره‌ی قیام امام حسین(ع)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ بیست و ششم، سال [۱۳۸۰].
۱۱. دشتی، محمد، تحلیل حوادث ناگوار زندگانی فاطمه(س)، معاونت سازمان تبلیغات اسلامی.
۱۲. پیله‌وریان، علی اصغر، دانستنی‌ها، انتشارات طلا، چاپ اول، [۱۳۸۰].
۱۳. مدرّسی، سید محمدتقی، زندگی و سیمای چهارده معصوم (از پیامبر تا امام مهدی در چهارده جلد) ترجمه‌ی محمد صادق شریعت.

۱۴. جعفریان، رسول، از پیدایش اسلام تا ایران اسلامی دفتر اوّل، مؤسسه‌ی فرهنگی اندیشه معاصر، چاپ اوّل، [۱۳۷۷].
۱۵. دریایی، محمّد رسول، تحلیلی از حماسه‌ی سیاسی تاریخی زیارت عاشورا، انتشارات جعفری، [۱۳۷۱].
۱۶. امید زنجانی، عباسعلی، انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن، نشر کتاب سیاسی تهران، [۱۳۷۱].
۱۷. محمد جعفری، سیّد حسین، تشیّع در سیر تاریخ، ترجمه‌ی سیّد محمّد تقی آیه الهی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، [۱۳۵۹].
۱۸. الماسی، علی محمّد، تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران، انتشارات امیرکبیر، چاپ سوم، تهران، [۱۳۷۷].
۱۹. جعفریان، رسول، حیات فکری سیاسی امامان شیعه، مؤسسه انصاریان، چاپ اوّل، قم.
۲۰. پاینده، ابوالقاسم، علی ابر مرد تاریخ، به اهتمام عبدالکریم جریره‌دار، انتشارات اساطیر، چاپ اوّل، [۱۳۷۷].
۲۱. رسولی محلاتی، سیّد هاشم، زندگانی حضرت محمّد خاتم النبّی، انتشارات علمیه اسلامی.
۲۲. شهیدی، سیّد جعفر، تاریخ تحلیلی اسلام، چاپ ششم تهران، مرکز نشر دانشگاهی، [۱۳۶۵].
۲۳. شهیدی، سیّد جعفر، علی از زبان علی، چاپ دوم، [۱۳۷۶]، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۲۴. آیتی، محمّد ابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام، تصحیح ابوالقاسم گرجی، انتشارات دانشگاه تهران، [۱۳۶۸].
۲۵. جعفریان، رسول، تاریخ تحوّل دولت و خلافت، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، چاپ اوّل [۱۳۷۳].
۲۶. جعفری، سیّد مهدی، بانوان نمونه، انتشارات دارالفکر، چاپ اوّل، [۱۳۷۶].
۲۷. سبحانی، جعفر، فروغ ابدیت، ج یک و دو، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی علمیه قم، چاپ چهاردهم.
۲۸. طقوس، محمد حسین، دولت امویان، ترجمه حجّت الله جودکی، پژوهشکده‌ی حوزه و دانشگاه، قم، [۱۳۸۰].
۲۹. نصیری، محمد، تاریخ تحلیلی اسلامی، انتشارات معارف، چاپ شانزدهم.

۳۰. عقاد، مسعود، شخصیت حضرت علی(ع)، ترجمه‌ی سید جعفر غنویان، انتشارات مجله نور، تهران، چاپ سوم.
۳۱. امیری پور، احمد، راهنمای تاریخ انبیا و چهارده معصوم علیه السلام، انتشارات ترنم، چاپ هفده بهار، [۱۳۸۶].
۳۲. سید محمدی، سید حسن، اطلاعات عمومی دانش‌آموز، انتشارات مرسل، چاپ دوم، [۱۳۸۵].
۳۳. عسگری پور، مرتضی، ولایت علی(ع) در قرآن کریم و سنت پیامبر(ص)، مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، چاپ پنجم، [۱۳۸۶].
۳۴. ستاد برگزاری برنامه‌های فرهنگی تبلیغی سال علی(ع) از عاشورا تا اربعین، انتشارات امیر کبیر، تهران، [۱۳۷۹].
۳۵. میرمحمدی زرنندی، سید ابوالفضل، تاریخ و علوم قرآن، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، بهار، [۱۳۶۳].
۳۶. عزیززی، عباس، نماز و عبادت امام جواد(ع)، انتشارات صلاة، چاپ اول، [۱۳۸۲].
۳۷. عزیززی با همکاری دیگران، عجایب و معجزات شگفت‌انگیزی از حضرت علی(ع)، شمیم گل نرگس، چاپ هشتم، [۱۳۸۳].
۳۸. عزیززی، عباس، سیره‌ی عبادی امام علی(ع)، انتشارات صلاة، چاپ چهارم، زمستان [۱۳۸۰].
۳۹. لک علی آبادی، محمد، ذوالفقار فضایل، انتشارات هنارس، چاپ اول پاییز [۱۳۸۴].
۴۰. لقمانی، احمد، سپهسالار عشق، معاونت امور فرهنگی و هنری جانبازان، چاپ اول، زمستان [۱۳۷۶].
۴۱. حسینی، سید محمد، خورشید جوانان، مؤسسه‌ی فرهنگی سماء، چاپ دوم، [۱۳۸۱].
۴۲. طباطبایی اردکانی، سید محمود، تاریخ اسلام، ش یک و دو، انتشارات پیام نور، شهریور ماه [۱۳۶۸].
۴۳. مطهری، مرتضی، آشنایی با قرآن جلد سه، دو و یک، انتشارات صدرا، چاپ اسفند [۱۳۶۵].
۴۴. قاسمی، محمد حسن، پانصد و پنجاه معمای قرآن، نشر روح، چاپ پنجم، زمستان [۱۳۸۲].
۴۵. سلماسی‌زاده، جواد، تاریخ ترجمه قرآن در جهان، انتشارات امیر کبیر، تهران، [۱۳۶۹].
۴۶. قرائتی، محسن، سیره‌ی پیامبر اکرم(ص)، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، چاپ دوم، تابستان [۱۳۸۵].
۴۷. صفی، سید محمد، زندگانی اباعبدالله‌الحسین(ع)، قم، انتشارات اهل‌بیت.

۴۸. محمدی اشتهاردی، محمد، بلال حبشی، انتشارات پیام آزادی، چاپ دوم، [۱۳۷۵].
۴۹. مطهری، مرتضی، حماسه حسینی سه، دو و یک و جاذبه و دافعه حضرت علی(ع) و امامت و رهبری، سیری در سیره ائمه‌ی اطهار و قیام و انقلاب مهدی انتشارات صدرا.
۵۰. خزمشاهی، بهاء‌الدین، قرآن پژوهی، نشر فرهنگی مشرق، تهران، [۱۳۷۳].
۵۱. ملکی، حسین، اطلاعات عمومی اشاره.
۵۲. جویباری، معماها و مسابقات قرآنی، انتشارات نبوغ.
۵۳. عزیزی حجتی، گریه‌ی عشق، میراث ماندگار، چاپ اول [۱۳۸۵].
۵۴. علیقلی، محمد مهدی، قرآن از دیدگاه صد و چهارده دانشمند جهان.
۵۵. وکیل، مسعود، انس با قرآن کریم، کتاب فروشی اسلامیه.
۵۶. سلیمی، مهدی، حسین(ع) خون خدا، نشر هماهنگ، چاپ اول، [۱۳۸۳].
۵۷. حکیمی، محمد رضا، امام در غیبت جامعه، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ هشتم، [۱۳۷۰].
۵۸. الامین‌العالمی، سید محسن، در آستانه‌ی اهل‌بیت امام حسن و امام حسین(ع)، ترجمه وزارت فرهنگ، چاپ ششم، [۱۳۶۹].
۵۹. حیدری، عزیزالله، مهدی تجسم امید و نجات، مسجد جمکران، دوم پاییز [۱۳۸۱].
۶۰. کفّاش، حمید رضا، یکصد و ده درس زندگی از امام علی(ع)، نشر عابد، تابستان [۱۳۷۹].
۶۱. خدمتلو، اسماعیل، بهترین‌ها از نظر رسول اکرم(ص)، انتشارات مهدی یار، چاپ اول، [۱۳۸۶].
۶۲. خدمتلو، اسماعیل، علی(ع) مولود کعبه و شهید محراب و میهمان خدا در ماه خدا، هفته‌نامه ندای ابد، شماره بیست و دو، مهرماه [۱۳۸۵] (مقاله).
۶۳. منصوری، خلیل، آیات عزّت در سیمای حسین(ع)، انتشارات عصر رسانه، چاپ اول.
۶۴. دابی، علی، سفرنامه به کربلا حدیث واقع، نشر هماهنگ، چاپ دوم، بهار [۱۳۸۳].
۶۵. بیات، اسدالله، امام و امامت از دیدگاه قرآن و سنت، انتشارات واحد فرهنگی بنیاد شهید، [۱۳۶۷].
۶۶. نصیری، محمد، امام علی(ع) پرسش‌های فراروی، انتشارات مؤسسه فرهنگی سماء، چاپ اول، [۱۳۸۱].
۶۷. ذره‌گیری، محسن، چند پیشنهاد برای ظهور امام عصر(ع)، انتشارات خورشید مگه، چاپ سوم، [۱۳۸۱].

منابع و مأخذ (کتاب‌شناسی) □ ۱۲۳

۶۸. بغدادی، مقابل بن عطیه، جست‌وجوی حق در بغداد، انتشارات بنیادی پژوهش‌های علمی و فرهنگی نورالاصفیاء، چاپ اول، [۱۳۸۱].
۶۹. اعتصامی، محمد مهدی، قرآن و تعلیمات دینی سه، انتشارات شرکت چاپ دفتر؟؟؟ ایران، [۱۳۸۴].
۷۰. یادداشت‌های شخصی و مطالعه‌ی کتب معارف اسلامی دوران متوسطه و اطلاعات عمومی و مجلات قرآن و معارف اسلامی و مجلات تربیت...

نشر فراگفت منتشر کرده است

عنوان	موضوع	نویسنده	قیمت (ریال)
فرهنگ جامع اسماء الهی (فرهنگ آسمانگر)	اسماء الله	حسنعلی محمدی	۱۷۷۰۰۰
مجموعه کبیر (نهج الفصاحه، نهج البلاغه، صحیفه سجادیه و مهدیه)	حدیث و ادعیه	کاظم عابدینی مطلق	۱۳۵۰۰۰
صحیفه‌ی مهدیه	ادعیه	کاظم عابدینی مطلق	۳۹۰۰۰
قرآن درمانی	دینی	حسن شهیدی صالحی	۳۵۰۰۰
نهج البلاغه (جیبی - وزیری)	دین	امام علی (ع)	۶۵۰۰۰
اولین امام (ع)	دینی	حمید قلندری	۵۵۰۰۰
سومین امام (ع)	دینی	حمید قلندری	۳۵۰۰۰
هشتمین امام (ع)	دینی	حمید قلندری	۳۵۰۰۰
آخرین امام (ع)	دینی	حمید قلندری	۳۵۰۰۰
حیات القلوب (متن کامل - دو جلدی)	انبیا و ۱۴ معصوم (ع)	علامه مجلسی	۱۹۹۰۰۰
ازدواج و آداب زناشویی	عمومی	علامه مجلسی	۱۷۰۰۰
دایرة المعارف مصور سیره‌ی پیامبر (ص)	پیامبر اعظم (ص)	مسلم الزبیدی (تفیس، چهار رنگ)	۱۳۹۰۰
شاهکارهای ادبی امام علی (ع)	دینی	کاظم عابدینی مطلق	۲۵۰۰۰
بچه‌ها بریم کربلا	مذهبی	فؤاد حسینی / زینب شبانکاری	۶۹۰۰۰
سفارشات پیامبر به کودکان و نوجوانان	پیامبر (ص)	زهرا اسحاقی - کاظم مطلق	۱۷۰۰۰
مناجات خواجه عبدالله	مناجاتنامه	به کوشش کاظم عابدینی	۴۴۰۰۰
زیان عرفان (برنده‌ی جایزه‌ی کتاب سال)	زیان	دکتر علیرضا فولادی	۸۸۰۰۰
طنز در زیان عرفان	زیان	دکتر علیرضا فولادی	۱۵۰۰۰
دیوان پروین اعتصامی	ادبیات	پروین اعتصامی	۸۸۰۰۰
دیوان حافظ (با قاب) - وزیری	ادبیات	حافظ شیرازی	۱۲۰۰۰۰
نقش خداوند در معادلات قدرت	سیاسی	غلامحسین فرحی	۱۶۰۰۰
قصه‌های قرآنی	دینی	محمد سعید مبینص	۲۵۰۰۰
گنج خانواده	دین - عمومی	محسن حجازی	۲۵۰۰۰
اصول عقاید	دین	حمید قلندری	۵۵۰۰۰
فیلسوفان جهان اسلام	فلسفه اسلامی	عبدالرحمن بدوی، دکتر کاشی	۵۹۰۰۰
تاریخ ایران	تاریخی	جواد م. - کاظم عابدینی	۶۹۰۰۰
تاریخ عضدی	تاریخی	به قلم عضدالدوله	
چه کسی فیل مرا سوسک کرد؟	فلسفه	ج. هات کینسون	۱۲۰۰۰
لذت با خدا بودن	دینی (خدا)	کارون مطلیبی	۲۵۰۰۰

نشر فراگفت منتشر کرده است

عنوان	موضوع	نویسنده	قیمت (ریال)
هُنر ارتباط با خود، خدا و خودی‌ها	دینی (خدا)	کارون مطّلبی	۳۰۰۰۰
گفت‌وگو با خدا	دینی (خدا)	کارون مطّلبی	۳۵۰۰۰
زمزمه‌های عاشقانه با خدا	دینی (خدا)	کارون مطّلبی	۲۰۰۰۰
... و فقط خدا	دینی (خدا)	کارون مطّلبی	۲۰۰۰۰
زمزمه‌ی خلوت تنهایی با خدا	ادبی	فاطمه باجلان	۱۵۰۰۰
هشت کتاب	شعر	سهراب سپهری	۶۹۰۰۰
کشکول و دیوان کامل شیخ بهایی	ادبی	شیخ بهایی	۳۳۰۰۰
موش و گربه	ادبی	شیخ بهایی	۳۵۰۰۰
شیر و شکر	ادبی	شیخ بهایی	۱۵۰۰۰
نان و حلوا	ادبی	شیخ بهایی	۱۵۰۰۰
ویراستار یک دقیقه‌ای	ادبی	۱۹۰۰۰	
عسل و مثل (دو رنگ با طراحی)	ضرب‌المثل	علی‌تا کندی (سه‌زبانه)	۱۹۰۰۰۰
چنین گفت امام صادق(ع)	دینی	محمدجواد مغنیه / فرشته مولایی	۱۹۵۰۰
بانوی مهر	ادبی	رقیه رحیمی - حمید ناصری	۲۰۰۰۰
داروخانه‌ی معنوی	دینی	سید موسوی حسینی / فاطمه کاظمی	۳۵۰۰۰
یوسف و زلیخا	ادبی	خلف نیشابوری / الهه آرخ	۱۲۰۰۰
آداب ازدواج و اخلاق در خانواده	دینی	رقیه رحیمی شاددهی	۲۰۰۰۰
در فراق بقیه‌الله	ادبی	سمیه کاظمیان	۱۶۰۰۰
هزار گلخانه آواز	هنر	استاد شجریان	۸۰۰۰۰
هزار آوای مانا	هنر	استاد ناظری	۷۰۰۰۰
هزار افسانه‌ی ساز	هنر	استاد علیزاده	۶۵۰۰۰
یادم تو را فراموش	مجموعه شعر	فاطمه صادق منش	۳۰۰۰۰
داستان سیمرغ	برگزیده‌ی منطق‌الطیر	فخریه گرهنه‌زاده	۲۰۰۰۰
حقوق تجارت ۴	علمی	علی‌اکبر خسروی	۴۰۰۰۰
پشت این نقاب خنده	ادبی	۱۱۰۰۰۰	
ورامین، بهشت گردشگران	گردشگری	نادر شیرکوند	۴۰۰۰۰
بانک سؤالات فیزیک پایه	آموزشی		
صالحی از عرش	ادبی - مذهبی	فاطمه دهکردی	۱۸۰۰۰
زن در قرآن	دینی	بانو شاهین فقیه‌زاده	۶۸۰۰۰

نشر فراگفت منتشر کرده است

عنوان	موضوع	نویسنده	قیمت (ریال)
مختارنامه	تاریخی	عطا ابن حسام الواعظ	۷۹۰۰۰
معماری اسلامی	هنر	حبیب مهابادی	۳۵۰۰۰
نادرشاه افشار	تاریخی	امین قیطاسی	۵۹۰۰۰
شکوه فقاقت	میرزای شیرازی	داوود نعیمی	۱۲۰۰۰۰
خاطرات مستر همفر	تاریخی	جاسوس انگلیسی / فاطمه کاظمی	۱۸۰۰۰
شکسپیر و مارکس	هنر	گابریل آگان - گروه اوستا	۳۷۰۰۰
یادداشت‌های یک شیطان	علوم اجتماعی	کاظم عابدینی	۳۹۰۰۰
اسرار موفقیت در زندگی و تجارت	علوم اجتماعی	پل آردن / الهام حاجی باقری	۱۵۰۰۰
نگاه شیشه‌ای	ادبی	گیتی پسند	۱۵۰۰۰
منطق هنر	فلسفه هنر	کاظم عابدینی مطلق	۶۵۰۰
وایسین دلواپسی	مجموعه شعر	کاظم عابدینی مطلق	۷۵۰۰۰
ناگهان امید	مجموعه شعر	کاظم عابدینی مطلق	۸۰۰۰۰
تن‌های تنها	مجموعه شعر	کاظم عابدینی مطلق	۱۵۰۰۰
یوگادرمانی	ورزش	فیلدپ دم‌ریک	۱۰۰۰۰
مشق عشق	ادبی	نجمه مرادی	۲۸۰۰۰
مشق دلواپسی	ادبی	نجمه مرادی	۲۸۰۰۰
بلبلی که عاشق آزادی بود	ادبی	کمال السید / نفیسه زمانی	۲۸۰۰۰
نشان از بی‌نشان	ادبی	فاطمه سادات دریاپاری	۱۴۰۰۰
آشپزی وارنا	هنر	فاطمه ذاکری امین - محمدرضا تاجیک	۲۵۰۰۰
در جست‌وجوی مکان گمشده	ادبی	ابراهیم ال‌کونی / فرشته مولایی	۴۹۰۰۰
ازدهای بازنشسته	ادبی	ک. گراهام / فاطمه کاظمی	۹۵۰۰
روش‌های نوین یاددهی و یادگیری	کمک‌آموزشی	فریدون اکبری شلدره‌ای	۳۰۰۰۰
آموزش سنگ‌دوزی	هنر	اعظم حاج صفری	۱۱۰۰۰۰
تندخوانی مدرن	آموزشی	محمدمنصور بروجنی	۲۲۰۰۰
هنر سایه‌بازی با دست	هنر	آلبرت آل‌مزنینو / الهام حاجی باقری	۱۷۰۰۰
در انتظار بار	ادبی	وحیده غبیشاوی	۱۴۰۰۰
رشته‌ی علوم تجربی	راهنمای تحصیلی	حسنعلی میرزاییگی	۱۵۰۰۰
رشته‌ی علوم انسانی	راهنمای تحصیلی	حسنعلی میرزاییگی	۱۵۰۰۰
رشته‌ی ریاضی	راهنمای تحصیلی	حسنعلی میرزاییگی	۱۶۰۰۰
رشته فنی و حرفه‌ای	راهنمای تحصیلی	حسنعلی میرزاییگی	۲۰۰۰۰

